PARTİZAN SAVAŞI

MARKS • ENGELS
LENİN • STALİN

PARTİZAN SAVAŞI

3. BASKI

yar yayınları

Yar Yayınları: 35

Dünya Devrimci Pratiği: 4

Türkiye Yayını:
YAR YAYINLARI
Nisan 1977, İstanbul

Üçüncü Baskı:
Haziran 1994-İstanbul

Orijinal Adı:
LA LUTTE DES PARTISANS

Baskı:
Ceylan Matbaacılık Ltd. Şti.

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Ankara Caddesi 54, Cağaloğlu - İstanbul

94.34.Y.0159-5

ISBN 975-7530-48-4

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
12	17	olsa	olsa olsa
13	25	haberlerin	haberler
20	5	hemen	hemen hemen
23	19	için	için için
25	16	hemen	hemen hemen
35	18	hemen	hemen hemen
57	17	ayrı	ayrı ayrı
57	23	ulasal	ulusal
63	2	yavaş	yavaş yavaş
64	7	hemen	hemen hemen
67	24	hemen	hemen hemen
86	10	ayrı	ayrı ayrı
91	10	sık	sık sık
93	17	ayrı	ayrı ayrı
97	14	ayrı	ayrı ayrı
101	6	uzun	uzun uzun
118	24	yavaş	yavaş yavaş
118	25	tek	tek tek
136	1	uzun	uzun uzun
137	4	seve	seve seve
150	16	yavaş	yavaş yavaş
150	16	adım	adım adım
154	27	derin	derin derin
168	11	oluk	oluk oluk

181 9-10

yanlış:

Terör, aydın gruplarıyla hiçbir ilişkisi yoktu.

Doğru:

Terör, aydın gruplarının komplosuydu. Terörün, kitlelerin duygularıyla hiçbir ilişkisi yoktu.

187	10	tek	tek tek
187	18	tek	tek tek
187	19	tek	tek tek
193	18	hemen	hemen hemen
193	23	hemen	hemen hemen
194	5	yeni	yeni yeni
204	16	hemen	hemen hemen
204	17	tek	tek tek
214	28	bol	bol bol

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
12	17	olsa	olsa olsa
13	25	haberlerin	haberler
20	5	hemen	hemen hemen
23	19	için	için için
25	16	hemen	hemen hemen
35	18	hemen	hemen hemen
57	17	ayrı	ayrı ayrı
57	23	ulasal	ulusal
63	2	yavaş	yavaş yavaş
64	7	hemen	hemen hemen
67	24	hemen	hemen hemen
86	10	ayrı	ayrı ayrı
91	10	sık	sık sık
93	17	ayrı	ayrı ayrı
97	14	ayrı	ayrı ayrı
101	6	uzun	uzun uzun
118	24	yavaş	yavaş yavaş
118	25	tek	tek tek
136	1	uzun	uzun uzun
137	4	seve	seve seve
150	16	yavaş	yavaş yavaş
150	16	adım	adım adım
154	27	derin	derin derin
168	11	oluk	oluk oluk

181 9-10

yanlış:

Terör, aydın gruplarıyla hiçbir ilişkisi yoktu.

Doğru:

Terör, aydın gruplarının komplosuydu. Terörün, kitlelerin duygularıyla hiçbir ilişkisi yoktu.

187	10	tek	tek tek
187	18	tek	tek tek
187	19	tek	tek tek
193	18	hemen	hemen hemen
193	23	hemen	hemen hemen
194	5	yeni	yeni yeni
204	16	hemen	hemen hemen
204	17	tek	tek tek
214	28	bol	bol bol

Türkiye Yayını:
YAR YAYINLARI
Nisan 1977, İstanbul

Üçüncü Baskı:
Haziran 1994-İstanbul

Orijinal Adı:
LA LUTTE DES PARTISANS

Baskı:
Ceylan Matbaacılık Ltd. Şti.

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Ankara Caddesi 54, Cağaloğlu - İstanbul

94.34.Y.0159-5

ISBN 975-7530-48-4

Marx, Engels Lenin, Stalin

PARTİZAN SAVAŞI

3. baskı

Türkçesi:
Nadiye R. Çobanoğlu

yar yayınları

PK 531 - İstanbul

Marx ve Engels

Partizan Savaşı Üzerine

1870-1871'DE ALMAN İSTİLACILARINA KARŞI FRANSA'DA PARTİZAN SAVAŞI

LUDWİG KUGELMANN'A 13 ARALIK 1870 TARİHİNDE YAZILAN BİR MEKTUPTAN

K. Marx

... Doğrusu, halkın, sürekli ordusu savaş dışı edilmişken kendini savunmaya devam etmekle suç işlediğini sanan Hohenzollern'lerden başkası yok galiba. Gerçekten, Prusya'da I. Napoleon'a karşı halk savaşı aziz III. Frederic-Wilhelm için kabustu. Bunu, profesör Perts'in, Landsturm (milis) örgütlenmesi için verdiği emirle çete savaşı sistemini yaratan Gneisenau üzerine yazdığı tarihi eserden de anlıyoruz. III. Frederic-Wilhelm, halkın, yüce emirleri çiğneyerek, kendi inisiyatifiyle savaşmasına kızmıştı.

Zaten, henüz son söz söylenmemiştir. Fransa'daki savaş, hâlâ tamamen «beklenmedik» bir yön alabilir. Loire ordusunun direnişi hesapta «yoktu», Alman askeri güçlerinin şimdi olduğu gibi sağa sola yayılmasının halkta sadece bir dehşet uyandıracağı sanılıyordu.

Gerçekte ise, bunun tek sonucu, her yerde savunma gücünü harekete geçirmek ve saldırının gücünü zayıflatmak olacaktır. Paris'i bombardıman etme tehdidi bile sadece bir hiledir. Olasılıklar hesabının bütün kurallarına göre bu, Paris'te bile ciddi bir etki yaratamaz. Almanların bazı ileri istihkamları yıktığını, bir gedik açtıklarını kabul edelim, kuşatılanlar, kuşatanlardan çok olduktan sonra bu neye yarar? Kuşatılanlar, özellikle başarılı bazı çıkışlar yapar, hasmı siperlerinin (entrenchments)(*) gerisinde kendini savunmaya zorlarlarsa roller değiştiğinde ne olacaktır?

Tek güvenilir yol, Paris'i aç bırakarak teslim olmaya zorlamaktır. Fakat kuşatma uzun sürüp de Fransızların ordular oluşturmasını ve taşrada halk savaşının gelişmesini sağlarsa, amaca ulaşılamayacak ve ancak ağırlık merkezi yer değiştirmiş olacaktır...

(*) Metinde İngilizce.

FRANSA'DA ASKERİ DURUM

F. Engels

Dün, Sedan'ın tesliminden beri Fransa'nın gelecek konusundaki umutlarının hissedilir ölçüde düzeldiği gerçeği üzerine dikkati çekiyorduk. 150.000 kadar Alman askerinin serbest kalmasını sağlayan Metz'in düşüşü, artık ilk bakışta sanıldığı kadar korkunç bir felaket değildir. Bugün, yine bu soruna dönüyorsak, askeri düzendeki bazı ayrıntıların aracılığıyla bu görüşün haklılığını daha iyi kanıtlamak istediğimizdendir.

24 Kasımda Alman ordularının dağılımı, saptanabildiği kadarıyla şöyleydi: Paris kuşatması: III. Ordu (II, V, VI. kolordular, II. Bavyera Kolordusu, 21. Tümen, bir Wurtemberg Tümeni ve Landwehr Muhafız Tümeni) ve IV. Ordu (IV. ve XII. birlikler ve bir muhafız birliği); toplam olarak 17 tümen.

Kuşatmayı destekleyen yedek ordu: Kuzeyde, Birinci Ordu (I. ve VIII. kolordular); batıda ve güney

batıda Mecklembourg dükünün ordusu (17. ve 22. Tümenler ve I. Bavyera Kolordusu); güneyde II. Ordu (III, IX. ve X. kolordularla bir Landwehr tümeni, bunun bir bölümü Chatillon'da Ricciotti Garibaldi tarafından sert bir şekilde hırpalanmıştır); toplam olarak 15 tümen.

Özel amaçlara yönelik güçler: Fransa'nın güneydoğusunda XIV. Kolordu (Werder, ikibuçuk tümenden oluşuyor) ve 15. Kolordu; Metz'de ve Thionville'de VII. Kolordu; ulaşım hattı üzerinde en az birbuçuk Landwehr tümeni; toplam olarak en az 8 tümen.

Bu 40 piyade tümeninden ilk 17'si şimdi tümüyle Paris önlerinde bulunuyor. Son 8 tümenin hareketsizliğinden, bunların üstlerine düşen göreve tam olarak yettiği sonucu çıkarılabilir. Askeri eylemler için, üç yedek orduyu oluşturan, süvari ve topçusuyla birlikte, toplam güç olarak, olsa en fazla 200.000 savaşçıdan oluşan 15 tümen kalıyor.

9 Kasıma kadar, bu insan kitlesinin, merkezi bölgelerin en büyük kısmını ve hatta Fransa'nın güneyini istila etmesi için hiçbir ciddi engel olmadığı sanılıyordu. Fakat o günden beri, durum büyük ölçüde değişti. Şimdi Loire ordusu, teslim edelim ki bizde, daha önce onun için duymadığımız ölçüde büyük bir saygı uyandırıyorsa, bu sadece von der Tann'ın yenilip geri çekilmeye zorlanması ve Aurelle'in, birliklerine iyi kumanda edebildiğini göstermesinden değildir. Bu orduya başka bir gözle bakmamızın nedeni, herşeyden önce, Loire ordusunun Paris üzerine yürüyüşüne karşı, Moltke tarafından alınan enerjik önlemlerdir. Moltke, Paris

kuşatmasını kaldırmak pahasına başkentin güneyinde halen kuşatmada bulunan güçlerin büyük bir kısmını Loire ordusuna karşı harekete hazır durumda tutmayı gerekli saymakla kalmamış, Metz yönünden gelen iki ordunun hareketinin yönünü de, onları Paris'e daha yaklaştıracak ve bütün Alman birliklerini şehrin etrafına yığacak şekilde aniden değiştirmiştir. Şimdi öğrendiğinize göre bu önlemler, kuşatma toplarını savunma istihkamlarıyla çevirmek için alınmıştı. Bazı kişilerin görüşü ne olursa olsun, Moltke, Loire ordusuna, silahlı insanların yığını olarak değil, ciddi, korkutucu ve gerçek bir ordu gözüyle bakmaktadır. Bu ordunun niteliği konusunda daha önce var olan güvensizlik, büyük ölçüde Tours'da bulunan İngiliz muhabirlerinin verdiği bilgiler yüzündendi. Anlaşıldığına göre bunlar arasında, bir orduyu, bir silahlı insanlar yığınından ayırdedecek, karakteristik çizgileri seçebilecek hiçbir savaş adamı yoktu. Her gün disiplin, eğitimdeki ilerleme, sayı, silah, donatım, top, nakliyedeki artış konusunda, kısacası bir fikir edinmek için temel olabilecek bütün veriler hakkında, birbirinden çelişkili haberler geliyordu. Bu yeni orduyu oluşturmak için alt edilmesi gereken bütün muazzam güçlükleri biliyoruz: Subay, silah, at, her türlü malzemeden yoksunluk ve herşeyden önce de zamanın yokluğu. Bize ulaşan haberlerin, büyük çoğunluğuyla güçlüklerle ilgiliydi ve bu yüzden Loire ordusu, genellikle sempatilerin mantığı karartmadığı kimselerce küçümseniyordu.

Şimdi ise aynı muhabirler, bu orduyu övmek için sözbirliği etmiş gibiler. En iyi subaylara sahip olduğunu, hatta Sedan ve Metz'de telef olan ordulardan daha

disiplinli olduğunu düşünüyorlar. Kuşkusuz bu, bir noktaya kadar doğrudur. Bu orduyu harekete geçiren moral, Bonapartist ordularda görülenden çok daha yüksektir. Onda yurtseverlik görevini yerine getirme, uyum halinde hareket etme ve bu konuda verilen emirlere uyma kararlılığı hissediliyor. Nihayet bu ordu, Louis-Napoleon ordusunun tamamen unuttuğu çok önemli bazı şeyleri yeniden öğrenmiştir: Muhafız hizmeti, yanları ve arkayı beklenmedik saldırılara karşı koruma sanatı, düşmanı tanımaya çalışmak, düşman birliklerini habersizce basmak, bilgi sağlamak ve tutsak almak. Mecklembourg dükü nezdinde *Times* muhabiri bunu kanıtlıyor. Şimdi düşmanın nerede olduğunu bilmeme ve rastgele davranmak zorunda kalma sırası Prusyalılara geldi: Daha önce kesinlikle bunun tersi oluyordu. Bunu öğrenen ordu, çok şey öğrenmiş demektir. Bununla birlikte, Loire ordusunun, kuzey ve batıdaki kardeş ordular gibi, sayıca kendine eşit bir orduya karşı, büyük bir savaşta yiğitliğini göstermek zorunda olduğunu unutmayalım. Fakat bütün hesaplar yapıldıktan sonra, bu ordunun, böyle bir durumda bulunan genç ordulara göre, ağır bir yenilgiden daha az etkileneceğini umut ediyoruz ve bazı koşullar bizi buna inandırıyor.

Prusyalıların vahşiliği ve zalimliklerinin, halkın direncini boğmak şöyle dursun, enerjisini iki kat artırdığı ve Prusyalıların, görünüşe göre, hatalarını anladıkları gerçektir. Şimdi yakılan köylerden, köylülerin katledilmesinden sözedildiğini duymuyoruz. Fakat bu vahşice davranışlar etkisini göstermiş ve gerilla günden güne daha yaygınlaşmıştır. *Times*'da okuduğumuz,

Mecklembourg dükünün Le Mans üzerine ilerleyişiyle ilgili bir haberden çıkan sonuca göre, düşmanın görünmediğini, hiçbir düzenli ordunun direnç göstermediğini, yalnız kanatların bazı süvari ve çete saldırılarına uğradığını, Fransız birliklerinin dağılımıyla ilgili haberlerin eksik olduğunu, Prusyalı birliklerin büyük birimler halinde, tam bir düzen içerisinde yürüdüklerini öğrendiğimizde, ister istemez aklımıza Napoleon'un mareşallerinin İspanya seferi yada Bazaine birliklerinin Meksika seferi geliyor. Düşman bir ülkeyi işgal etmek sözkonusu olduğunda, halkın direnme ruhu uyandığı anda, 200.000 kişilik bir orduyla bile olsa fazla ileri gidilemez. Bu ordular, birliklerin savunma güçleri karşısında kendilerini daha zayıf bulacakları bir sınıra çabuk varırlar. Bu sınıra varmanın çabukluğu, halkın direnişinin gücüne bağlıdır. Böylelikle, yenik bir ordu bile, düşmanın takibi karşısında çabucak emin bir sığınak bulur, yeter ki ülkenin halkı ayaklansın. Bugün Fransa'da böyle bir durum meydana gelebilir. Eğer düşmanın işgal ettiği bölgelerdeki halk ayaklanırsa yada yalnızca düşmanın ulaştırma hatları sürekli olarak kesilirse, istilanın güçsüzleşeceği sınıra daha da çabuk varılır. Mecklembourg dükü, Prens Frederic-Charles'dan güçlü bir yardım almadığı takdirde, fazla ileri gittiğini farkederse hiç şaşmayacağız.

Bugün herşey Paris'e bağlı, bu kendiliğinden anlaşılıyor. Paris bir ay daha dayanırsa (şehrin içindeki ikmal durumu üzerine aldığımız bilgiler bu olanağın varolduğunu gösteriyor), Fransa, halkın direnişinin yardımıyla, Prusya ulaştırma hatlarına karşı başarılı bir saldırıyla kuşatmayı kaldıracak kadar güçlü bir

savaşçı ordu daha yaratabilecektir. Görünüşe göre, şu anda Fransa'da ordu örgütleme mekanizması oldukça iyi işlemektedir. İstenenden çok adam vardır; çağdaş sanayinin kaynakları ve modern ulaştırma araçlarının hızlılığı sayesinde, silahlanma beklenmedik ölçülere ulaşıyor. Yalnızca Amerika'dan 400.000 tüfek alınmıştır, topçu malzemesi Fransa'da bugüne kadar duyulmamış bir hızla üretilmektedir. Subaylar bile bulunuyor yada şu veya bu şekilde yetiştiriliyor. Toplam olarak Sedan'dan sonra Fransa'nın ulusal savunmayı örgütlemek için giriştiği eşi görülmemiş çaba, başarıya ulaşmak için bir tek şeye muhtaçtır: Zamana. Eğer Paris bir ay olsun dayanabilirse, bunun başarıya büyük katkısı olacaktır. Eğer tersine, Paris'e bu zaman süresi için yetecek kadar ikmal gelmezse, Trochu, kuşatma hattını bu operasyona uygun güçlerle yarmayı deneyecektir. Oysaki bugün başaramayacağını söylemek büyük bir cür'et olacaktır. Eğer girişimi başarı kazanırsa, Paris'de asayişi sağlamak için Almanların en az üç Prusya kolordusundan oluşan bir garnizona ihtiyacı olacaktır. Trochu, Paris'in tesliminin serbest bırakacağı Alman sayısından çok daha fazla sayıda Fransızı kurtaracaktır. Paris'i savunurken Fransızların yaptıklarını, Almanlar bu müstahkem mevkii alırken ve onu Fransız kuşatmacılarına karşı savunurken asla yapamayacaklardır. Şehrin içindeki halk direnişini ezmek için de, kaleleri işgal etmek ve dışardan gelen saldırıları püskürtmek için gerektiği kadar insana ihtiyaç vardır. Bunun sonucu olarak, Paris'in düşmesi, Fransa'nın düşmesiyle sonuçlanabilir, fakat bu zorunlu sonuç değildir.

Şu an, şu yada bu askeri olayın olasılığı üzerine hipotezler yaymaya hiç de uygun değildir. Yalnızca bir gerçeği biliyoruz: Prusya ordularının sayısal gücü. Fransız askeri birliklerinin sayısal gücü ve gerçek savaşma kapasitesine gelince, bu konuda çok az bilgiye sahibiz. Üstelik, şimdi hiçbir hesaba gelmeyen, moral etkenler de etkisini göstermektedir ve bunlar hakkında ancak onların hepsinin Fransa'nın lehine ve Almanya'nın aleyhine olduğunu söyleyebiliriz. Birşey çürütülmez görünmektedir: Sedan'ın düşüşünden beri, bugün her zamankinden fazla olarak savaşan güçler dengelenmek eğilimindedir ve Fransızların göreli olarak az bile olsa eğitilmiş askeri birliklerden takviye almaları, bu dengenin kesinleşmesini sağlayabilecektir.

26 Kasım 1870 Cumartesi günü 1806 sayılı PALL MALL GAZETE*'de yayınlanmıştır.*

SAVAŞIN OLASILIKLARI

F. Engels

Fransız Loire ordusunun son bozgunu ve Ducrot'-nun Marne'ın ötesine çekilmesi (bu geri çekilmenin cumartesi günü varsayıldığı gibi kesin nitelikte olduğu kabul edilirse) Paris'i kurtarmak için girişilen ilk birleşik harekatın kaderini kesinlikle belirledi. Girişim, tümüyle başarısızlığa uğradı. Bu yeni başarısızlıklar dizisinin, Fransızların, direnişi başarıyla sürdürmekteki yetersizliklerini gösterip göstermediğini ve bu oyuna derhal son verip Paris'i teslim etmenin ve Alsace'la Lorraine'in düşmana teslim antlaşmasının imzalanmasının daha iyi olup olmayacağını halk kendi kendine soruyor.

Sorun, genellikle gerçek savaşların anılarının unutulmasıdır. Kırım, İtalya savaşları ve Prusya ile Avusturya arasındaki savaş, askeri mekanizmaları bozulur

bozulmaz yada yıpranır yıpranmaz barış imzalayan hükümetlerin savaşlarına tamamen uygun savaşlardı. Gerçek savaşı, ulusun kendisinin katıldığı savaşı, birçok kuşaktan beri Avrupa'da görmedik. Böyle bir savaşı, hemen kesintisiz olarak yirmi yıldan fazla süren bir mücadele biçiminde Kafkasya'da ve Cezayir'de gördük. Türkiye, müttefiklerinden, kendisini kendi gücüyle savunma iznini alabilseydi, Türkiye'de de görebilecektik. Antlaşmalarımızın yalnız barbarlara kendini savunma hakkı tanıdığını, uygar devletlerin kurallara uygun biçimde savaşmak zorunda olduğunu, ulus, resmi olarak teslim olmaya zorlandıktan sonra, mücadeleye devam etmenin nezaketsizlik olacağını, gerçek bir ulusa yakışmayacağını kabul ettiğimiz doğrudur.

Oysaki, bugünkü durumda Fransızlar bu nezaketsizliği yapmaya başlıyorlar. Kendilerini askeri kuralların en iyi uzmanları sayan Prusyalılara karşın, işte üç aydan beri Fransızlar, Fransız ordusunun savaş alanından resmen kovulmasından sonra gerçekte çarpışmaya devam ediyorlar, hatta bu savaş sırasında resmi ordularının hiçbir zaman yapamayacağı bir şeyi yaptılar. Büyük bir başarı ve birçok küçük başarılar kazandılar; düşmandan toplar, konvoylar ve tutsaklar aldılar. Birçok büyük başarısızlıklara uğradıkları da gerçektir; fakat bu başarısızlıklar, resmi ordularının aynı düşmanla her karşılaşmasında genellikle uğradıklarına kıyasla hiç kalır. İçten ve dıştan birleşik bir saldırıyla Paris kuşatmasını kırmak için yaptıkları ilk girişimin önemli bir başarısızlığa uğradığı gerçektir. Fakat bun-

dan zorunlu olarak onların ikinci bir girişimde bulunmak için hiçbir olanakları kalmadığı sonucu mu çıkar?

Almanların kendilerinin kanıtladığına göre, iki Fransız ordusu olan Paris ve Loire orduları çok hırpalanmıştır. Bu ordular, sayısal bakımdan kendilerinden daha zayıf güçler tarafından bozguna uğratıldılar, bu doğrudur, fakat daha yeni örgütlenmiş oldukları halde usta askerlerle karşı karşıya gelmiş yeni askeri birliklerden bundan başka birşey beklenemezdi. Durumu bilen *Daily News* muhabirine göre, bu birliklerin ateş altında taktik hareketleri hızlı ve kendinden emindi; isabetten yoksunluk farkedilebiliyorsa da bu yoksunluk birçok muzaffer Fransız ordusunda bile ortak özelliktir. Yanılmaya yer yoktur: Bu ordular, düşmanın kaygı duymak zorunda olduğu gerçek ordular olduklarını kanıtlamışlardır. Kuşkusuz bunlar en heterojen unsurlardan oluşmuştur. Değişik sayıda ihtiyar askerlerden oluşan savaş taburları vardır; çok iyi eğitilmiş ve silahlandırılmış, iyi subay kadrolarına sahip taburlardan, en küçük bir askeri hazırlıktan geçmemiş, silah kullanmayı bile bilmeyen acemilerden oluşan taburlara kadar çeşitli askeri değer taşıyan seferi güçler vardır; her kategoriden atıcılar (nişancı) vardır; iyi, kötü ve orta derecede; aralarından en büyük kısmının bu son kategoriden olması olasılığı fazladır. Fakat her halükarda, iyi savaş taburlarından oluşan, etrafında diğer taburların gruplaşabileceği bir çekirdek vardır. Bunlar, yalnızca bir ay kendi başlarına savaşlara katılsınlar, ezici bozgunlardan kaçınmayı başarırlarsa mükemmel askerler olacaklardır. En iyi bir strateji uygulanırsa,

şimdi bile başarı kazanabilirler, şu an için tek strateji ise her türlü kader belirleyici savaşı ertelemektir ve kanımızca bu amaca ulaşılabilir.

Fakat Mans'da ve Loire yakınlarında toplanmış olan birlikler, Fransa'nın bütün silahlı gücünü temsil etmekten uzaktır. Geride en uzak noktalarda örgütlenme halinde olan en az 200.000-300.000 kadar adam var. Bunların savaşma kapasitesi her gün gelişiyor. Hiç değilse daha bir süre, her gün cepheye, giderek artan sayıda yeni asker sağlanmalıdır. Onların arkasında, eğitim alanlarında, onların yerini almaya hazır pek çok adam vardır. Silahlar ve cephaneler her gün büyük miktarlarda gelmektedir. Modern top ve silah fabrikaları, telgraf, buharlı gemi, denizlere egemen olunma sayesinde bu konuda sıkıntı çekileceğinden korkmamak gerekir. O halde, bu adamların savaşma kapasitesinde de büyük bir değişme olması için, bir ay yetecektir. Eğer önlerinde iki ayları olsa, Moltke'nin hakkından gelebilecek bir ordu kurabileceklerdir.

Bu az çok düzenli güçlerin gerisinde, kalabalık bir Landsturm ordusu yani Prusyalılar tarafından bu savunma savaşına sokulmuş bir halk kitlesi bulunmaktadır. «Fritz»(*) Metz'den Reims'e ve Reims'den Sedan'a doğru, oradan da Paris'e doğru ilerlerken halk ayaklanmasından tek kelimeyle bile laf edilmiyordu. İmparatorluğun ordularının bozgunları bir çeşit

---

(*) «Fritz», Frederic-Charles Hohenzollern. Prusya prensi ve general. 1870-1871 yıllarında Fransız-Prus savaşı sırasında, Lorraine ve Loire'da harekatta bulanan bir orduya kumanda ediyordu.

budalaca tavırla karşılanıyordu; imparatorluğun 20 yıllık rejimi, halk kitlelerini resmi yönetim karşısında pasifçe boyun eğmeye alıştırmıştı. Şurada burada gerçek savaşlara katılan köylülere rastlanıyordu, örneğin Bazeilles köylüleri gibi, fakat bunlar istisnaydı. Ama, Prusyalılar, Paris civarına yerleşir yerleşmez ve çevredeki bölgeleri acımaksızın ezici bir savaş vergisi sistemi altına sokunca, gerillacıları kurşuna dizmeye başlayınca, bunların yardım aldığı köyleri yakınca ve sonunda bunlar Fransızların barış önerilerini geri çevirip fetih savaşını sürdürme niyetlerini ilan edince herşey değişti. Her yerde, onların etrafında, kendi vahşetlerinin doğurduğu bir gerilla savaşı patlak verdi ve şimdi, bir kitle ayaklanması yaratmaları için yeni bir bölgeye girmeleri yetmektedir. Gazetelerde Mecklembourg ve Prens Frederic Charles'in ordularının ilerleyişiyle ilgili röportajı okuyunuz, bazen ortadan silinen, bazen tekrar ortaya çıkan fakat daima ayakbağı olan, bu için kaynayan halk ayaklanmasının, bu orduların harekatı üzerinde yaptığı olağanüstü etkiyi derhal anlarsınız. Hatta Fransızların karşısına çıkarabileceği hiçbir şeyi olmayan kalabalık süvari ordusu bile halkın bu genel aktif ve pasif düşmanlığı tarafından büyük ölçüde safdışı bırakılmıştır.

Şimdi Prusyalıların durumunu inceleyelim: Paris'in etrafında yerleşmiş bulunan tümenlerden kuşkusuz hiçbirini kaldıramazlar, çünkü Trochu, her gün kitle halindeki çıkışlarını tekrarlamak durumundadır. Normandiya ve Picardie'deki Manteuffel tümenlerine gelince bunların daha bir süre altından kalkamayacak-

ları kadar çok işleri olacaktır, üstelik başka yerlere de çağrılabilirler. İkibuçuk Werder tümeni, Dijon'un ötesinde dolaşmakla yetinecek ve Belfort teslim olmadıkça bu böyle sürüp gidecektir. Nancy-Paris demiryolunun oluşturduğu uzun ve dar ulaşım hattını korumakla görevli birliklerden tek bir asker bile alınamaz. 7. Kolordunun da yeterince yapılacak işi vardır, Lorraine müstahkem mevkiinde garnizonlar oluşturmak ve Longway ve Montmedi'deki kuşatmayı sürdürmek zorundadır. Fransa'nın merkez ve güneyinin en büyük kısmına karşı sefer harekatları için geriye Frederic-Charles ve Mecklembourg dükünün onbir piyade tümeninden başka birşey kalmamaktadır ki bunlar, süvari dahil, 150.000 adamdan fazla değildir.

Bu şekilde, Prusyalılar, Alsace ve Lorraine'i işgal etmek, Paris ve Dijon'a kadar iki uzun ulaşım hattını korumak ve Paris'i kuşatmak için yaklaşık olarak yirmibeş tümen kullanıyorlar. Bununla birlikte, Fransız topraklarının doğrudan doğruya, belki ancak sekizde birini ve dolaylı yoldan da kuşkusuz dörtte birinden fazla olmayan bir parçasını kontrolleri altında bulunduruyorlar. Ülkenin geri kalan kısımları için yalnızca 15 tümenleri var, bunların dördü Manteuffel'in komutası altında bulunuyor. Bunların olasılı ilerleyişi tümüyle karşılaşabilecekleri halk direnişine bağlı olacaktır. Fakat bütün ulaşım hatları Versailles'dan geçtiğinden -Frederic Charles'ın savaşları Troyes'den geçen yeni bir hat açamadığından- ve bu ulaşım hatları ayaklanan ülkenin tam ortasına rastladığından, sözkonusu askeri birlikler, güçlerini geniş bir cepheye yaymak,

geride yolları korumak ve halkı bağımlılık ve baskı altında tutmak için birlikler bırakmak zoruna kalacaktır. Böylece güçlerinin, karşı koyan Fransız güçleriyle denge haline geleceği noktaya kadar azalacağı sınıra hızla varacaklardır ve bu durumda olasılıklar yine Fransızların lehine olacaktır. Yada Alman orduları, büyük hareketli kollar halinde harekatta bulunmak, ülkeyi kesinlikle işgal etmeden enine boyuna aşmak zorunda kalacaktır. Bu durumda düzenli Fransız birlikleri, bir süre geri çekildikten sonra, bu birliklere yanlardan ve arkadan saldırmak için uygun fırsatlar bulacaklardır.

Blucher'in 1813'de Fransız kanatlarını çevirmek için gönderdiklerine benzer birlikler, Alman ulaşım hatlarını yıkmak için kullanılırsa çok yararlı olacaklardır. Bu hat, Paris'ten Nancy'ye kadar, hemen her noktasında zayıftır. Bir yada iki süvari bölüğünden oluşan birkaç birlik ve bir miktar keskin nişancı bu hatta saldırır, yolu, tünelleri, köprüleri tahrip eder, trenlere baskın yapar vb. ve Alman süvari birliklerini özellikle tehlikeli oldukları cepheden, o noktaya çağrılmak zorunda bırakır. Fransızların gerçek «süvari atılganlığına» sahibolmadığı doğrudur.

Elbette ki bunları Paris'in tutunacağı varsayımına dayanarak söylüyoruz. Şimdiye kadar açlık bir yana bırakılacak olursa, başkenti teslim olmaya zorlayabilecek herhangi birşey yoktur. *Daily News,* dünkü sayısına Paris'te bulunan muhabirlerinden birinin ilettiği bir haberi koymuştur. Eğer doğruysa birçok endişeleri yatıştırıyor. Halen başkentte, Paris ordusuna ait olan-

ların dışında 25.000 at vardır. Eğer ortalama ağırlıklarını 500 kg. olarak hesaplarsak, bu, nüfus başına 6.250 gram ve iki ay süre ile günde 100 gramdan biraz fazla et demektir. Buna ekmek ve şarabı, büyük miktarda tuzlama et ve diğer yedek besinleri ekleyelim, Paris'in Şubat başlarına kadar dayanabileceği açıktır. Bu, Fransa'ya barış zamanındaki iki yıldan daha önemli olan iki ay kazandıracaktır. Merkezde ve taşrada az çok zeki ve enerjik bir yönetim kurulursa, Fransa bu tarihte hatta Paris'i bile kurtarabilecek ve kendini toparlayacaktır.

Ya Paris düşerse? Bu olasılığı daha olası hale geldiği zaman inceleyeceğiz. Ne olursa olsun, Fransa iki aydan fazla zamandır Paris'ten vazgeçmiştir ve mücadeleye onsuz devam edebilir. Elbette ki Paris'in düşüşü Fransızların moralini bozabilecek ve direniş ruhunu baltalayabilecektir, fakat bu son yedi günkü başarısızlıklar bu etkiyi şimdiden de yaratabilirdi. Ama, bu olayların hiçbiri zorunlu olarak böyle sonuçlar vermemelidir. Fransızlar, Loire ve Allier nehirlerinin birleştiği yerde kurulmuş olan Nevers'de olduğu gibi bazı iyi manevra mevkilerini güçlendirirlerse, Lyon'u, Paris kadar sağlam kılmak için etrafına ileri güçler yerleştirirlerse, savaş Paris'in düşüşünden sonra da devam edebilir; fakat bundan söz etmenin zamanı henüz gelmemiştir.

Sonuç olarak, halkın direniş ruhu zayıflamazsa, son bozgunlardan sonra bile Fransızların durumunun yine çok sağlam kaldığını açıklamak cür'etinde bulunabiliriz. Fransa, silah ve silah altına alınacak yeterli

miktarda adam bakımından, ikmal almak için denizlere egemen olduğuna ve üç ay süreyle örgütleme çalışması yaptığına göre -bunlar ilk ve en zor aylardı- daha bir, en fazla iki ay sonra, Prusyalılar ilk yıpranma belirtilerini farkettikleri anda teslim olmak kesinlikle ihanet demektir. Hem de meydana gelebilecek rastlantıları, bu zaman içinde Avrupa'da ortaya çıkabilecek karışıklıkları kim bilebilir? Ne pahasına olursa olsun, Fransızlar savaşa devam etmelidir.

Pall Mall Gazette'nin 8 Aralık 1870 tarihli 1816. sayısında yayınlanmıştır.

SAVAŞ ÜZERİNE NOTLAR XXXI

F. Engels

Görünüşe göre, Loire savaşında geçici bir durgunluk meydana geldi. Bu durgunluk bize, haberleri ve tarihleri karşılaştırma ve bu çelişkili, karmaşık malzemelerden, şimdiki koşullar için olanaklar elverdiğince aydınlatıcı bir açıklama hazırlama fırsatı verdi.

Loire ordusunun, ayrı bir kuruluş olarak oluşturulması 15 Kasımda başladı. Bu tarihte, o güne kadar 15. ve 16. kolordulara kumanda etmiş olan d'Aurelle de Paladines, yeni ordunun şefliğine terfi ettirildi. O sıralarda bu kuruluşa başka hangi birliklerin girdiğini söyleyemeyeceğiz: Gerçekte bu ordu, en azından Kasım ayının sonuna kadar sürekli olarak takviye almıştır. Bu tarihte, bu ordu itibari olarak şu kolordulardan meydana geliyordu: 15. (Pallieres), 16. (Chanzy), 17. (Sonis) 18. (Bourbaki), 19. (Prusya kaynaklı verilere göre Barral) ve 20. (Crouzat). Bu kolordular arasın-

dan 19. su Fransız kaynaklı olsun, Prus kaynaklı olsun haberlerde hiçbir zaman geçmemiştir; o halde bunun savaşlarda yeraldığı varsayılamaz. Bu kolorduların dışında, Mans yakınlarında ve Conlie'ye komşu ordugahta 21. Kolordu (Jaures) ve Keratry'nin görevinden alınmasından sonra yine Jaures'in emrine verilen Bretagne ordusu vardı. Kuzeyde, general Faidherbe'nin kumandasında, harekat üssü Lile olan 22. Kolordu vardır. Bu saydıklarımız arasında General Michel'in, L'oire ordusuna bağlı süvari kolordusundan sözetmedik. Bu birlik sayıca güçlü kabul edilmekle birlikte, henüz yeni ve acemi elamanlardan oluşması nedeniyle ancak gönüllülerin yada amatörlerin süvari birliği olarak sınıflandırılabilir. Bu ordu, birbirinden çok farklı unsurlardan meydana geliyordu: silah altına alınmış yaşlı askerlerden deneyimsizlere, acemilere ve her türlü disiplinden dehşet duyan gönüllülere kadar; Papa Zuhaf askerleri gibi güçlü taburlardan, yalnız ismi tabur olan çetelere varıncaya kadar. Belirli bir disiplin sağlanmış olduğu halde ordu hâlâ bütününde, oluşumundan önceki son derecede aceleciliğin izini taşıyordu. Bu orduyla savaş alanında karşılaşan Alman subayları, «bu ordunun hazırlanmasında daha dört haftalık bir süreleri olsaydı korkunç bir düşman halini alırdı», diyorlardı. Ağırlıktan başka birşey olmayan acemiler hesaptan çıkarılırsa, d'Aurelle'i birliklerinin (19. Kolordu sayılmaksızın) yaklaşık olarak, savaşçı adına layık 120.000 ila 130.000 adamdan oluştuğunu kabul edebiliriz. Mans yakınlarında toplanmış olan birlikler de 40.000 adam verebilirler.

Bu güçlerin karşısında, Mecklembourg dükünün emrindeki birlikler dahil, Prens Frederic-Charles'ın ordusu vardı; şimdi yüzbaşı Hozier'den, büyük bir olasılıkla, bütün bu güçlerin toplam olarak 90.000 adamdan daha az sayıda olduğunu öğreniyoruz. Fakat askeri deneyimleri, örgütlenmeleri ve komutanlarının deneyimli yönetimi sayesinde bu 90.000 adam, karşılarındaki güçlerin niteliğinde olan birlikler, kendilerinden sayıca iki kat fazla da olsa, onlarla savaşa girişebilirlerdi. Bu şekilde olunca, şanslar aşağı yukarı eşitti ve bu durumda Fransız halkının üç ay içersinde hiçten yeni bir ordu yaratması en büyük bir onurdur.

Savaş, Coulmiers önlerinde Fransızların von der Tann'a karşı saldırıya geçmesi ve 9 Kasım'da Orleans'ın alınmasıyla başladı. Daha sonra Mecklembourg dükü, von der Tann'ın yardımına geldi ve d'Aurelle'nin Dreux yönünde manevraları, Mecklembourg dükünü, bütün birliklerini bu yöne yöneltmek ve Mans üzerine yürümek zorunda bıraktı. Bu yürüyüş sırasında düzensiz Fransız birlikleri, Almanları, savaş sırasında daha önce görülmemiş biçimde kaygılandırdı. Halk, en kararlı bir direnişle karşı çıkıyordu; gerilla savaşçıları düşman kanatlarını hırpalıyordu; oysaki düzenli birlikler gösterilerle yetiniyor ve savaşa girmeye yanaşmıyordu. Mecklembourg dükünün nezdindeki Alman muhabirlerinin mektupları, bunların savaşta kendileri için en uygun yöntemleri inatla uygulayan alçak Fransızlara karşı öfke ve hiddetleri, Mans dolaylarındaki bu kısa savaşın savunma güçlerince kusursuz bir biçimde yönetildiğinin en iyi kanıtıdır. Fransızlar, Mecklembourg dükünü gerçek bir yabani kaz avına,

yani görünmeyen bir ordunun takibine zorladılar ve böylelikle Mans'a yaklaşık olarak 25 mil uzaklığa kadar götürdüler. Bu kadar ilerledikten sonra, daha da ötelere gitmeye cür'et edemedi ve güneye doğru dönüş yaptı. Başlangıçtaki planın, Mans ordusuna bir yıldırım darbesi indirmek ve bundan sonra güneye Blois'e doğru yürümek, bu arada oraya varmış olan Frederic-Charles cepheden ve geriden saldırırken, Loire ordusunun sağ kanadını çevirmek olduğu olasıdır. Fakat bu plan, sonradan, birçoklarında görüldüğü gibi başarısızlığa uğradı. Mecklembourg dükünü kaderine terkeden d'Aurelle, Frederic-Charles'e karşı yürüdü ve 24 Kasımda Ladon ve Maizieres önlerinde Prusya ordusunun 10. Kolordusuna ve 28 Kasımda Beaune-la- Rolande yakınlarında büyük bir Prusya ordusuna saldırdı. Burada d'Aurelle'in birliklerini kötü kullandığı açıktır. Prusya ordusunu yarmak ve Paris'e doğru zorla yol açmak için ilk girişimi olduğu halde, elinin altında güçlerinin yalnız küçük bir kısmı vardı. Düşmana, birliklerinin gücünü kabul ettirmeyi hiçbir zaman başaramadı. Orleans önlerinde, müstahkem mevkilere çekildi ve bütün birliklerini orada topladı, bunları sağdan sola doğru, aşağıdaki düzene göre yerleştirdi: Sağ uca 18. Kolordu, bundan sonra hepsi Paris-Orleans demiryolunun doğusunda olmak üzere 20. ve 15. kolordular, bu hattın batısına 16. Kolordu ve sol uca 17. Kolordu. Eğer bu birlikler zamanında toplanmış olsaydı, kuşkusuz o sıralarda 50.000 adamdan daha az sayıdaki Frederic-Charles ordusunu yenebilirdi. Fakat d'Aurelle, mevzilerinde sağlam biçimde tahkimat yaparken, Mecklembourg dükü, yeniden

güneye doğru geliyor ve o anda başkomutanlığı ele alan kuzeninin ordusunun sağ kanadıyla birleşme harekatını yönetiyordu. Böylelikle, Mecklembourg dükünün 40.000 askeri, d'Aurelle'e karşı saldırıya katılıyordu. Bu sırada Fransız Mans ordusu, düşmanı «püskürtmeyle» zafere ulaştığından memnun, savaşın kaderinin belirlendiği yerden 60 mil kadar uzaklıktaki karargahta sakince bekliyordu.

Daha sonra, 30 Kasımda, Trochu'nun hiç beklenmedik çıkışının haberi geldi. Tutunmak için yeni bir çaba göstermek gerekiyordu. 1 Aralıkta d'Aurelle, Prusyalılara karşı genel bir saldırı başlattı, fakat çok geç kalmıştı. Almanlar onun karşısına bütün birliklerini çıkarırken, sağ uçtaki 18. Kolordusu galiba yanlış bir yöne gönderilmişti ve askeri eylemlerin hiçbirinde yeralmadı. Bu nedenle d'Aurelle'in emrinde dört kolordudan başka bir güç yoktu. Demek ki gerçek güçleri düşmanın sayısal gücüne göre muhtemelen çok küçük bir çoğunluktaydı. Yenildi, hatta görünüşe göre gerçekte yenilmeden önce bile böyle olduğuna hükmetti. 3 Aralıkta geri çekilme ve Loire'ın karşısına geçme emri verdikten sonra, ertesi günün sabahı bu emri geri alması ve Orleans'ı savunmaya karar vermesi sırasında gösterdiği kararsızlık ancak böyle açıklanabilir. Bunun nereye götüreceği bellidir: Emir, karşıt emir, düzensizlik. Prusya saldırısı sol kanadına ve merkezine yönelmiş olduğundan, sağ kanadındaki iki kolordunun, aldıkları çelişkili emirler nedeniyle, Orleans üzerine geri çekilme hatlarını kaybettikleri ve 20. Kolordu Jargeau ve 18. Kolordu daha doğuda, Sully'e olmak üzere nehri karşıya geçmek zorunda kaldığı

anlaşılıyor. Bu sonuncu kolordunun küçük bir bölümü belki de daha da doğuya atılmıştı. Çünkü 7 Aralıkta, Gien yakınlarında Nevay'da, nehrin sağ kıyısında, Briare yönünde onu izlemekte olan III. Prusya Kolordusu tarafından keşfedildi. 4 Aralık akşamı, Orleans Almanların eline geçti. Almanlar, derhal Fransız birliklerinin izlenmesi için harekete geçtiler. III. Alman Kolordusu Loire'ın sağ yakasından yukarı doğru çıkacaktı, X. Kolordu Vierzon'a gönderildi, Mecklembourg dükünün birlikleri ise sağ yakadaki Blois'ya doğru yöneldiler. Bu kente ulaşmadan önce, Almanlar, Beaugency önlerinde, Mans ordusunun, sonunda Chanzy birlikleriyle birleşen ve amansız, etkili bir direniş gösteren bir bölümüyle karşılaştı. Fakat bu direniş kısa zamanda kırıldı, çünkü IX. Prusya Kolordusu nehrin sol yakasında ilerliyor ve Chanzy'de, Tours üzerinden geri çekilme yolunu kesmek için Blois'a doğru yürüyordu. Bu çevirme hareketi amacına ulaştı. Chanzy tehlikeyi atlattı, fakat Blois düşmanın eline geçti. Karların erimesi ve kuvvetli yağmurlar yolları ıslatmıştı, bu durum daha sonra yapılacak izlemeleri önledi.

Frederic-Charles, genel karargaha, Loire ordusunun çeşitli yönlerde tamamıyla dağıtıldığını, merkezinin çöktüğünü ve bir ordu olarak varlığına son verildiğini bildiren bir telgraf çekti. Bütün bunlar kulağa hoş geliyordu, fakat gerçek olmaktan çok uzaktı. Alman raporlarına göre bile, Orleans önlerinden alınan 77 parça ganimetin hepsi de siperlerde bırakılmış olan deniz toplarıydı. Tutsak sayısının 10.000'e çıkması mümkündür, yaralılar da eklenirse 14.000'i bulabilir ve

bunların çoğunun morali çok bozuktur. Fakat 5 Aralık'ta Artenaz'dan Chartres'a giden yol üzerindeki, tamamıyla dağılmış, silahsız, sırt çantasız Bavyeralıların durumu da bundan daha iyi değildi. 5 Aralık'taki ve daha sonraki takip sırasında hiçbir ganimet alınamamıştır. Ordu yenildiğine göre, Prusya süvari güçleri gibi kalabalık ve etkin süvarilerin bu ordudan nasıl olup da yığınlarla asker esir almadıkları anlaşılır şey değildir. En azından denilebilir ki, burada olağanüstü bir kesinlikten yoksunluk vardır. Karların erimesi mazeret değildir: 9 Aralık'ta başlamıştı ve sonuç olarak donmuş yolların ve tarlaların tamamıyla uygun durumda olduğu dört-beş gün kadar bir zaman fiili takip için yeterliydi. Prusyalıların saldırısını durduran, karların erimesinden çok, 90.000 adamdan 60.000 adama inen güçlerinin, kayıplar ve birlikleri garnizon hizmetleri için geride bırakmak zorunlulukları yüzünden, hemen tükenmiş olmasıydı. Prusyalılar yenilmiş de olsa, bir düşmanı izlemenin tehlikeli olacağı sınıra neredeyse ulaşmışlardı. Güney doğrultusunda, büyük ölçüde harekatlara olanak vardı, fakat yeni toprakların işgaline girişilmesi olasılığı yoktu. Şimdi Loire ordusu iki orduya bölünmüştü, birisi Bourbaki ve diğeri Chanzy'nin emrindeydi. Bu iki ordunun önünde, yeniden örgütlenmek ve yeni oluşan taburlarla sayısal güçlerini tamamlamak için yeterince zaman ve yer vardı. İkiye bölünmesinden sonra, Loire ordusu eskisi gibi olmaktan çıktı; fakat bu ordu, şimdiki savaşta yenilmeyen ilk Fransız ordusudur. Ondan oluşan iki ordudan sözedildiğini de duymamız olasılıdır.

Bu sırada Prusya, yıpranma belirtileri göstermektedir. Kırk yaşına kadar ve daha yukarı olan ihtiyat askerler silah altına alınmıştır, oysaki yasaya göre bu adamlar, 32 yaşını geçtikten sonra askeri hizmet yapıp yapmamakta serbesttirler. Ülkedeki eğitim görmüş ihtiyarlar tükenmiştir. Kuzey Almanya'da yeni askere alınan yaklaşık olarak 90.000 adamın Ocak ayında Fransa'ya geleceği bildiriliyor. Bütün hesaplar yapıldıktan sonra, bunlar belki o kadar sözü edilen yaklaşık 150.000 adamı oluşturacaktır, fakat bunlar henüz ortada yoktur; ve gerçekten geldiklerinde, ortaya çıkışları, ordunun karakterini temelden değiştirecektir. Bugünkü savaşın neden olduğu güçlerdeki tükenme büyüktür ve durmaksızın daha da ağırlaşarak sürüp gidecektir. Kanıt mı isteniyor? Ordudan gönderilen mektupların kederli anlatımı ve kayıp listeleri yeterli kanıtlardır. Bu listeler en önemli kayıpların büyük savaşlarda değil, bir, iki yada beş adamın hayatına malolan küçük çarpışmalarda meydana geldiğini ortaya koyuyor. Zamanla, halk savaşının dalgalarıyla aşınan en güçlü ordu bile dağılır ve çözülür ama asıl önemli olanı hasım tarafta gözle görülür hiçbir azalma olmaz. Paris tutunduğu sürece Fransızların durumu her gün daha iyiye gidecektir ve Versaille'da Paris'in teslimini bekleyenlerin sabırsızlığı, bu kentin onu kuşatanlar için hâlâ tehlikeli olabileceğinin en iyi kanıtıdır.

17 Aralık 1870 Cumartesi günü 1825 Sayılı Pall Mall Gazette*'de yayınlanmıştır.*

ASKERİ AÇIDAN FRANSA'DAKİ DURUM

F.Engels

Ocak ayındaki savaşlar Fransız ordusu için bir dizi başarısızlıkla geçti: Faidherbe ve Chanzy bozgunları, Paris'in düşüşü, Bourbaki'nin bozguna uğraması ve İsviçrelilere teslimi. Fakat üç hafta gibi kısa bir zaman içerisine arka arkaya gelen bütün bu şimşek gibi olayların Fransa'da direniş ruhunu yıktığı düşünülebilirse de, şimdi Almanların zorla elde etmek istedikleri küstahça taleplerin bu ruhu yeniden uyandırması olanaksız değildir. Eğer barış, ülkeyi en az savaştaki kadar tam bir yıkımla tehdit ediyorsa, barışı kabul etmek neye yarar? Varlıklı sınıflar, kent orta sınıfları, büyük toprak sahipleri ve küçük köylülüğün bir kısmı şimdiye kadar barış taraftarıydı; bunların millet meclisine barış yanlısı milletvekilleri seçeceği düşünülebilirdi; fakat düşman, ısrarla duyulmadık isteklerde bulunduğuna göre, büyük kentlerdeki işçiler arasında oldu-

ğu gibi bunların saflarında da savaş sloganları atılabilir. Her halükarda 19 Şubat'tan sonra savaşların yeniden başlaması olasılığı unutulmamalıdır; hele Almanlar, *Daily News*'un bugünkü sayısında yazılanlara göre, yakın gelecek için umut edilecek durumdan pek memnun olmadıklarına, askeri harekatlara yeniden başlamak amacıyla ciddi hazırlıklardan sakınabildiklerine göre. Sonuç olarak, durumu bir daha askeri yönden inceleyelim.

Halen Prusyalılar tarafından işgal edilmiş olan Fransa'nın 27 bölgesi, aşağı yukarı 12.500.000 kişilik nüfusuyla (henüz teslim olmamış müstahkem mevkiler sayılmaksızın) 15.800.000 ha'lık bir alanı temsil etmektedir. Bütün Fransa'nın yüzölçümü 54.240.000 ha. ve nüfusu 37.382.000 kabul edilir. Yuvarlak sayılarla 38.500.000 ha. yüzölçümündeki bir arazi, 25.000.000'luk nüfusuyla istilaya uğramış değildir. Bu nüfusun üçte ikisi ve toprağın üçte ikisinden çok daha fazlası demektir. Direnişiyle düşmanın ilerleyişini uzun bir zaman durdurmuş olan Paris ve Metz düşmüştür, doğru. Fethedilmeyen ülkenin iç bölgelerinde Lyon dışında, bu iki müstahkem mevkiyle kıyaslanabilecek bir rol oynayacak başka müstahkem savaş alanı yoktur. 700.000'e yakın Fransız (Paris Ulusal Muhafız Birliği sayılmaksızın) tutsak edilmiş yada İsviçre'ye sürülmüştür. Fakat bu üç haftalık ateşkesten, zaman yeterli olduğu halde savaş malzemesiyle çevrili yeni alanlar örgütlemek için yararlanılmadıysa da hâlâ bu eksiği kapatmak için başka koşullar vardır.

Fransa'nın fethedilmeyen en büyük kısmı Nantes-Besançon hattının güneyindedir: Bu bölge üç yanından

deniz yada doğal sınırlarla korunmuş, geçit vermez sıradağlardan oluşur. Yalnızca kuzeydeki sınır çizgisi düşmanın saldırısına açıktır. Ulusal direnişin güçleri burada bulunmaktadır ve savaş yeniden başlayacak olursa, insanları ve araçları burada aramak gerekir. Prusyalılar 450 x 250 mil ölçüsündeki bu muazzam dikdörtgeni fethetmek ve işgal etmek için yeterli askeri birliğe sahip değillerdir ve olamayacaklardır. Düzenli yada düzensiz halk güçlerinin cansiperane direnişiyle karşılaşacakları kesindir. Paris'in işgali, garnizon niteliğinde 4 kolordunun burada bulunmasını gerektirmektedir, böylece 9 tümen serbest kalmış oluyor: Bourbaki'nin teslimi ise general Manteuffel'in hattındaki 6 tümenin serbest kalmasını sağlıyor. Bunlar toplam olarak, Goeben'in 4 tümeni ve Frederic-Charles'in 8 tümenine ek olarak, savaş harekatları için 15 tümen yada 150.000-170.000 asker eder. Fakat Goeben'in, kuzeyde yeterince eli-kolu bağlıdır ve Frederic-Charles, Tours ve Mans'da durarak saldırı güçlerinin tamamen yıpranmış olduğunu göstermiştir. Böylelikle, güneyi fethetmek için yukarda sözünü ettiğimiz 15 tümenden başka askeri güç yoktur ve önümüzdeki birkaç ay içerisinde yeni takviye de gelmeyecektir.

Başlangıçta bu 15 tümene karşı Fransızlar, büyük kısmı yeni olan örgütlerden başkasını çıkaramazlar. 15.nci ve 25.nci kolordular, Nevers ve Bourges yakınlarında bulunuyor. Aralık başlarından beri haber alamadığımız 19. Kolordunun da o civarda bulunması gerekir. Yine Bourbaki'nin bozgunundan kurtulmuş olan 24. Kolordu ve şimdilerde 50.000 kişilik bir güce ulaşan fakat hangi bölgelerden ve hangi birimlerle bu

çoğalmanın gerçekleştiğini bilmediğimiz Garibaldi'nin askeri birlikleri de vardır. Toplam olarak bunlar 13 yada 14 hatta belki de 16 tümen eder. Ateşkesin bitiminde barış sağlanamazsa, yine de bu güçler, üzerlerine gönderilecekleri kesin olan yeni orduların ilerleyişini durdurmaya nitelik ve nicelik bakımından yetmeyecektir. Fakat bu üç haftalık ateşkes süresi, Fransız tümenlerine yalnız güçlenmeleri için gereken zamanı sağlamakla kalmayacak, askere yeni alınan, halen eğitim alanlarında bulunan ve sayıları Gambetta'nın hesabına göre 250.000'e ulaşan acemilere, hiç değilse taburların en iyileri için, savaşabilecek, düşmanın karşısına çıkabilecek birimler haline dönüşme olanağı da sağlayacaktır. Bu durumda, savaş yeniden başlarsa Fransızlar, hiç değilse Loire sınır çizgisi üzerinde yada Loire'ın çok daha kuzeyinde, bu da olmazsa düşmanın, direnişlerinin gücünü önemli ölçüde zayıflatamayacağı noktalarda, güneyin işgali için yapılacak her türlü ciddi girişimi püskürtebilecek durumda bulunacaklardır.

Ateşkesin Faidherbe ve Chanzy ordularına donanım, disiplin ve moral bakımından toparlanmak için gerekli zamanı sağlayacağı tartışılmazdır, Cherbourg ve Havre'daki birlikleri için de böyledir. Geriye bu zamanın böyle kullanılıp kullanılmayacağını bilmek kalıyor. Fransız güçleri sayı ve nitelik bakımından önemli ölçüde büyürken, Almanlar hiçbir takviye alamayacaktır. Bu hesaba göre ateşkes, Fransızlar için elverişli olacaktır.

Güney Fransa'daki geçit vermez sıradağların dışında, henüz fethedilmemiş iki de yarımada vardır -Brest'in

bulunduğu Bretanya ve Cherbourg'un bulunduğu Cotentin yarımadaları. Ayrıca müstahkem mevkileriyle birlikte kuzeydeki iki bölge. Havre, kıyıda fethedilmemiş ve çok iyi tahkimatlandırılmış bir yer olarak bulunuyor. Kıyıda bu dört bölgenin her biri ordunun geri çekilmesi halinde iyi tahkim edilmiş güvenilir bir yer oluşturmak üzere kıyıda en az birer noktaya sahiptir. Şimdilik yapacak hiçbir şeyi olmayan donanma, bunlar arasında ve güneyle olan haberleşmeleri sağlayabilir, ihtiyaç halinde askeri birlikleri bir noktadan diğer noktaya iletebilir ve böylelikle yenilmiş bir orduyu birdenbire kendisinden daha büyük güçlere karşı saldırıya geçebilecek bir askeri güç haline getirebilir. Kuzeyde ve doğudaki bu dört nokta, bir dereceye kadar düşman için ulaşılamaz olarak kaldıkça, bunlar Prusyalıların yanlarında bir o kadar zayıf nokta yaratacaktır. Fransızlar için gerçek bir tehlike gösteren hat, Angers'den Besançon'a uzanmaktadır; Almanlar içinse ayrıca Angers'den Mans, Rouen ve Amiens üzerinden, Belçika sınırına kadar uzanır. Almanların bu hat üzerinde tayin edici sonuçlara ulaşamaması için Fransızların mütevazı ölçüde pratik düşünceye sahibolması yetecektir. Bunun karşılığında, burada Fransızlar tarafından elde edilecek avantajlar, bazı koşullarda gerçekten tayin edici olabilecektir.

Stratejik durum budur. Fransızlar, Donanmayı iyi kullanırlarsa, kendi birliklerini, Almanları, üstün güçleri işgal ettikleri bölgelerde tutmaya zorlayacak ve güneyi fethetmek için gönderecekleri birliklerin zayıflamasına neden olacak biçimde doğuda ve kuzeyde bir yerden bir yere nakledebilirler. Fransızların başlıca

görevi, güneyin fethedilmesini önlemektir. Fransızlar, ordularını şimdiye kadar yapmadıkları ölçüde biraraya toplar ve diğer yandan küçük partizan müfrezelerinden daha fazla bir miktarını başka yerlere gönderirlerse, Fransızlar aynı güçlerle daha iyi sonuçlar elde edebilirler. Görünüşe göre, Cherbourg ve Havre'da savunma için gerekenden çok daha fazla askeri birlik bulunuyor. Düşmanın işgal ettiği bölgenin merkezindeki Toul yakınlarında bulunan Fontenoy köprüsünün yıkılmasının başarılması, azimli partizanların neler yapabileceklerini göstermektedir. 19 Şubat'tan sonra savaş yeniden başlarsa, bu gerçekten, İspanya'da Napoleon'a karşı yapılan savaşa benzer, düşmanın katliamları ve yangınları çoğalsa da, direniş ruhunu yıkamayacağı bir ölüm kalım savaşı olacaktır.

8 Şubat 1871 Çarşamba günü, 1869 nolu
Pall Mall Gazette*'de yayınlanmıştır.*

NAPOLEON İSTİLASINA KARŞI İSPANYA'DA PARTİZANLARIN EYLEMİ

(1808-1812)

DEVRİMCİ İSPANYA (V)

(Kısaltılmıştır)

K. Marx-F. Engels

Merkezi Cunta, devrimci görevinde başarısızlığa uğradığından, ülkenin savunmasında da başarısız olmuştur. Kendisi de, zayıflığının, iktidarının kararsızlığının, halk tarafından benimsenmeyişinin bilincindeydi. Bu koşularda, bütün devrim dönemlerinde görüldüğü biçimde, generallerinin rekabetine, kıskançlıklarına, aşırı kendini beğenmişliklerine, yakışıksız hileler ve aşağılık entrikalardan başka nasıl son vermeye çalışabilirdi. Askeri şeflerine karşı içinde bulunduğu sürekli korku ve kuşku durumuyla, Wellington'un, kardeşi Vellesley markisine 1 Eylül 1809'da yazdıklarını tümüyle doğruluyor:

«Merkezi Cuntanın gözümle gördüğüm eylemlerinden sonra, güçlerini yerleştirirken, askeri savunma

ve askeri harekatlarından çok, entrikaları ve önemsiz politik amaçları hesaba kattığından korkuyorum.»

Devrimci dönemlerde, boyunduruk altına alıcı her türlü bağlar zayıfladığında, askeri disiplin ancak generaller üzerine uygulanan ciddi bir iç disiplinin etkisiyle sağlanabilir. Merkezi Cunta, saçma bileşimi nedeniyle, generallerini hiçbir zaman avucunda tutmayı başaramadığı gibi, bu generaller de askerlerini avuçlarında tutmayı hiçbir zaman başaramadılar; bu nedenle, savaşın sonuna kadar İspanyol ordusu disiplinde ve itaatte hiçbir zaman normal bir düzeye ulaşamadı. Bu itaatsizlik yiyeceklerin, donanımın ve bir orduya gerekli her türlü aracın yokluğu deneniyle sürdü gitti - çünkü bir ordunun morali, Napoleon'un deyimiyle, tümüyle maddi koşulara bağlıdır. Merkezi Cunta, ordusunun ikmalini düzenli olarak sağlamaktan acizdi -zavallı şair Quintana'nın bildirileri böyle bir durumda yetersizdi-kararnamelerine baskı unsurları eklemek için taşra eyaletlerinde, mahkum etmiş olduğu devrimci önlemlere başvurması gerekti. Hatta hiçbir ayrıcalık yada muafiyet kabul etmeyen zorunlu askerlik hizmeti ve bütün İspanyollara tüm askeri rütbeleri elde etme olanağının garantilenmesi, Merkezi Cuntanın değil taşra cuntalarının eseriydi. İspanyol güçlerinin bozgunları, Merkezi Cuntanın karşı-devrimci beceriksizliği yüzünden meydana geldiği gibi, bu felaketler de Merkezi Cunta üzerinde yıkıcı bir etki yapıyor, onu halkın nefret ve kuşkusuna mahkum ediyor, onu kendini beğenmiş fakat yeteneksiz askeri şeflerine daha da bağımlı kılıyordu.

Sürekli İspanyol ordusu, her yerde yenilmekle birlikte, her yerde yeniden ortaya çıkıyordu. Yirmi defadan fazla dağıtıldığı halde, daima yine düşmanın karşısına çıkmaya hazırdı ve çoğu kez bozgundan sonra daha güçlü görünüyordu. Onu yenilgiye uğratmak hiçbir şeye yaramıyordu, çünkü daima kaçmaya hazır olduğundan, genellikle az kayıp veriyor ve savaş alanını terketmekten pek kaygı duymuyordu. Düzensiz olarak Sierralara çekildikten sonra kendini toparlayacağından ve yeni takviyelerle büyümüş olarak ansızın yeniden ortaya çıkacağından, Fransız ordularına karşı direnebileceğinden yada hiç olmazsa onları sürekli olarak hareket halinde bulunmaya ve güçlerini dağıtmaya zorlayacağından emindi. Bu ordu, Ruslardan daha talihliydi, ölüler arasında yeniden dirilmek için ölmeye bile ihtiyacı yoktu.

Ocana'da, 19 Kasım 1809'daki felaketli savaş, İspanyolların yaptığı son büyük meydan savaşı oldu. O gün bu gündür gerilla savaşları sürüp gidiyor. Yalnızca düzenli savaştan vazgeçilmesi bile merkezi hükümetin yerel merkezler karşısında silindiğini kanıtlar. Sürekli ordunun uğradığı felaketler düzenli olarak tekrarlanmaya başlayınca, gerillaların ayaklanması genel bir hal aldı. Ulusal yenilgiler karşısında endişeye kapılan halk kitlesi, kahramanlarının yerel başarılarından çok büyük bir sevinç duyuyordu. Hiç değilse, bu noktada Merkezi Cunta, halkın düşüncelerini paylaşıyordu. «*Gaceta*, herhangi bir gerilla eylemi konusunda, Ocana savaşından çok daha geniş raporlar yayınlıyor».

Don Kişot'un, mızrağıyla baruta karşı çıkması gibi, gerillalar, Napoleon'a karşı ayaklandı, fakat bu kez

başarıya ulaştılar. Avusturya Askeri Gazetesi (c.I, 1821): «Bu gerillalar, sanki üslerini beraberlerinde taşıyor gibiydiler, onlara karşı yapılan tüm harekatlar, hedefin yitirilmesiyle sonuçlanıyordu,» diye yazıyor.

Gerillanın oluşumunun tarihinde, birbirinden ayrılan üç devre vardır. Birinci devrede, taşra eyaletleri halkı tümüyle silaha sarılıyor, Galiçya'da ve Avusturya'da olduğu gibi partizan savaşına girişiyordu. İkinci devrede, İspanyol ordusunun kalıntılarından, Fransız ordularından kaçan İspanyol askerlerinden, partizanlardan vb. oluşan gerilla birlikleri, her türlü dış etkiden bağımsız olarak ve o andaki çıkarları doğrultusunda, canlarını tehlikeye atarak ve ölüm pahasına savaşıyorlardı. Bazı iyi rastlantılar ve uygun koşular, onların tümüyle bölgeleri ellerine geçirmesini sağlıyordu. Gerillalar, bu şekilde kurulmuş oldukları sürece, görünüşte korku verici askeri birlikler değillerdi, ama yine de Fransızlar için son derece tehlikeliydiler. Gerçek bir halk silahlanmasının temelini oluşturdular. Bir yeri almak için fırsat çıktığında yada birlikte hareket etmeyi gerektiren bir girişim hazırlandığında, halkın en etkin ve en cür'etli elemanları gerillalara katılıyordu. Olağanüstü bir hızla, girişimlerinin amacına uygun biçimde, hâlâ savaş düzeninde bulunan avlarının üstüne atılıyorlardı. Bir haberciyi yakalamak yada ikmal ve levazım malzemesine elkoymak için bütün bir gün, uyanık düşmanı gözledikleri nadir olaylardan değildi. Genç Mina'nın, Josheph Bonaparte tarafından atanmış olan Navarre genel valisini teslim alması ve Julian'ın, Ciudad komutanı Rodrigo'yu tutsak etmesi böyle olmuştur. İşleri biter bitmez herbi-

ri kendi yerine gidiyor ve silahlı adamlar her yönde dağılıyor, onlarla işbirliği yapan köylüler her günkü işlerine sakince dönüyor, «yoklukları bile farkedilmiyordu». Böylece karayolları üzerinden yapılan her türlü ulaşım kesilmişti. Etrafta hiçbiri görünmeyen binlerce düşman vardı. Yakalanmaksızın hiçbir haberci gönderilemiyordu. Hiçbir ikmal malzemesi yerine varamıyordu. Kısacası, yüzlerce göz tarafından izlenmeksizin hiçbir hareket yapılamıyordu. Aynı zamanda böyle bir örgütün kökünün kazınması da olanaksızdı. Fransızlar elde silah, durmadan kaçan, durmadan yeniden ortaya çıkan, her yerde bulunan fakat perde gibi arkasından saklandığı dağlarda hiçbir zaman gözle görülmeyen bir düşmanın karşısında bekliyordu. Pradt rahibi: «Fransız güçlerini yıpratan ne savaşlar ne de çarpışmalardı, fakat izlendiğinde, halkın arasında kaybolan ve hemen arkasından yenilenmiş güçlerle yine ortaya çıkan, gözle görülmez bir düşmana karşı yapılan sonu gelmez çatışmalar, Fransızları tüketti. Masallardaki sivrisineğin öldürünceye kadar eziyet ettiği arslan, Fransız ordusunun tam bir benzeridir,» demiştir. Üçüncü devrede, gerilla birlikleri artık düzenli bir orduya benzerler, sayısal güçleri 3.000 ila 6.000'e ulaşır, kendi bölgeleriyle olan bağlarını yitirirler ve herhangi bir şefin kumandası altına girerler, bu şef onları kendi amaçlarına uygun biçimde kullanır. Gerilla örgütlenişindeki bu değişim, onlarla savaşan Fransızlara büyük bir avantaj sağladı. Sayılarının artması nedeniyle, daha önce yaptıkları gibi saklanamayacak ve savaştan vazgeçerek birdenbire kaybolamayacak duruma gelen gerillalar, çoğu kez birdenbire yaka-

landılar, bozguna uğratıldılar, dağıtıldılar ve bir zaman için yeniden düşmanı yıpratamayacak bir duruma getirildiler.

Gerilla savaşının bu üç aşamasını İspanya'nın siyasi tarihiyle karşılaştırırsak, bu aşamaların, hükümetin karşı-devrimci tutumunun halkın devrimci ruhunu yatıştırmayı başardığı aşamaların karşılığı olduğu görülür. Tüm halkın ayaklanmasıyla başlayan partizan savaşı, daha sonra yedek güç olarak tüm bölgeleri elinin altında bulunduran gerilla birlikleri tarafından yürütüldü ve sonunda sürekli olarak haydut çetelerine karışmak yada yeniden düzenli alaylar düzeyine inmek durumunda olan partizan birlikleri tarafından bitirildi.

Altı yıl boyunca baştaki hükümetten soğuma, disiplinin gevşemesi, felaketlerin üstüste gelmesi, *kadroların* sürekli olarak oluşması, dağılması ve yeniden oluşması tüm İspanyol ordusuna, onu, şeflerinin aynı zamanda hem maşası hem de baş belası haline getiren pretorien(*) damgasını vurmuştu. Generallerin kendileri bile zorunlu olarak merkezi hükümete katılmışlar yada onunla mücadele etmişler, kumpas kurmuşlar ve daima siyasi dengeyi sağlamak için kılıçlarının ağırlığını kefeye koymuşlardı. Örneğin, savaşları kaybettiği ölçüde Merkezi Cuntanın güvenini kazanmışa benzeyen Cuesta, Kraliyet Meclisi ile işbirliği

(*) Pretorien: asker, Romalılar zamanında pretor (yargıç) emrinde, asayişi sağlamakla ve imparatoru korumakla görevli muhafız askeridir. Politikadaki anlamı isyan bastırmak, asayişi sağlamak vb. gibi işlerde kendi halkına karşı kullanılan askerdir. Örneğin, Güney Afrika'da günümüzdeki gerilla savaşlarında.

yapmakla ve Leon mebuslarını Merkezi Cunta'da toplamakla işe başlamıştı; Merkezi Cunta üyesi general Morla ise Madrid'i Fransızlara teslim ettikten sonra Bonapartist kampa geçti. Yine Cunta üyesi olan kendini beğenmiş las Romerias markisi, yalancı pehlivan Francisco Palafox, aşağılık Montijo ve fesatçı Sevil Cuntasıyla kumpas kurdu. General Castanos, general Blake ve O'Donnell ailesinden gelen general La Bisbal, Cortes'ler zamanında birbiri ardınca kral naibi seçilip ve entrikalar çevirdiler. Valansiya genel yöneticisi Don Xavier Elio, sonunda İspanya'yı, VII. Ferdinand'ın insafına teslim etti. Pretorien özelliği, kuşkusuz generaller arasında, birliklerde olduğundan daha çok gelişmişti.

Savaş boyunca gerilla ordusu, Porlier, Lacy, Eroles ve Villacampa gibi bir kısım şeflerini seçkin piyade subayları arasından aldığı gibi, piyade de Mina, el Empecinado gibi bazı gerilla şeflerini saflarına kabul ediyordu. O halde ordu ve gerilla, İspanyol toplumunun en devrimci kesimini oluşturuyordu. Bunlar her türlü sınıftan geliyordu, bütün ateşli, büyük erekler besleyen ve yurtsever gençliği kapsamına alıyordu; merkezi hükümetin uyuşturucu etkisine kapılmayan, bazıları Riego gibi Fransa'dan gelen eski mahkumlar, eski rejimin zincirlerinden kurtulmuş unsurlardı. O halde daha sonra çıkan karışıklıklarda, ister devrimci inisiyatifi eline alsın, ister devrimi pretorienizmiyle yozlaştırsın, İspanyol ordusunun yapacağı etkiye şaşmamamız gerekir...

30 Ekim 1854'de, New York Daily Tribune*'de yayınlanmıştır.*

BAĞIMSIZLIK İÇİN HALK SAVAŞI YÜRÜTMENİN YOLLARI

İTALYA'DA SAVAŞ (II)

(kısaltılmıştır)

K. Marx ve F. Engels

İtalya'dan gelen son haberlere göre, Piemontluların Novara'daki bozgunları, hiç de Paris'e gönderilen telgrafta bildirildiği gibi belirleyici nitelikte değildir.

Piemontlular yenilmiş, Torino ile bağlantıları kesilmiş ve dağlara püskürtülmüşlerdir. Hepsi bu kadar.

Piemont cumhuriyet olsaydı ve Torino hükümeti devrimci olup devrimci önlemlere başvurmaya cesareti olsaydı, hiçbir şey yitirilmemiş olacaktı. Oysaki İtalya'nın bağımsızlığının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olması, Avusturya ordularının yenilmezliğinin değil, Piemont krallık otoritesinin korkaklığının sonucudur.

Avusturyalılar zaferlerini neye borçludur? Piemont ordusunun iki tümeninin, daha çok sayıdaki Avusturyalılar tarafından yenilgiye uğratılan, diğer üç tümenle

olan bağlantısını kesen Ramorino'nun ihanetine. Bu üç tümen, şimdi Valais Alplerinin eteklerine püskürtülmüşlerdir.

Piemontlular, daha başlangıçta, Avusturyalıların karşısına düzenli bir ordu çıkarmakla ve namuslu burjuva görüşüne uygun alışılagelmiş bir savaş sürdürmek istemekle büyük bir hata işlemişlerdir. Bağımsızlığını kazanmak isteyen bir halk, *sıradan* savaş yöntemleriyle yetinemez. Kitle ayaklanması, devrimci savaş ve herşeyden önce, her yerde gerilla savaşları, küçük bir halkın daha büyüğünün üstesinden gelmesini sağlayabilecek yöntemlerdir; zayıf bir ordu ancak böylelikle daha güçlü ve daha iyi örgütlü bir orduya kafa tutabilir.

İspanyollar, 1807-1812'de bunu kanıtladılar, Macarlarsa bunu şimdi doğruluyorlar.

Chrzanowski, Novara önlerinde yenildi ve Torino ile bağlantısı kesildi. Radetzki, Torina'dan 9 millik uzaklıkta bulunuyordu. Anayasal da olsa, Piemot gibi bir *monarşide,* savaşın şekli yalnızca bu yüzden bile önceden kararlaştırılmış demektir; Radetzki'ye barış önerildi. Oysaki bir cumhuriyette *bu olay hiçbir zaman önceden kararlaştırılmış olmayacaktı.* Asla devrimci yöntemlere başvurmaya cesareti olmayan monarşinin korkaklığı olmasaydı, Chrzanowski'nin bozgunu, İtalya için mutlu bir olay olabilirdi.

Piemont, monarşik geleneklerle alışverişi olmayan bir cumhuriyet olsaydı, savaşı çok başka türlü bitirmek olanağına sahibolabilirdi. Chrzanowski, Biella ve Borgo Manero'ya doğru püskürtüldü. Burada İsviçre Alp-

leri daha fazla geri çekilmeye engel olduğundan ve iki-üç dar nehir vadisi, ordunun herhangi bir şekilde serpişmesini mutlak biçimde önlediğinden, bütün orduyu toplamak ve cesaretli bir saldırıyla Radetzki'-nin zaferini boşa çıkarmak kolaydı.

Piemont ordusunun şefleri devrimci cesaretle harekete geçmiş olsalardı, Torino'da en gözüpek eylemlere karar vermiş devrimci bir hükümet bulunduğunu bilselerdi, davranış çizgileri çok basit olacaktı.

Novara savaşından sonra, Piemont ordusunun 30 ila 40.000 askeri Lago Maggiore'de bulunuyorlardı. Bu birliği toplamak ve Avusturyalıların 12.000'den az asker bulundurduğu Lombardiya'ya sevketmek için iki gün yetecekti. Bu birlik Milano'yu, Brescia'yı ve Cremone'yi işgal edebilir, genel bir ayaklanma örgütleyebilir, Venezia eyaletinden gelen Avusturya birliklerini ayrı yenebilir ve bununla Radetzki'nin harekat üssünü bile yok edebilirdi.

Radetzki, Torino üzerine yürüyeceğine yüz geri etmeye, ayaklanan ve tabii ki Lombardiya'daki ayaklanma tarafından desteklenen kitlece izlenerek Lombardiya'ya dönmek zoruna bırakılabilirdi.

Bu *gerçek* ulasal savaş, Lombardiyalıların 1848 Mart'ında Radetzki'yi, Oglio ve Mincio nehirlerinin ötesine kovduklarında verdikleri savaşa benzer savaş, bütün İtalya'yı mücadeleye sokacak ve Romalılarla Toskanalılara bambaşka bir güç kazandıracaktı.

Radetzki, ne yapması gerektiğini, ilerlemenin mi gerilemenin mi doğru olacağını kendi kendine sorarak, Po ile Ticino nehirleri arasında tutunmaya devam

ettiği sürece, Piemontlular ve Lombardiyalılar Venedik'e ulaşabilir, kuşatmayı kaldırtabilir, La Marmora ve Romalıların birliklerinin yardımına koşabilir, partizanların sayısız çarpışmalarıyla, Avusturyalı Feld-Mareşali sürekli olarak yıpratabilir ve zayıflatabilir, birliklerini birbirinden tecrit edebilir ve sonunda onu bozguna uğratabilirdi. Lombardiyalıların bekledikleri, Piemontluların gelişinden başka birşey değildi: Daha onlar gelmeden ayaklanacaklardı. Yalnız Avusturyalılar, en güçlü oldukları noktalarda Lombardiya şehirlerinin ayaklanmasını önleyebileceklerdi. 10.000 Piemontlu, Lombardiya'ya gelmişti; daha 20 ila 30.000 asker gelse Radetzki'nin geri çekilme yolu kesilmiş olacaktı.

Fakat kitle başkaldırması, halkın genel ayaklanması, krallık otoritesinin uygulamaktan tiksindiği yöntemlerdir. 1793'de gördüğümüz gibi, bu yöntemlere ancak bir cumhuriyet başvurabilir. Bunlar, zorunlu bir şekilde, önkoşul olarak *devrimci terörü* gerektiren önlemlerdir; oysaki hangi hükümdar bu yöntemleri uygulamaya karar verebilir?

O halde, İtalyanların uğradığı felaketin nedeni, Novara ve Vigvano önlerindeki bozgun değil, monarşinin onları zorladığı korkaklık ve ılımlılıktır. Novara önündeki bozgun, sadece bir *stratejik* zarar vermiştir: İtalyanların Torino'yla olan bağlantıları kesilmiş, bu da Avusturyalılara, bu kentin yolunu açmıştır. Kaybedilen savaştan hemen sonra, *gerçek devrimci bir savaş* patlak verseydi, eğer İtalyan ordusunun dokunulmamış olarak kalan kısmı, hemen kitlelerin ulusal ayaklanmasının çekirdeği ilan edilseydi, *orduların* namuslu

stratejik *savaşı,* 1793'te Fransızların yürüttüğü savaşa benzer *gerçek bir halk savaşına* dönüşseydi, aleyhteki bu durumun hiçbir önemi olmayacaktı (Novara önlerindeki bozgunun).

Fakat tabii ki, monarşi hiçbir zaman bir devrimci savaşı, genel ayaklanmayı ve devrimci terörü göze alamayacaktır. Halkla ittifak kurmaktansa, köken bakımından kendi dengi olan en amansız düşmanıyla barışa razı olacaktır.

Charles-Albert hain olsun olmasın, İtalya'yı yıkıma sürüklemek için yalnızca onun *tacı, sadece monarşi* yeter.

Fakat Charles-Albert bir haindir. Fransız gazeteleri, bütün büyük güçlerin Avrupa çapındaki karşı-devrimci dev komplolarından ve bütün Avrupa halklarını kesinlikle köleleştirmeyi amaçlayan karşı-devrimci savaş planından sözediyor. Rusya, İngiltere, Prusya, Avusturya, Fransa ve Sardinya Krallığı bu yeni Kutsal İttifakı imzaladılar.

Charles-Albert, Avusturya ile savaşa girişmek, yenilgiye uğramak ve böylelikle Avusturyalılara, Piemont, Floransa ve Roma'da «asayişi» sağlama ve her yerde sıkıyönetim ilan etme olanağı yaratmak emrini aldı. Ödül olarak Charles-Albert, Parma ve Piacenza'yı alacaktı; Ruslar, Macaristan'da barışı sağlamakla görevlendirildi; Fransa'da yeniden imparatorluk kurulacak ve böylece tüm Avrupa'ya barış getirilmiş olacaktı. Fransız gazetelerinin haberlerine göre karşı-devrimin dev planları bunlardır; bu planlar bize Ra-

morino'nun ihanetini ve İtalyanların bozgununu açıklıyor.

Fakat Radetzki'nin zaferi monarşiye yeni bir darbe indirdi. Novara savaşı ve Piemontluların felce uğraması, halkın, kurtuluşu için bütün gücüyle mücadele etmesinin gerektiği had durumlarda, onu monarşi kadar başka hiçbir şeyin engellemediğini gösteriyor. İtalya'nın monarşi yüzünden yıkılmaması için, önce İtalya'da monarşinin yıkılması gereklidir.

1 Nisan 1849'da, 261 sayılı, (2.baskı) Neue Rheinische Zeitung'*da yayınlanmıştır.*

1848 HAZİRANINDA PARİS'TE SOKAK SAVAŞLARI

PARİS'TEKİ HAREKETİN GELİŞİMİ

(Kısaltılmıştır)

K. Marx ve F. Engels

Haziran devrimi olaylarının açıkça anlaşılması yavaş başarılıyor. Alınan bilgiler tamamlanıyor. Söylentilerin doğru olanlarıyla yalan olanları ayırdedilebiliyor. Ayaklanmanın niteliği gittikçe daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor. Ve Haziran'daki dört günlük olayların zincirlenişi daha iyi anlaşıldıkça, ayaklanmanın muazzam boyutları, gösterilen kahramanca cesaret, örgütlenmedeki birdenbire oluşumun hızlılığı, ayaklananların birlik ruhu, daha da şaşırtıcı oluyor.

Eski bir subay ve Raspail'in arkadaşı olan Kersausie'nin hazırladığı söylenen işçi savaşının planı şöyleydi:

Ayaklananlar, dört kol halinde, merkeze doğru bir hareketle, belediye sarayı üzerine yürüyeceklerdi.

Harekat üssü Montmarte, Chapelle ve Villette kenar mahalleleri olan birinci kol, Poissonniere, Rochechouart, Saint-Denis ve Villette kapılarından başlayarak güneye doğru ilerleyecek, bulvarları işgal edecek ve Montorgueil, Saint-Denis ve Saint-Martin sokaklarından belediye sarayına yaklaşacaktı.

Üssü hemen tümüyle işçilerin oturduğu ve Saint-Martin kanalının kapladığı Temple ve Saint-Antoine kenar mahalleleri olan ikinci kol, Temple ve Saint-Antoine sokaklarından, Seine nehrinin kuzey yakası rıhtımından ve bu alanda yeralan bütün mahallenin paralel sokaklarından aynı noktaya doğru yürüyecekti.

Üssü Saint-Marceau kenar mahallesi olan üçüncü kol, Saint-Victor sokağından ve Seine nehrinin güney yakası rıhtımından Cite adasına doğru ilerleyecekti. Saint-Jacques kenar mahallesine ve Tıp Okulu mahallesine dayanan dördüncü kol, yine Cite üzerine, Saint-Jacques sokağından ilerleyecekti. Burada birleşecek olan iki kol, Seine nehrinin sol yakasından yürüyerek arkadan ve yandan belediye sarayını saracaktı.

Böylelikle bu plan, haklı olarak, özellikle işçilerin oturduğu, Paris'in tam yarısının etrafında bir yarım daire çeviren ve doğuya doğru gidildikçe genişleyen mahallelere dayanıyordu. Önce Paris'in doğusunun bütün düşmanlardan temizlenmesi ve daha sonra Seine nehrinin her iki yakasından batı ve merkezlere doğru, yani Tuileries ve Millet Meclisine doğru yürünmesi tasarlanmıştı.

Bu kollar, görevi onların yanında ve aralarında bağımsız olarak harekette bulunmak, barikatlar kurmak, küçük sokakları işgal etmek ve bağlantı sağlamak olan çok sayıda hareketli birliklerin desteğindeydi.

Geri çekilme olasılığına karşı, harekat üsleri sağlam biçimde tahkim edilmiş ve askerlik sanatının bütün kurallarına göre düşmana korku salacak müstahkem mevkiler haline getirilmişti. Clos Saint-Lazare, Saint-Antoine mahallesi ve Saint-Jacques kenar mahallesinin durumu böyleydi.

Bu planın bir tek eksiği vardı: Harekatların birinci aşamasında Paris'in batıda kalan yarısını, tamamıyla ihmal ediyordu. Burada Saint-Honore sokağının yakası, Halles ve Palais Royal'de çok dar ve dolambaçlı sokaklarıyla ayaklanmaya son derece uygun ve büyük kısmında işçilerin oturduğu birçok mahalle vardır. Burada beşinci bir ayaklanma odağı oluşturmanın büyük önemi vardı. Böylelikle bir yandan Belediye Sarayının yolu kesilecek, diğer yandan birliklerin büyük bir kısmıyla bu önemli kale işgal edilecekti. Ayaklanmanın zaferi, Paris'in merkezine elverdiğince büyük bir hızla girilmesine ve Belediye Sarayının ele geçirilişinin sağlanma biçimine bağlıydı. Kersausie'nin burada ayaklanma örgütlemesinin ne ölçüde olanaksız olduğunu bilemeyiz. Fakat daha başlangıçta, Tuileries'ye bitişik olan Paris'in bu merkezi ele geçirilmeksizin, hiçbir ayaklanmanın başarı kazanamayacağı gerçektir. General Lamarque'ın cenaze töreninde patlak veren, yine Montorgueil sokağına kadar ilerleyen,

fakat buradan püskürtülen ayaklanmayı hatırlatmakla yetinelim.

Ayaklananlar, planlarına uygun biçimde ilerlediler. Başlıca iki savunma istihkamı aracılığıyla, yani Saint-Denis kapısındaki ve Cite'deki barikatlar yardımıyla kendi alanlarını, işçilerin Paris'ini, burjuvaların Paris'inden derhal ayırmaya başladılar. Birinci barikatlardan geri itildiler, fakat ikincileri ellerine tuttular. Ayın 23'ü olan ilk gün, sadece bir girişti. *Neue Rheinische Zeitung*'un daha başlangıçta doğru anladığı gibi, ayaklananların planı, özellikle sabah, öncü kolların ilk çarpışmalarından sonra açıkça ortaya çıkıyordu. (Bakınız: Özel sayı No: 26). Birinci kolun harekat çizgisini kateden Saint-Martin bulvarı, kısmen yerel koşular nedeniyle, «düzen»in zaferiyle sonuçlanan şiddetli çarpışmaların arenası oldu.

Cite'ye varan yollar, sağda Planche-Mibray sokağında yerleşen bir hareketli birlik tarafından ve solda Cite'nin üç güney köprüsünü işgal ve tahkim eden üçüncü ve dördüncü kollar tarafından kesildi. Burada da çok şiddetli bir savaş oldu. «Düzen»in güçleri, Saint-Michel köprüsünü ele geçirmeyi ve Saint-Jacques sokağına kadar ilerlemeyi başardı. Akşam, ayaklanmanın bastırılmasıyla övünüyorlardı. Ayaklananların planı artık kesinlikle ortaya çıktığı gibi, «düzen»inki de giderek daha iyi beliriyordu. Bu plan, o an için, her yola başvurarak ayaklanmayı bastırmaktan ibaretti. «Düzen», bu niyetini, ayaklananlara top ve mitralyöz atışlarıyla duyurdu.

Fakat hükümet, örgütsüz, hiçbir eylem planı olmayan, sıradan bir ayaklananlar çetesi ile karşı karşıya olduğunu sanıyordu. Akşama kadar belli başlı sokakları temizledikten sonra ayaklanmanın yenildiğini ilan etti ve çok baştan savma biçimde ele geçirilen mahalleleri askeri birliğe işgal ettirdi.

Ayaklananlar, ayın 23'ündeki öncü çarpışmalarından sonra, büyük savaşa girişmek için, bu baştan savmacılıktan çok iyi yararlanmayı bildiler. İşçilerin, harekat planını özümlemekteki hızlarına, hareketlerinin kusursuz koordinasyonuna, yolları kesilen alanlardan yararlanmaktaki ustalıklarına hayran olmamak elimizde değildir. İşçiler, daha önceden, ulusal atölyelerde oldukça askeri biçimde örgütlenmiş olmasalardı, bir hamlede tam bir ordu oluşturmak için sanayideki örgütlenmelerini askeri alana uygulamaları yetmeseydi, bu gerçekten inanılmaz bir şey olacaktı.

Ayın 24'ünün sabahı, yalnız kaybedilen bölge geri alınmakla kalmamış, buna yeni bölgeler de eklenmişti. Temple Bulvarına kadar, bulvarların hattının hükümet birliklerinin işgalinde kaldığı ve böylece birinci kolun merkezle bağlantısının kesik olduğu doğrudur. Tersine olarak, ikinci kol, Saint-Antoine mahallesine büyük bir ilerleme yapmış ve Belediye Sarayını hemen kuşatmıştır. Bu kol, genel karargahını Belediye Sarayından üçyüz adım uzaklıktaki Saint-Gervais kilisesinde kurmuş, Saint-Merri manastırını ele geçirmiş, komşu yolları işgal etmiş, Belediye Sarayını çok aşmış ve Cite'deki kollarla bağlantı halinde burayı tamamen tecrit etmiştir. Geriye bir tek serbest varış yolu kalı-

yordu: Sağ yakadaki rıhtım. Güneyde Saint-Jacques mahallesi yeniden tamamıyla işgal edilmiş, tahkim edilen Cite ile ulaşım sağlanmış ve sağ kanada doğru geçiş hazırlanmıştı.

Elbette ki kaybedilecek bir dakika bile yoktu: Paris'in devrimci merkezi olan Belediye Sarayı tehlikedeydi ve en kesin önlemler alınmazsa düşmekten geri kalmayacaktı.

1 Temmuz 1848'de, 31 sayılı Neue Rheinische Zeitung*'da yayınlanmıştır.*

AYAKLANMA SANATI

AYAKLANMA(*)

K .Marx ve F. Engels

... Oysaki ayaklanma, savaş gibi yada herhangi bir başka sanat gibi bir sanattır; bazı pratik kurallara uyar ve bu kuralları gözönüne almayan taraf mahvolur gider. Tarafların niteliğinden ve böyle bir durumda varolan koşullardan mantıki olarak çıkan bu kurallar o kadar açık ve basittir ki, 1848'in kısa deneyimi, bunları Almanlara oldukça iyi öğretmiştir. Birincisi, bütün sonuçlarından lehinize yararlanabileceğinizden emin değilseniz, hiçbir zaman ayaklanmayı bir oyun haline getirmeyiniz. Ayaklanma, değeri her gün değişebilen çok belirsiz büyüklüklerin bir eşitliğidir. Karşınızdaki güçler örgütlenmede, disiplinde ve geleneksel otoritede size karşı bütün avantajlara sahiptir. Karşılarına

---

(*) «*Almanya'da Devrim ve Karşı-Devrim*»in XVII. bölümünden alınmıştır.

daha üstün bir güçle çıkamazsanız yenilir ve mahvolursunuz. İkincisi, bir kere ayaklanma başlayınca en büyük kararlılıkla davranınız ve saldırıya geçiniz. Savunma, her türlü silahlı ayaklanmanın ölümüdür; daha düşmanla boy ölçüşmeye fırsat kalmadan savaş kaybedilir. Henüz güçleri dağınıkken düşmanlarınızın üzerine baskın yapınız; küçük de olsa, günlük yeni başarılar hazırlayınız; ilk başarılı hareketin size kazandırdığı yüksek morali sürdürünüz; daima en güçlü atılımı izleyen ve daha güvenilir yana arka çıkan kararsız unsurları etrafınıza toplayınız; düşmanlarınızı, güçlerini size karşı topluca çıkarmaya fırsat bırakmadan geri çekilme halinde savaşmaya zorlayınız; ve devrimci politikanın bildiğimiz en büyük ustası olan Danton'un sözleriyle: Cür'et, daha da cür'et, daima cür'et!

Frankfurt Millet Meclisi, onu tehdit eden kaçınılmaz mahvolma tehlikesinden kurtulabilmek için ne yapmalıydı? Herşeyden önce, durumu iyi anlamalı veya hükümetlerin koşullarına boyun eğme yada silahlı ayaklanma davasını duraksamaksızın ele almaktan başka çaresi kalmadığına kanaat getirmeliydi. Sonra şimdiye kadar patlak vermiş olan bütün ayaklanmaları kamuoyu önünde kabul etmesi, halkı, ulusal temsil yetkisini savunmak için her yerde silaha sarılmaya davet etmesi, vekilleriyle temsil edilen egemen halka karşı çıkacak bütün prensleri, bakanları ve kim olursa olsun herkesi yasadışı sayması gerekliydi. Ayrıca, Alman imparatorluk naibinin yetkilerini elinden almalı, güçlü, etkin, herşeye kararlı bir yürütme erki yaratmalı, parlamentonun korunması için ayaklanan birlikleri Frankfurt'a çağırmalı ve böylece aynı zamanda

ayaklanmanın yayılması için yasal bir vesile yaratmalı, emrindeki bütün güçlerle bir askeri birlik örgütlemeli, yani tek kelime ile durumunu güçlendirebilecek ve düşmanınkini zayıflatabilecek bütün araçlardan hızla ve tam olarak yararlanmalıydı.

Fakat Frankfurt Millet Meclisinin erdemli demokratları bütün bunların tam tersini yaptılar. Bu saygıdeğer baylar, olayları kendi akışına bırakmakla yetinmeyip hazırlanmakta olan bütün ayaklanmalara karşı çıkarak, bunları bastıracak kadar ileri gittiler. Örneğin, Nurenberg'de M. Karl Vogt'un yaptığı buydu. Saxe'daki, Ren Prusya'sındaki, Vestfalya'daki ayaklanmaların bastırılmasına ses çıkarmadılar, ancak Prusya hükümetinin şiddet ve sertliğine karşı geç kalmış duygusal bir protestodan başka, bu ayaklanmalara hiçbir yardımda bulunmadılar. Güney Almanya'daki ayaklanmalarla gizli diplomatik ilişkiler sürdürdüler, fakat hiçbir zaman bunları açıkça tanıyarak desteklemediler. Alman imparatorluk naibinin hükümetlerden yana olduğunu biliyorlardı, bununla birlikte, o kılını kıpırdatmadığı halde, hükümetlerin entrikalarına karşı çıkmasını *ondan* talep ettiler. Her toplantıda, imparatorluk bakanları, bu eski, tutucu ve iktidarsız Millet Meclisini gülünç duruma düşürüyorlar, Millet Meclisi ise buna karşı hiçbir şey yapamıyordu. Silezya milletvekili ve *Neue Rheinische Zeitung*'un yayımcılarından biri olan Wilhelm Wolf, birgün haklı olarak, imparatorluğun bir numaralı ve en büyük vatan haini olarak nitelendirdiği imparatorluk naibinin yasadışı ilan edilmesini, Millet Meclisinden istediğinde, yuhalamalarla ve bu devrimci demokratların hepsi-

nin birden faziletli öfkeleriyle karşılaştı! Kısacası, bunlar nutuklar çekiyor, protestolarda, beyanatlarda bulunuyor, kararlar alıyorlardı, fakat ne cesaretleri ne de eylem ruhları vardı; bu sırada hükümetlerin düşman askeri birlikleri gittikçe yaklaşıyor ve bunların kendi yürütme erkleri, yani imparatorluk naibi, Millet Meclisini hızla ortadan kaldırmak için Alman prensleriyle işbirliği yapıyordu. Böylece, bu nefret verici Millet Meclisi, tüm anlamını, son kalıntılarına varıncaya kadar yitirdi; onu savunmak için başkaldırmış olan ayaklananlar, onunla ilgilenmez oldular ve günün birinde, daha ilerde göreceğimiz gibi, rezil bir biçimde sonu geldi, şansız şerefsiz ölümüyle, kimsenin dikkatini çekmeden geberdi gitti.

18 Eylül 1852'de New York Daily Tribune*'de yayınlanmıştır.*

AKTİF SAVUNMA TAKTİĞİ

GEÇMİŞTE VE BUGÜN DAĞ SAVAŞLARI

(Kısaltılmıştır)

F. Engels

... Alp dağlarının en yüksek sıralarında bile aşılamayacak bir geçit yoktur. Napoleon'un, dağ savaşlarıyla ilgili şöyle bir vecizesi vardı: Bir devenin geçebildiği yerden, insan da geçebilir, insanın geçtiği yerden bir tabur ve taburun arkasından bütün bir ordu geçebilir.

Suvorov da, Reuss vadisinde, dar bir yerde kuşatılınca böyle davranmak zoruna kaldı. Dağ savaşı alanında en iyi fransız generali olan Lecourbe tarafından yakından izlendiği halde, çoğu kez iki insanın yan yana yürümesinin olanaksız olduğu çoban patikalarından ordusunu geçirmesi gerekti.

Oysaki cepheden saldırmanın çoğu kez çılgınlık olduğu mevzii savunma güçlerine karşı, burada düşmanı yanlardan çevirme olanağı vardır. Savunma mevzilerinin çevrilebileceği bütün yolları koruma

altına almak ordunun güçlerinde öylesine bir dağılmaya yol açar ki, bunun sonucu derhal bozgundur. En fazla yapılabilecek şey, bu yolların gözetlenmesidir, kuşatma, ancak yedeklerin doğru kullanılması ve müfrezelerin şeflerinin kararlılığı ve enerjisiyle püskürtülebilir. Bununla birlikte kuşatmaya katılan üç yada dört koldan biri başarıya ulaşırsa, kendini savunan taraf, bütün kollar başarı kazanmışçasına zor bir duruma düşer.

Yani, stratejik görüş açısından, dağ savaşında saldırı, savunmadan kesinlikle üstündür.

Salt taktik görüş açısından, bu sorun incelenirse, yine aynı sonuca varılır. Savunma mevzileri, vadide, çevredeki yüksek noktalarda yeralmış atıcılar tarafından korunan güçlü kollarca işgal edilmiş olan dar boğazlardır. Bu mevziler, ya yamaçlardan inip kendini savunan orduyu çeviren gruplar, veya mümkün olduğu yerde kendini savunanların üstüne yandan yada arkadan atılmak için geçitlerden yararlanarak paralel bir vadiyi izleyen askeri birlikler tarafından çevrilir. Bütün bu hallerde, kuşatmayı yapan askeri birliklerin elinde *daha yüksek* noktada bulunma avantajı vardır; daha yüksek kesimleri işgal ederler ve hasmın işgali altındaki vadiye hakim olurlar. Bunlar, hasmın üzerine taş ve ağaç çığı yuvarlayabilirler, çünkü şimdi, etrafları önceden temizlenmeksizin dar bir boğaza girme tehlikesini göze alacak askeri birlikler yoktur. Sonuç olarak, daha yakın zamanlara kadar büyük ölçüde lehte sayılan bu savunma yöntemi, şimdi kendini savunanların aleyhinedir. Savunmanın diğer bir elverişsiz özelliği: Savunmanın temel olarak dayandığı ateşli silahlar, dağda

etkilerinin büyük bir kısmını yitirir. Topçu ya gereksizdir yada bundan ciddi olarak yararlanılıyorsa bile geri çekilme halinde terkedilmesi gereklidir. Fransızların, Cezayir'deki deneylerinin yeterince gösterdiği gibi dağ topçusu denilen, katır sırtında taşınan hafif obüs topları hiçbir sonuç vermez. Tüfeklere ve öteki hafif ateşli silahlara gelince, dağda her yerde bulunan kapalı yerler savunmayı büyük bir avantajdan, yani savunma mevzii önünde düşmanın ateş altında geçmek zoruna kaldığı açık bir alandan yoksun eder. Böylece taktik açıdan olsun, stratejik açıdan olsun, dağ savaşının en iyi generallerinden biri ve bu konuda klasik bir yazar olan Avusturya Grandükü Charles'in sonucuna varıyoruz, böyle bir savaşta, saldırının savunmaya göre avantajları büyüktür.

Bunun anlamı, dağlık bir ülkede savunma girişiminin mutlak biçimde boş olduğu mudur? Elbette ki hayır. Bunun anlamı, yalnızca savunmanın sadece pasif olmaması, gücünü hareketlilikten alması ve fırsat bulduğu her yerde saldırı eylemi yürütmesi gerektiğidir. Alp bölgelerinde savaş hemen olanaksızdır, her çeşit savaş, sürekli bir dizi küçük eylemlerden, saldıran tarafın düşman mevzilerinin herhangi bir yerine habersizce saldırıp gedik açmak ve daha sonra önden üzerine yürümek girişimlerinden başka birşey değildir. Her iki ordu da zorunlu olarak dağınıktır: Her ikisi de, her adımda, ani bir saldırıya uğrayabilir; her ikisinin de kendini toparlaması şansa kalmıştır. O halde, kendini savunan bir ordunun tek avantajı, düşmanın zayıf bir noktasını bulmak ve onun bölünmüş olan yürüyüş kollarının arasına atılmaktır. Salt pasif savun-

ma yapacak güçlü savunma mevzilerine gelince, bunlar boğayı boynuzlarından yakalamak arzusuyla oraya gelecek düşman için tuzak olabilirler, savunmanın başlıca çabaları ise kendisini kuşatan kollara karşı yöneltilmiştir. İki yandan her biri de sırası gelince kuşatılabilir ve savunan tarafı düşüreceğini sandığı umutsuz duruma kendisi düşebilir. Bu aktif savunmanın özellikle enerjik, deneyimli ve usta generaller, en yüksek derecede disiplinli ve hareketli askeri birlikler ve birinci planda çok usta ve güvenilir tugay, tabur ve bölük komutanları gerektirdiği açıktır, çünkü bu durumda herşey çeşitli askeri birimlerin hızına ve doğru ve yerinde eylemlerine bağlıdır.

27 Ocak 1857'de 4921 sayılı New York Daily Tribune'*de yayınlanmıştır.*

Lenin ve Stalin

Partizan Savaşı Üzerine

PARTİZAN SAVAŞI

V.İ. Lenin

Partizan eylemleri sorunu, partimizi ve işçi kitlemizi yakından ilgilendiriyor. Bu sorunu şimdiye kadar birçok kez ele aldık, şimdiyse daha önce vadettiğimiz gibi bu konudaki görüşlerimizin daha tam bir açıklamasını yapmak niyetindeyiz.

I

Baştan başlayalım. Bir marksistin, mücadele biçimleri sorununu incelemesi için neler gereklidir? En başta, marksizm, hareketi herhangi tek ve belirli bir savaş biçimine bağlamamakla, sosyalizmin bütün ilkel biçimlerinden ayrılır. En çeşitli mücadele biçimlerini kabul eder; fakat onları «icat» etmez, hareketin kendi içinden, kendiliğinden doğan devrimci sınıf mücadele-

si yöntemlerini genelleştirmekle, örgütlemekle, bilinçli kılmakla yetinir. Bütün soyut formüllerin, bütün doktriner reçetelerin mutlak biçimde düşmanı olan marksizm, hareketin geliştiği, kitlelerin bilincinin ilerlediği, ekonomik ve politik bunalımların şiddetlendiği ölçüde, savunmanın ve saldırının gittikçe daha çeşitli yeni yöntemlerini doğuran *kitle* mücadelesinin dikkatle ele alınmasını ister. Bu nedenle marksizm, mutlak biçimde hiçbir mücadele şeklini reddetmez. Hiçbir zaman belli bir anda varolan ve olanaklı bulunan mücadele biçimleriyle sınırlı kalamaz; toplumsal konjonktürdeki bir değişimin *kaçınılmaz olarak* yeni, belirli bir dönemin militanları için henüz bilinmeyen mücadele biçimleri ortaya çıkaracağını kabul eder. Bu bakımdan marksizmin, kitlelerin pratiği okulunda *öğrenim yaptığı* söylenebilir; «sistem mucitlerinin» çalışma odalarında keşfettikleri mücadele biçimlerini kitlelere önererek onlara ders vermek iddiasında değildir. Örneğin, Kautsky toplumsal devrim biçimlerini incelerken, gelecek bunalımın bize şimdiden göremeyeceğimiz yeni mücadele biçimleri getireceğini biliyoruz, diyordu.

İkinci olarak marksizm, mücadele biçimleri sorununun *tarihi* yönüyle ele alınmasını gerektirir. Bu sorunu somut ve tarihi koşulları hesaba katmaksızın ortaya koymak, diyalektik materyalizmin ABC'sini bilmemektir. Ekonomik evrimin değişik anlarında, politik durumdaki, ulusal kültürlerdeki, varoluş koşullarındaki vb. çeşitli koşullara bağlı olarak farklı mücadele biçimleri birinci plana geçer, temel biçimler halini alır, ayrıca ikinci derecedeki, yardımcı yöntemler de değişir. Hareketin vardığı noktadaki somut koşulları

ayrıntılarıyla incelemeden, belirli bir mücadele biçimi kabul etmek sorunu ortaya çıktığında, evet yada hayır diye cevap vermeye çalışmak, marksizmin alanını tamamıyla terketmek demektir.

Bize rehberlik yapması gereken iki temel ilke teorik olarak bunlardır. Batı Avrupa'da marksizmin tarihi, bu söylediklerimizi destekleyecek örneklerle dolu. Avrupa sosyal-demokrasisi bugün parlamentarizmi ve sendikal hareketi temel mücadele biçimleri olarak kabul eder. Eskiden, ayaklanmayı kabul ediyordu ve rus kadetleri(*) ve Bezzoglavtsi(**) gibi liberal burjuvaların düşündüklerinin tersine olarak değişen konjonktürler içerisinde, gelecekte de bunu kabul edebilirler. Sosyal-demokrasi, 1870-1880 arasında burjuvaziyi, politikadan başka bir yolla birden devirmenin çaresi olarak, bütün toplumsal dertlere deva saydığı genel grevi reddetti; fakat sosyal-demokrasi, özellikle Rusya'da 1905 deneyiminden sonra *bazı* koşularda zorunlu mücadele biçimlerinden *biri* olarak politik kitle grevini tümüyle kabul eder. Sosyal-demokrasi 1840-1850'lerde, sokaklarda barikat savaşlarını kabul ediyordu. XIX. yüzyılın sonunda, belirli koşular nedeniyle bu yöntemi reddetti; Kautsky'nin sözleriyle yeni bir barikatlar taktiği yaratan Moskova dene-

---

(*) **Kadetler,** rusçadaki K.D. baş harflerinden gelir, 1905'te kurulan rus liberal monarşist burjuva partisinin üyeleri olan «anayasal demokratlar»ın adıdır.

(**) **Bezzoglavtsi,** Başlıksızlar, 1906'da Petersburg'da çıkan Başlıksız adlı derginin taraftarları ve dergiyi çıkaranlar. Liberalleri ve menşevikleri destekliyor, proletaryanın politik bağımsızlığına karşı çıkıyorlardı.

yinden sonra, bu yargısını yeniden gözden geçirmeye ve barikat savaşlarının yararlılığını kabul etmeye hazır olduğunu belirtti.

II

Marksizmin bu konudaki genel ilkelerini ortaya koyduktan sonra, Rusya devrimine geçelim. Devrimin yarattığı mücadele biçimlerinin tarihi gelişimini hatırlayalım. Başlangıçta, işçilerin ekonomik grevleri (1896-1900); daha sonra işçilerin ve öğrencilerin politik gösterileri (1901-1902), 1902'de köylü isyanları, sonra ayrı gösterilerle birleşmiş olarak ilk politik kitle grevleri (1902'de Rostov grevi, 1903 yazındaki grev ve 22 (9) Ocak 1905 grevi); bazı yerlerde barikat savaşlarıyla birlikte tüm Rusya'ya yayılan politik grev (Ekim 1905) genel barikat savaşları ve silahlı ayaklanma (Aralık 1905), barışçı parlamenter mücadele (Nisan-Haziran 1906); orduda kısmi ayaklanmalar (Haziran 1905-Temmuz 1906); köylülerin kısmi isyanları (1905 sonbaharı-1906 sonbaharı).

Mücadele biçimleri açısından 1906 sonbaharına doğru durum budur. Otokrasi bunlara, Kişinev'in 1903'te uyguladığı pogrom'dan(*) başlayarak 1906 sonbaharında Siedlce'dekine varıncaya kadar yüz-karaların düzenlediği «misillemeler»le karşılık verdi. Bütün bu dönem süresince yüz-karaların düzenlediği pogromlar, yahudilerin, öğrencilerin, devrimcilerin ve

(*) Pogrom: Belirli bir ırka karşı uygulanan katliam, toplu öldürme ve zulüm hareketi.

bilinçli işçilerin kıyımı sürekli olarak ilerledi, gelişti, satınalınan ayaktakımını ve gericilerin silahlı birliklerini şiddet konusunda birleştirerek ve köylere, kasabalara ceza seferlerine çıkılarak, baskı için trenler gönderilerek, topçunun köylerde ve kasabalarda kullanılmasına kadar vardı.

Olayların tablosunun başlıca zemini budur. Bu zemin üzerinde, kuşkusuz özel, ikinci derecede ve yardımcı şeyler olarak bu makalenin incelediği ve değerlendirdiği olay yer alır. Bu olay nedir? Biçimleri, nedenleri nelerdir? Ne zaman meydana gelmiştir ve ne dereceye kadar yayılmıştır? Devrimin genel ilerleyişi içinde taşıdığı önem nedir? Sosyal-demokrasi tarafından örgütlenen ve yönetilen işçi sınıfı mücadelesiyle ilişkileri nelerdir? Tablonun zeminini çizdikten sonra şimdi yaklaşacağımız sorunlar bunlardır.

Bizi ilgilendiren olay, *silahlı* mücadeledir. Bu mücadele bireyler yada küçük birey grupları tarafından yürütülür. Bunların bir kısmı devrimci örgütlere bağlıdır; diğer kısmıysa *(büyük çoğunluğuyla*, Rusya'nın bazı bölgelerinde) hiçbir devrimci örgüte ait değillerdir. Silahlı mücadelenin iki farklı amacı vardır, bunları kesinlikle birbirinden ayırmak gereklidir; önce bu mücadelenin hedefi, bireyleri, örneğin askeri ve polis hizmetlerindeki şefleri ve yardımcılarını öldürmektir. Sonra, hükümetten olsun, özel kişilerden olsun para fonlarına elkoymaktır. Elkonulan bu paraların bir kısmı partinin ihtiyaçları için, bir kısmi silah ve ayaklanma hazırlıkları için gerekli malzemelerin satınalınmasına, bir kısmı da bu mücadeleyi yürüten militanların ihtiyaçlarına kullanılır. Büyük mülklere elkonulma-

sı (Kafkasya'da yapılan müsadere 200.000 ruble ve Moskova'daki 375.000 ruble getirmiştir), herşeyden önce devrimci partilerin ihtiyaçlarına ayrılmış; küçük mülklerin müsaderesi ise özellikle ve bazen de sadece «müsadere edenlerin» ihtiyaçlarına kullanılmıştır. Bu mücadele biçiminin iyice gelişmesi ve yayılmasının 1906'da, yani Aralık ayaklanmasından sonra olduğu gerçektir. Siyasi bunalımın silahlı mücadeleye varıncaya kadar keskinleşmesi ve özellikle de, kentlerde olduğu gibi kırsal bölgelerde de yoksulluğun, açlığın ve işsizliğin artması, bu sınıf mücadelesi biçiminin kullanılmasına yol açan başlıca nedenler arasındadır. Bu toplumsal mücadele yöntemleri öncelikle ve hatta *özellikle* halkın en yoksul unsurları, baldırı çıplaklar, lümpen proletarya ve anarşist gruplar tarafından benimseniyordu. Otokrasi tarafından uygulanan, mücadeleye karşı «misilleme» biçimleri olarak, sıkıyönetimi, yeni askeri birliklerin seferber edilmesini, yüzkaraların pogromlarını (Siedlce) ve askeri mahkemeleri saymak yerinde olur.

III

Genellikle, bu mücadele yöntemleri anarşizm, blanquizm(*), eski terörizme dönüş olarak nitelendirilir; bunlar kitlelerle hiçbir ortak tarafı olmayan, işçilerin moralini bozan, geniş halk kitlelerinin işçilere

---

(*) Blanquizm: Devrimci Blanqui'nin (1805-1881) isminden gelir. Blanqui, yanlış olarak toplumsal sistemin halkla hiçbir bağ olmadan ve halkın desteği olmaksızın bir avuç devrimcinin basit bir komplosuyla değişebileceğini öne sürüyordu.

olan sempatilerini azaltan, hareketin örgütlenişine ve devrime zarar veren eylemlerdir. Her gün bu gibi olayları haber veren gazeteler, bu değerlendirmeyi doğrulayan örnekler bulmak kolaydır.

Fakat bu örnekler kanıtlayıcı mıdır? Bunu doğrulamak için söz konusu mücadelenin en çok uygulandığı bölge olan Letonya'yı ele alalım. Örneğin 21 (8) Eylül ve 25 (12) Eylül tarihli *Novoye Vremya* gazetesi, Letonya sosyal-demokrasisinin çalışmalarından yakınıyor. Letonya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP'ye bağlı) gazetesini düzenli olarak 30.000 tirajla yayınlar. İlan kısmında bütün namuslu insanların öldürmekle görevli olduğu casusların listesi yayınlanır. Polisle işbirliği yapanlar «devrim düşmanları» olarak ilan edilir. Bunlar ölümü haketmişlerdir; üstelik bütün mallarına da elkonulmalıdır. Sosyal-demokrat partiye verilecek paralar, halk tarafından ancak üzerinde örgütün mührü bulunan bir makbuz karşılığında bağışlanmalıdır. Partinin son raporunda, yıllık gelir olan 48.000 rublenin 5.600 rublesinin Libeau bölgesi tarafından silah satınalınması için ödendiği, gösterilmiştir; bu miktar müsadere yoluyla elde edilmiştir. *Novoye Vremya*'nın bu «devrimci yasaya», bu «korkunç hükümete» kızıp köpürmesinin nedenini anlamak kolaydır.

Kimse Letonyalı sosyal-demokratların etkinliğini anarşizm, blanquizm, terörizm olarak nitelemeye cür'et edemez. Niçin? Çünkü bu yeni mücadele biçimiyle Aralıkta meydana gelen ve şimdi yeniden hazırlanmakta olan ayaklanmalar arasındaki ilişki *açıkça* görülüyor. Rusya'nın tümü için bu ilişki o kadar açık değil, fakat yine de var. «Partizan» savaşının tam da

Aralıktan beri yaygınlaşması ve yalnız ekonomik değil politik bunalımın da şiddetlenmesiyle olan ilişkisi kuşku götürmez gerçeklerdir. Rusya'daki eski terörizm, fesatçı aydınların işiydi; bugünse partizan savaşı, genellikle işçi militanları yada işsizler tarafından yürütülür. Hazır kalıplara göre hüküm verenlerin aklına hemen blanquizm ve anarşizm gelir; fakat Letonya'nın batısındaki gibi apaçık bir ayaklanma durumunda bu sıfatların yanlışlığı çok belirgindir.

Letonyalıların örneği gözönüne alınınca, partizan savaşı üzerine yapılan, ayaklanma durumundan kopuk analizin ne derece doğruluktan, bilimsel değerden, tarihi anlamdan yoksun olduğu görülür. Oysa bu durumu hesaba katmak, büyük ayaklanmalar arasındaki geçiş döneminin özelliklerini düşünmek, böyle dönemlerde ne gibi yeni mücadele biçimlerinin kaçınılmaz olarak doğacağını anlamak gerekir ve *Novoye Vremya'*nın adamlarının ve kadetlerin yaptığı gibi, anarşizm, soygun, toplum-dışı unsurların cinayetleri gibi kalıplaşmış kelimeler yardımıyla bu yöntemlerin hepsini birden reddederek, kaçamak yollara sapılmamalıdır.

Bize, partizan eylemlerinin çalışmamızın örgütlenişine zarar verdiği söyleniyor. Bu iddiayı 1905 Aralığından sonraki duruma, yüz-karalar tarafından düzenlenen pogromlar ve sıkıyönetim dönemine uygulayalım. *Böyle* bir dönemde hareketin örgütlenişine en çok zarar veren nedir? Direnişin yokluğu mu, yoksa örgütlü partizan mücadelesi mi? Orta Rusya'yı batıdaki sınır eyaletleriyle, Polonya ve Letonya'yla karşılaştırınız. Kuşkusuz partizan savaşı, batıda çok daha yaygındır ve gelişmiştir. Genellikle devrimci hareketin ve

özellikle de sosyal-demokrat hareketin, Orta Rusya'-da, batıdaki eyaletlerde olduğundan çok daha kötü örgütlenmiş olduğu kuşku götürmez. Elbette ki Polonya'da ve Letonya'daki sosyal-demokrat hareketin, partizan savaşı sayesinde daha iyi örgütlü olduğu sonucunu çıkarmıyoruz. Hiç de değil. Yalnızca, partizan savaşının Rusya'da, 1906'da sosyal-demokrat işçi hareketinin iyi örgütlü olmayışında hiçbir rol oynamadığı sonucuna varmak gereklidir.

Ulusal koşulların, özel karakterinden sık sözedilir. Fakat bu söz herşeyden önce iddianın zayıflığını ortaya koyar. Ulusal özellikler gerçekten sözkonusu ise anarşizmin, blanquizmin, terörizmin, imparatorluğun bütün partilerinde ortak olan kusurların, hatta daha özel olarak Rus milliyetinden olan eyaletlerdekilerin bile bunda hiçbir rolü yoktur, öyleyse söz konusu olan başka birşeydir. Bu «başka şey»'i *somut* biçimde inceleyiniz, baylar! Ulusal baskı yada milliyetlerin uzlaşmazlıklarının hiçbir şeyi açıklamadığını göreceksiniz, çünkü partizan savaşı şimdiki tarihi dönemde ortaya çıktığı halde, onlar batı eyaletlerinde her zaman vardı. Ulusal baskı ve uzlaşmazlıkların olduğu, fakat partizan savaşına rastlanılmayan birçok bölgeler var; bazen de partizan savaşları ulusal baskıdan söz edilemeyecek yerlerde gelişmektedir. Sorunun somut analizi, burada ulusal baskının değil, ayaklanma koşullarının sözkonusu olduğunu gösterecektir. Gerilla, kitle hareketleri ayaklanmayla sonuçlandığında ve içsavaş sırasında, «büyük savaşlar» arasında az çok uzun süren aralıklar meydana geldiğinde kaçınılmaz olan bir mücadele biçimidir.

Hareketin örgütlenişine zarar veren, partizanların eylemi değil, bu harekatları *ele almaya* yeterli olmayan partinin zayıflığıdır. Bu nedenle, bizde, Ruslarda, genellikle partizan eylemlerine savrulan lanetler, bu cinsten gizli, geçici, örgütlenmemiş ve gerçekten partinin örgütlenişine zarar veren harekatlarla birarada yürür. Bu mücadele biçimini doğuran tarihi koşulları anlamakta yetersiz isek, onun kötü yönlerine engel olmakta da yetersiziz demektir. Fakat mücadele sürer gider. Çünkü güçlü ekonomik ve politik etkenler nedeniyle ortaya çıkmıştır. Ne bu etkenleri, ne de bu mücadeleyi ortadan kaldırmak bize bağlı değildir. Partizan savaşından yakındığımızda, gerçekte ayaklanmayı örgütleme çalışmasında partimizin zayıflığından yakınıyoruz demektir.

Örgütsüzlük üzerine söylediklerimiz, moral bozukluğuyla da ilgilidir. Moral bozukluğuna yol açan partizan savaşı değil, partizanların eylemlerinin örgütsüz, düzensiz, «partisiz» niteliğidir. Ve bu *mutlak biçimde su götürmez* moral bozukluğundan, partizan eylemlerini suçlayarak, lanetleyerek kurtulamayız; çünkü bu suçlamalar, bu lanetlemeler, derin ekonomik ve politik nedenlerin yarattığı bir olayı durduracak güçte değildir. Karşı çıkanlar olacaktır: Anormal ve moral bozucu bir olayı durduramıyorsak, bu *partinin* anormal ve moral bozucu mücadele yöntemleri kabul etmesi için bir neden değildir, diyeceklerdir. Fakat böyle karşı çıkışlar bir marksistten değil, ancak bir liberal burjuvadan gelebilir; çünkü bir marksist, iç savaşı yada bunun biçimlerinden biri olan partizan savaşını *genellikle* anormal ve moral bozucu olarak düşünemez. Mark-

sist, toplumsal barış değil, sınıf savaşı zemini üzerinde durur. Bazı keskin ekonomik ve politik bunalım dönemlerinde, sınıf savaşı, gelişimi içinde gerçek bir içsavaşla, yani nüfusun iki bölümü arasındaki bir silahlı savaşla sonuçlanır. Böyle dönemlerde, marksist, yerini içsavaş açısından belirlemek *zorundadır.* Marksizmin görüş açısından, bu savaşı ahlaki yönden herhangi bir biçimde suçlamak akla sığmaz bir davranıştır.

İçsavaş döneminde proletarya partisinin ideal biçimi, *savaşçı partidir.* Bu, mutlak biçimde çürütülemez bir gerçektir. İçsavaş açısından, şu yada bu anda, şu yada bu savaş yönteminin *akılcı olmadığının* kanıtlanamayacağını kabul ediyoruz. Çeşitli iç savaş yöntemlerinin *askeri yararlılıkları* açısından eleştirilebileceğini kabul ediyoruz ve *böyle bir* konuda, son sözü söyleyecek olanların, ayrı bölgelerde bulunan sosyal-demokrasi militanları olduğunu kabul ediyoruz. Fakat marksizmin ilkeleri adına içsavaş koşullarının anarşizm, blanquizm, terörizm üzerine kalıplaşmış cümleler aracılığıyla incelenmemesini, partizan savaşında şu yada bu PSP(*) örgütünün, şu yada bu anda, genellikle sosyal-demokratların partizan savaşına katılıp katılmayacağına karar vermek sözkonusu olduğunda, uyguladığı bazı saçma yöntemlerin korkuluk gibi ikide bir önümüze sürülmemesini istiyoruz.

(*) P.S.P. Örgütü: (Polonya Sosyalist Partisi). Polonya'da 1892'de kurulan milliyetçi küçük burjuva partisi. Tumturaklı sosyalist lafların arkasına gizlenen PSP yönetimi, Polonyalı işçilerle Rus işçilerini birbirinden ayırmaya ve çarlığa karşı devrimci mücadelenin birliğini baltalamaya çalışıyordu.

Partizan savaşının, hareketin örgütlenişine zarar verdiği ileri sürüldüğünde, olayları eleştirici yönde incelemek gereklidir. Yeni tehlikeler ve yeni kurbanlar getiren her yeni mücadele biçimi, buna hazırlıklı olmayan örgütlerin düzenini zorunlu olarak bozar. Eski propagandacı çevrelerimizin örgütlenişi, ajitasyona geçildiğinde bozulmuştu. Gösterilere sıra geldiğinde, komitelerimizin örgütlenişi zarar görmüştü. Hangi savaşta olursa olsun, her türlü askeri harekat, savaşçıların saflarında belirli bir düzen bozukluğuna yol açar. Bundan savaş yapılmaması gerektiği sonucuna varılmamalıdır. Yalnızca savaşmayı *öğrenmek* gerektiği sonucunu çıkarmalıdır. Hepsi bu kadar.

Kibirle, biz anarşist, hırsız değiliz, soygunlara katılmayız, biz bunların üstündeyiz, partizan savaşını reddediyoruz diyen sosyal-demokratları gördüğümde, bu adamlar ne dediklerini biliyorlar mı, diye kendi kendime sorarım. Bütün ülkede yüz-karaların hükümetiyle halk arasında çarpışmalar ve savaşlar oluyor. Bu olay, devrimin gelişiminin belirli bir aşamasında mutlak biçimde kaçınılmazdır. Kendiliğinden, örgütsüz ve kesinlikle bu nedenle, çoğu kez beceriksizce, *kötü* bir tarzda, halk silahlı vuruşmalarla, elde silah saldırılarla tepki gösterir. Örgütümüzün güçsüzlüğü ve hazırlıksızlığı sonucu olarak, filan bölgede, filan zaman için bu kendiliğinden mücadelenin yönetimini partiye emanet etmekten kaçınabileceğimizi anlıyorum. Bu sorunun yerinde ve militanlar tarafından çözümlenmesinin gerektiğini de, zayıf ve hazırlıksız örgütlerin düzene sokulmasının kolay olmadığını da anlıyorum. Fakat, bu hazırlıksızlığı düşünerek üzülecek yerde, anarşizm-

den, blanquizmden, terörizmden fazlasıyla bir kendine güvenle sözeden ve bu konuda gençliğinde ezberlediği bir takım cümleleri gülünç, narsistçe(*) bir kendini beğenmişlikle tekrarlayan teorisyenleri yada sosyal-demokrat gazete yazarlarını gördüğümde, dünyanın en devrimci doktrininin böylesine gözden düşürülmesine yüreğim sızlıyor.

Bize, partizan savaşının bilinçli proletaryayı ayak-takımına, düşkünlere, ayyaşlara yaklaştırdığı söyleniyor. Fakat bundan çıkarılacak tek sonuç, proletarya partisinin partizan savaşını hiçbir zaman tek, hatta başlıca mücadele aracı saymaması gerektiği, bu mücadele yolunun diğerlerine bağlı olarak, başlıca mücadele biçimleriyle birlikte doğru ölçüde ve uyum halinde kullanılması gerektiği, sosyalizmin öğretici ve örgütleyici etkisiyle soylulaştırılması gerektiğidir. Bu *sonuncu* koşul yerine getirilmezse, burjuva toplumunda istisnasız *bütün* mücadele biçimleri, proletaryayı kendisinden üst yada alt düzeydeki proleter olmayan tabakalara yaklaştırır ve olayların kendi akışına bırakılmış olarak yıpranır, bozulur ve soysuzlaşır. Olayların kendiliğinden akışına bırakılan grevler «ittifaklar» («alliances»)(**) haline dönüşerek yozlaşır, işçilerle patronların tüketicilere karşı anlaşmaları halini alırlar. Parlamento, burjuva politikacıları çetesinin «halkın özgürlükleri», «liberalizm», «demokrasi», cumhuriyetçilik, kilise aleyhtarlı-

(*) Narsist, yunan mitolojisinde, suda yansıyan görüntüsüne hayran olan, kendisini seyrederken suya düşüp boğulan efsane kahramanı Narkissus'un isminden gelir.

(**) Bu kelime Lenin'in yazdığı metinde fransızcadır.

ğı, sosyalizm ve daha başka aranan malları toptan ve perakende değiş tokuş ettiği bir geneleve döner. Gazeteler, kitleleri saptırma aracına, herkesin hizmetindeki muhabbet tellallarına dönüşüp yozlaşır, yığınların aşağılık iç güdülerini kabaca pohpohlarlar. Sosyal-demokrasi, proletarya ile ondan biraz daha alt yada biraz daha üst düzeydeki tabakalar arasına bir çin seddi gererek, proletaryayı koruyacak, evrensel mücadele biçimlerine sahip değildir. Sosyal-demokrasi, her dönemde, ayrı yöntemler uygular, bunların uygulanmasını, *her zaman kesinlikle* belirli örgütlenme yöntemlerine ve düşüncelerine bağlı tutar(*).

IV

Rusya devrimindeki mücadele biçimleri, Avrupa burjuva devrimlerindekilerle kıyaslandığında olağanüstü bir çeşitlilik gösterir. Kautsky, 1902'de, gelecekteki

---

(*) Çoğu kez bolşevik sosyal-demokratlar, partizan eylemlerine karşı düşüncesiz ve yan tutan bir tavır almakla suçlanır. Bu nedenle bolşeviklerin onları savunan partisinin, partizanların eylemi hakkındaki karar taslağında onları şu koşullar altında tanıdığını hatırlatmak yararlıdır: Özel mülklerin müsaderesi kesinlikle yasaktır; hazine mallarına elkonulması salık verilmez, fakat buna ancak *partinin kontrolü altında olması* ve bu kaynakların *ayaklanmanın getirdiği ihtiyaçlara* harcanması koşuluyla tolerans gösterilir. Terörist eylemler biçimindeki partizan eylemleri, hükümetin şiddet eylemlerini kışkırtanlara ve etkin yüz-karalara karşı *salık verilir.* Fakat bu, şu koşullar altında olmalıdır: 1) Geniş kitlelerin ruh hali hesaba katılmalı; 2) belli bir bölgedeki işçi hareketinin koşulları gözönünde bulundurulmalı; 3) proletaryanın güçlerinin boş yere harcanmamasına özen gösterilmelidir. Bu karar taslağın, birleştirici kongrede kabul edilen karardan farklı tek yönü, bu kararda hazine mallarına elkonulmasının kabul edilmemesidir.

devrimin (belki Rusya'nın dışında diye ekliyordu) hükümete karşı bir halk savaşı olmayıp nüfusun iki bölümü arasındaki savaş biçiminde olacağını belirtirken bu durumu kısmen önceden bilmişti. Kuşkusuz, bu *ikinci* mücadele biçiminin gelişimini, Rusya'da, Batı Burjuva devrimlerindekinden daha geniş olarak görüyoruz. Devrimimizin halkın arasındaki düşmanları da çok sayıda değildir, fakat bunlar, mücadele şiddetlendiği ölçüde daha iyi örgütleniyor, burjuvazinin gerici tabakalarının desteğini elde ediyorlar. Bunun sonucunda, *böyle* bir dönemde, tüm halkın politik grevler döneminde, *ayaklanmanın* eskiden olduğu gibi, çok küçük bir zaman süresiyle ve dar bir bölgeyle sınırlı, birbirinden kopuk ayrı olaylar halinde kalmasının olanaksızlığı çok doğal ve kaçınılmazdır. Ayaklanmanın uzun süren, tüm ülkeyi içine alan bir iç savaşın, yani nüfusun iki bölümü arasındaki bir silahlı savaşın daha karmaşık biçimleri düzeyine yükselmesi çok doğal ve kaçınılmazdır. Bu çeşit bir savaş, birbirinden oldukça uzun zaman aralıklarıyla ayrılmış ve bu zaman süreleri içinde de sayısız çarpışmaların meydana geldiği bir dizi büyük savaşlardan başka biçimde düşünülemez. Bu böyle olduğu zaman -gerçekten de böyledir- sosyal-demokrasinin görevi, olanaklar elverdiği ölçüde, kitleleri büyük savaşlarda ve olanak varsa küçük çarpışmalarda da yönetebilecek örgütler yaratmaktır. Sosyal-demokrasi, sınıf savaşlarının bir iç savaş halini alacak kadar şiddetlendiği bir dönemde, yalnızca bu iç savaşa katılmayı değil, burada yönetici rolü oynamayı da kendine görev edinmelidir. Sosyal-demokrasi, örgütlerini düşmana kayıp verdirmek için hiçbir fırsatı

kaçırmayan *savaşçı kanat* olarak eğitmeli ve hazırlamalıdır.

Bunun güç bir sorun olduğunu söylemek bile gereksiz. Bir hamlede çözümlenemez bu sorun. Bütün halkın mücadele içinde ve iç savaş sırasında kendini yeniden eğitip yetiştirdiği gibi, örgütlerimizin de bu göreve layık olmaları için deneyin verilerine dayanarak yeniden eğitilmesi ve düzenlenmesi gereklidir.

Ne militanlara kendiliğimizden herhangi bir mücadele biçimini kabul ettirmek, ne de Rusya'daki iç savaşın genel akışı içinde şu yada bu partizan savaşı biçiminin oynayacağı rol sorununu masa başında çözmek niyetindeyiz. Şu yada bu partizan eyleminin somut değerlendirilmesinin sosyal-demokrasiyi *yönlendirme* sorunu olduğunu düşünmüyoruz. Fakat, gücümüzün yettiği kadar, hayatın zorunlu olarak ortaya çıkardığı yeni mücadele biçimlerinin doğru *teorik* değerlendirilmesine katkıda bulunmayı ve bilinçli işçilerin bu yeni ve güç sorunu gerektiği gibi ele almalarına ve doğru bir çözüme varmalarına engel olan hazır kalıplar ve ön yargılarla amansız biçimde mücadele etmeyi görev biliyoruz.

13 Ekim (30 Eylül) 1905,
Proletari, *No.5 s. 80-88,*

V.İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c. X. Rusça Baskı.

SAVUNMADAN SALDIRIYA

V.İ. Lenin

Önemli bir tutucu yayın organı olan Temps'ın özel muhabiri, 21 Eylül (8 Eylül) günü Petersburg'dan gazetesine şu telgrafı çekmiştir:(*)

«Önceki günün gecesi, 70 kişilik bir grup Riga Merkez Hapishanesine saldırdı; telefon bağlantısını kestiler, ip merdiven yardımıyla hapishanenin avlusuna girdiler, burada çok şiddetli bir çarpışma sonucunda iki gardiyan öldürüldü ve üçü ağır yaralandı. Daha sonra asiler, Divanı Harp tarafından ölüm cezası talebiyle yargılanan iki siyasi tutukluyu özgürlüğe kavuşturdular. İkisinin dışında kaçmayı başaran tüm asilerin

(*) *Le Temps*, No. 16165, 22(9) Eylül 1905. 21 (8) Eylül tarihli, Dış Haberler, *Rusya'da Siyasi Durum* başlıklı telgraf haberi.

izlenmesi sırasında bir polis memuru öldürüldü, birçokları da yaralandı.»

Bak hele, demek ki işler kızışıyor! Tarif edilemeyecek büyük güçlüklere karşın, silahlanma durumu daha iyiye gidiyor. Aydınların sapıklığının ürünü olan bireysel terörizm, geçmişe karıştı. Moskova'yı devrime götürmek için belki de birçok devrimciden daha fazlasını yapmış olan bir Sergey'i(*) «halk adına» öldürmek için on binlerce ruble ve çok miktarda devrimci güç harcamak yerine, *halkla birlikte* savaşmaya başlanılıyor. İşte, silahlı savaşın öncüleri, kitleyle yalnız lafta değil eylemde de dayanışıyor, proletaryanın savaş müfrezeleri ve gruplarının başına geçiyor, içsavaşın potasında, yarın işçilerin ayaklanma günü gelince deneyimleri ve kahramanlıklarıyla binlerce, onbinlerce işçiye destek olacak *düzinelerle halk önderini* oluşturuyorlar.

Selam Riga'nın devrimci müfrezesinin kahramanlarına! Başarıları tüm Rusya sosyal-demokrat işçilerine örnek olsun ve güç versin!

Bakınız, yalnızca askeri açıdan ele alınsa bile, Riga'daki başarı ne yüksek ölçülere varıyor. Düşman, üç ölü ve büyük olasılıkla beş-on yaralı vermiştir. Bizim kayıplarımız ise yaralanan ve bu yüzden düşmanın eline geçen iki adamdır. Ganimetimiz ise tutsaklıktan

---

(*) Sergey... Gran-dük Sergey Aleksandroviç'in öldürülmesi olayından söz ediliyor. Moskova Genel Valisiydi. 1905'de sosyalist-devrimci terörist Kaliayev tarafından öldürüldü.

kurtarılan iki devrimci şef. Elbette ki, parlak bir başarı bu! Tepeden tırnağa silahlı bir düşmana karşı kazanılmış gerçek bir zafer bu! Bu artık lanet edilen herhangi bir kişiye karşı komplo değildir, intikam alma yolu değildir, umutsuzluk yüzünden girişilen bir eylem değildir, bir «korkutma» önlemi değildir, bu, uzun düşünülmüş ve hazırlanmış, güçler dağılımı açısından hesaplanmış devrimci ordu müfrezeleri eylemlerinin başlangıcıdır. Bütün büyük şehirlerde, daha çok, büyük şehirlerin kenar mahallelerinde, bu tür 25-75 kişilik müfrezelerin düzinelercesi oluşturulabilir. Yeter ki bu konuda geniş bir propagandaya girişelim, böyle müfrezeler oluşturalım ve bıçaktan, tabancadan tutun da bombaya varıncaya kadar en çeşitli silahlarla donatalım, öğrenimlerini ve askeri eğitimlerini de ihmal etmeyelim, işçilerin yüzlercesi bu birliklere katılır.

Ne mutlu ki, devrimci halkın olmayışı yüzünden birkaç teröristin tek başlarına devrim «yaptığı» zamanlar geride kaldı. Bomba, kitleden kopuk teröristin silahı olmaktan çıktı, *halkın silahlanması için gerekli bir öğe* halini aldı. Askeri tekniğin evrimi, sokak savaşları yöntemlerini de geliştiriyor ve geliştirmelidir. Bugün hepimiz barikat yapımını ve savunmasını inceliyoruz (ve incelemekle iyi ediyoruz). Fakat bu eski ve iyi uğraşı, bize askeri tekniğin en yeni ilerlemelerini unutturmamalıdır. Patlayıcı maddelerdeki gelişmeler, topçuluğa yenilik getirdi. Japonların gücü Ruslarınkine üstün geldiyse, bu onların patlayıcıları kullanmayı çok daha iyi bilmelerindendi. Savaş sanatının ustaları oldukları bugün bütün dünyada bilinen Japonlar, *el-*

bombası da kullanmaya başlayıp bundan Port-Arthur'-da pek güzel yararlandılar. Japonlardan ders alalım! Silahlı kitle hareketleri girişimlerinin uğrayabileceği ağır yenilgiler bizi cesaretsizliğe sürüklemesin. Devrimci sınıfla olan sıkı bağlarının sonuçlarını gören ve hisseden, halkın sonunda, dolaysız savaş hedefi adına tümüyle gerçekten ayaklandığının bilincinde olan insanların gücünü hiçbir başarısızlık yıpratamaz. Bomba imalatı her yerde yapılabilir. Şimdi Rusya'da hepimizin bildiğinden daha büyük çapta imal edilmektedir (sosyal-demokrat örgüt üyesi olan herkes, kuşkusuz, birçok laboratuarın yaratıldığını biliyordur). Bu imalat polisin sandığından da çok daha büyük çaptadır (polis, elbette ki bu konuda çeşitli örgütlerin devrimcilerinden daha bilgilidir). Bir gece, bombalarıyla Riga'daki gibi birçok saldırıya birden girişecek ve hemen -sonuncu, en önemli koşul olarak- «barışçı» 9 Ocak gününü unutmayan ve *silahlı* bir 9 Ocak için şiddetli bir özlem duyan yüz binlerce işçinin desteğini kazanacak olan devrimci ordu müfrezelerine karşı direnebilecek hiçbir güç yoktur.

Rusya'da herşeyin bu yönde geliştiği açık ve kesindir. Vapurların güvertelerinde, sakin yolcuların bagajlarında bombalar bulunduğunu bildiren yasal gazetelerdeki haberleri hatırlayınız. Polis ve askerlere karşı yapılan *yüzlerce* saldırıyı, hemen ölen *düzinelerce* kişiyi, şu son iki ayda ağır yaralandığı haber verilen düzinelercesini hatırlayınız. Burjuva kalleşliğiyle, silahlı ayaklanmanın propagandasını «çılgınca» ve «canice» olarak mahkum eden *Osvobojdeniye* muhabirleri bile,

acı olayların hiçbir zaman bugünkü kadar yakın olmadığını kabul ediyorlar.

O halde, iş başına yoldaşlar! Herkes görev başına! Bütün işçi grupları bugün yarın olayların onları son ve belirleyici savaşa katılmaya ve savaşı yönetmeye zorlayabileceğini hatırlarından çıkarmasınlar.

V. İ. Lenin,
Bütün Eserleri,
c. VIII. s. 232-234
Rusça Baskı

Proletari, No. 8,
26 (13) Eylül 1905

MOSKOVA'DA KANLI GÜNLER(*)

V. İ. Lenin

Cenevre, 10 Ekim (27 Eylül) 1905

İşçi ayaklanmasında yeni bir patlama: Moskova'da kitle grevi ve sokak savaşları. Proletaryanın devrimci eyleminin ilk gök gürlemeleri, 22 (9) Ocak'ta başkentte gümbürdedi. Gürültüleri bütün Rusya'da yankılandı ve görülmemiş bir hızla bir milyondan fazla proleteri, devlerin savaşına çağırdı. Petersburg örneği, ulusal baskının siyasi boyunduruğu daha da ağırlaştırdığı sınır bölgelerince izlendi. Riga, Polonya, Odesa ve Kafkasya birbiri ardından, aydan aya, haftadan haftaya enine boyuna yayılan bir ayaklanmanın odakları oldular. Bugün savaş, Rusya'nın merkezine, toplumsal

(*) Bu yazı, «Moskova'da Siyasi Grev ve Sokak Savaşı» adlı makalenin ilk biçimidir.

tutuculuğu uzun zamandan beri gericileri sevindiren «gerçek Rus» bölgelere de yayıldı. Rusya'nın merkezinin bu göreli tutuculuğunu yada daha doğrusu bu geri kalmış durumunu açıklayan çeşitli koşullar vardır: Çok büyük işçi kitlelerini kucaklayan fakat onların toprakla olan bağlarını daha az koparan ve aydın kent merkezlerinde daha az proleteri biraraya getiren, az evrimleşmiş büyük sanayi biçimleri; yabancı ülkelerden daha büyük bir uzaklık; ulusal uyuşmazlıkların olmayışı. Bu bölgede öylesine büyük bir güçle ortaya çıkmış olan işçi hareketi 1885-1886'dan beri uzun bir zaman için yatışmışa benziyordu; sosyal-demokratların çabaları onlarca, yüzlerce defa, özellikle çok çetin yerel çalışma koşulları yüzünden başarısızlığa uğramıştı.

Fakat sonunda merkez de kıpırdadı. İvanovo-Voznesensk grevi, işçilerin yüksek siyasi olgunluğunu birden bire ortaya çıkardı. Merkezin bütün sanayi bölgesindeki kabarma bu grevden sonra durmadan büyüdü ve yayıldı. Bu kabarma şimdi taşmaya, ayaklanmaya dönüşmeye başlıyor. Kuşkusuz patlama, Petersburg'daki yoldaşlarınınkinin tamamıyla aynı bir karar alan, imparatorluk dumasını kınayan, cumhuriyet ve geçici devrimci bir hükümetin kurulması için çağrıda bulanan Moskovalı devrimci öğrencilerin davranışlarıyla daha da güçlenmişti. Baskıya ve polisin tehditlerine boyun eğen «liberal» profesörler, içlerinden, ünlü M. Trubetskoy'lar arasından liberal bir rektör seçip üniversiteyi kapadılar: Dediklerine bakılırsa, Tiflis'teki katliamın üniversite duvarları arasında tek-

rarlanmasından korkuyorlardı. Fakat üniversitenin dışında, sokaklarda kan dökümünü hızlandırmaktan başka birşey yapamadılar.

Yabancı ülkelerdeki gazetelerin kısa telgraf haberlerine bakarak yargıya varacak olursak, Moskova'daki olayların 22 (9) Ocak'tan beri normal sayılan, «alışılmış» akışını izlediğini söyleyebiliriz. Olaylar, dizgici ve basımcıların hızla yayılan greviyle başladı. 7 Ekim (24 Eylül) cumartesi günü, basımevleri; elektrikli tramvaylar, tütün rejileri grevdeydi. Gazeteler çıkmadı. Demiryolu ve fabrika işçilerinin genel grevi bekleniyordu. Akşam, basımcıların dışında, başka meslekten işçilerin, öğrencilerin vb. de katıldığı büyük gösteriler oldu. Kazak askerleri ve jandarmalar birçok defa göstericileri dağıttılarsa da bunlar her seferinde yeniden toplandı. Birçok polis memuru yaralandı. Göstericiler taş atıyor ve tabanca kullanıyorlardı. Jandarmaların komutanı olan bir subay ağır yaralandı. Bir kazak subayı ve jandarma öldürüldü, vb.

Cumartesi günü, fırıncılar da greve katıldılar.

8 Ekim (25 Eylül) pazar günü olaylar birden bire tehlikeli bir yörüngeye girdi. Sabahın saat 11'inden başlayarak, özellikle Strastnoy bulvarı üzerinde ve başka noktalarda işçi gruplaşmaları oluşuyordu. Kalabalık Marseillaise'i söylüyordu. Greve katılmayı reddeden basımevleri yağmalandı. Kazak askerleri ancak ısrarlı bir direnişin üstesinden geldikten sonra göstericileri dağıtmayı başarabiliyorlardı.

Genel valinin konağı yakınlarında, Filipov mağazası önünde, çoğunluğu fırıncı çıraklarından oluşan aşağı yukarı 400 kişilik bir kalabalık yığılmıştı. Kazak askerleri saldırdılar. İşçiler bir eve girdi, çatıya tırmandı ve oradan kazakların üzerine taş yağdırdılar. Kazaklar çatıya ateş ettiler, fakat işçileri yerlerinden çıkarmayı başaramayınca evi kuşatmaya giriştiler. Ev sarıldı, bir polis müfrezesiyle iki muhafız bölüğü çevirme hareketi yaptılar, eve arkadan girdiler ve sonunda çatıya ulaştılar. Yüz doksaniki çırak tutuklandı. Bunlar arasından sekizi yaralıydı. İki işçi çarpışma yerinde öldü. (Bu anlatılanların yalnızca yabancı ülkelerde çıkan gazetelerdeki telgraf haberlerine dayandığını ve elbette ki gerçekten uzak olduğunu, çarpışmanın önemi konusunda ancak yaklaşık bir fikir verdiğini tekrarlayalım). Ciddi bir Belçika gazetesi, kapıcıların sokaklardaki kan izlerini silmek için çok uğraştıklarını yazıyor; bu gazete, bu küçük ayrıntının uzun laflarla doldurulmuş tutanaklardan çok daha iyi biçimde savaşın şiddetini belirttiğini sözlerine ekliyor.

Görünüşe göre, önceleri Petersburg gazetelerinin Tverskaya sokağındaki katliamdan sözetmelerine izin verilmişse de hemen ertesi gün sansür, haberin halk arasında yayılmasından korkmaya başladı. 9 Ekim (26 Eylül) pazartesi tarihli resmi haberler, Moskova'da ciddi hiçbir karışıklığın meydana gelmediğini bildiriyordu. Bununla beraber Petersburg gazetelerinin yazı işleri müdürlükleri, telefonla başka haberler alıyorlardı. Genel valinin konağı önünde yine kalabalık toplanıyordu. Çok şiddetli çarpışmalar oluyordu. Kazak

askerleri birçok defa ateş açmıştı. Bunlar ateş etmek için yere indiklerinde, atları birçok kimseyi eziyordu. Akşama doğru işçi yığınları ellerinde kızıl bayraklar, ajite edici bağırışlarla, bulvarlarda dolaşıyordu. Kalabalık fırınları ve silah mağazalarını yağmalıyordu. Polis sonunda kalabalığı dağıtmayı başardı. Birçok yaralı vardı. Telgraf merkezi, bir asker bölüğü tarafından korunuyordu. Fırıncıların grevi genel bir hal almıştı. Öğrenciler arasında kaynaşmalar büyümüş, toplantılar daha sıklaşmış ve daha devrimci bir nitelik kazanmıştı. Times'ın Petersburg muhabiri, Petersburg'da yaygın mücadeleye çağıran bildirilerden, fırıncıların hareketinden, 14 (1) Ekim Cumartesi gün yapılması kararlaştırılan bir gösteriden, halk arasındaki son haddine varan endişeden sözediyordu.

Bu bilgiler ne kadar özet halinde olursa olsun, Moskova ayaklanmasındaki patlamanın, diğerleriyle kıyaslanınca hareketin daha yüksek bir noktasını temsil etmediği sonucuna varmamıza yetiyor. Ne eyleme geçen önceden oluşturulmuş ve iyice silahlandırılmış devrimci müfrezeler, ne askerlerin büyükçe bir kısmının halkın safına geçtiği, ne de halkın «yeni» halk silahları olan bombaları (9 Ekim (26 Eylül)'de Tiflis'de kazaklar ve askerler arasında o denli büyük bir panik yaratan bombalar) geniş ölçüde kullandığı görülüyor. Oysaki bu koşullardan herhangi birinin olmaması halinde, büyük sayıda işçinin silahlanacağına yada ayaklanmanın zaferine güvenmek olanaksızdır. Daha önce belirttiğimiz gibi, Moskova olaylarının anlamı başka: Bunlar büyük bir merkezin ateşle vafti-

zine, büyük bir sanayi bölgesinin etkin mücadeleye girdiğine tanıklık ediyor.

Ülkedeki ayaklanma eşit ve düzenli bir tempoyla büyümüyor ve doğal olarak da büyüyemez. 22 (9) Ocak'ta, Petersburg'daki hareket her şeyden önce silahlı olmayan ve savaşa gitmeyen, fakat savaştan büyük bir ders almış olan geniş kitlelerin elbirliğiyle yaptığı, hızlı bir eylemle karakterize ediliyordu. Polonya'da ve Kafkasya'daki hareket son derece dayanıklılığıyla ve halk tarafından silah ve bombaların göreli olarak daha sık kullanılmasıyla diğerlerinden ayrılır. Odesa'nın karakteristik olayı ise, askeri birliklerden bir kısmının ayaklananların safına geçişidir. Daima ve her yerde hareket özünde proleterdi ve kitle grevlerine çözülmez biçimde bağlıydı. Moskova'ya gelince... Hareket daha önemsiz birçok başka sanayi merkezindekiyle aynı çerçeve içersinde gelişti.

Şimdi karşımıza çok doğal bir sorun çıkıyor: Devrimci hareket, giriştiği bu gelişme aşamasında durup «alışılmış» bir hal mi alacak, yoksa daha yüksek bir aşamaya mı geçecektir? Eğer Rusya devrimindeki gibi devcesine büyük ve karmaşık olayların evrimi üzerine varsayımlar öne sürmemize izin verilirse, kaçınılmaz olarak ikinci varsayımın çok kuvvetli bir olasılığa sahibolduğu sonucuna varırız. Çok iyi bilinen bugünkü savaş biçiminin -partizan savaşı, kesintisiz grevler, bazen ülkenin bir ucunda bazen bir başka ucunda saldırılar ve sokak savaşlarıyla düşmanın yıpratılması- deyim yerindeyse son derece ciddi sonuçlara gebe olduğu bir gerçektir. Hiçbir devlet, endüstriyel hayatı

felce uğratan, bürokrasi ve ordunun tümüyle moralini bozan, halkın tüm çevreleri arasında hoşnutsuzluk tohumları eken, bu direngen mücadeleye uzun uzadıya (a la longue)(*) karşı koyamaz. Hele Rusya otokrasisi böyle bir deneye hiç dayanamaz. Yalnızca işçi hareketinin şimdiye kadar yarattığı biçimler altında bile olsa, mücadelenin ısrarla sürüp gitmesinin, sonunda kaçınılmaz olarak çarlığın yıkılmasına götüreceğinden emin olabiliriz.

Fakat çağdaş Rusya'da devrimci hareketin şimdi erişmiş olduğu düzeyde kalmasından daha olanak dışı birşey yoktur. Tersine, herşey bize bunun, mücadelenin başlangıç aşamalarından biri olduğunu gösteriyor. Halk henüz onursuz ve yıkıcı bir savaşın bütün sonuçlarını duymaktan çok uzaktır. Kentlerdeki ekonomik bunalım, kırlardaki açlık, huzursuzluğu korkunç biçimde şiddetlendiriyor. Edindiğimiz bütün bilgilere göre, Mançurya ordusunun ruh hali çok devrimcidir, hükümet bu orduyu yurda geri çağırmaktan korkuyor, fakat onu yurda geri çağırmaması, kendini daha da korkunç bazı yeni ayaklanma tehlikelerine atması demektir. İşçi çevrelerinde ve köylüler arasında politik ajitasyon, Rusya'da hiçbir zaman şimdiki kadar geniş, sistematik ve yaygın olmamıştır. Devlet Duması komedisi kaçınılmaz olarak hükümeti yeni bir takım bozgunlara sürükleyecek ve halk arasında yeni öfkeler yaratacaktır. Şu on ay içersinde ayaklanma, gözlerimizin önünde kor-

---

(*) Uzun uzadıya, *à la longue,* bu kelime Lenin'in yazdığı metinde fransızcadır.

kunç biçimde büyüdü. Bu hayalci bir görüş yada platonik bir dilek değildir, sınıf savaşının olgularından, ayaklanmanın az zaman sonra daha yüksek bir düzeye geçeceği, devrimci savaşçı müfrezelerin yada ayaklanan askeri birliklerin yığını destekleyeceği, kitlelerin silahlanmasına yardım edeceği, «çar yanlısı» (hâlâ çar yanlısı, fakat daha şimdiden tam olarak çar yanlısı olmaktan uzak) askeri birlik saflarında en büyük ikircikleşmeleri yaratacağı ve ayaklanmanın çarlığın artık kendini toparlamasına olanak bırakmayacak kadar büyük bir *zafer* kazanacağı yeni bir aşamaya varacağı sonucuna ulaşıyoruz.

Çarın birlikleri, Moskova'da işçilere karşı zafer kazandı. Fakat bu zafer yenilenleri güçsüzlüğe itmek şöyle dursun, onların birbirine bağlılığını artırdı, kinlerini kökleştirdi, karşılarına etkin mücadelenin pratik sorunlarını daha acil biçimde çıkardı. Bu zafer, yenenlerin saflarına ikircikleşme tohumları ekmekten geri kalmayan zaferlerdendir. Askeri birlik, artık yasaları okuyarak değil, kendi deneyimiyle bugün tümüyle ve özellikle «iç düşmana» karşı seferber edildiğini öğrenmeye başlıyor. Japonya ile savaş bitti. Fakat seferberlik, *devrime karşı* seferberlik devam ediyor. Biz *bu tür* bir seferberlikten korkmuyoruz, başlangıcını selamlamakta duraksamıyoruz, çünkü halkla savaşmaya sistematik olarak çağrılan askerlerin sayısı arttıkça, bunların politik ve devrimci eğitimleri de o denli çabuk olacaktır. Çarlık, devrime karşı savaş için yeni birlikleri sürekli olarak seferber etmeyle sonunu ertelemiş olur, fakat bu zaman süresi en çok bizim işimize yarar,

çünkü bu bitip tükenmez partizan savaşı içinde, proleterler çarpışmayı öğrenirken, askeri birlikler kaçınılmaz olarak siyasi hayata katılmaya itilirler ve bu yaşamın çağrısı, genç Rusya'nın savaş çığlığı en kapalı kışlalara kadar girer, en bilgisiz, en geri, en korkutulmuş olanları bile uyandırır.

Ayaklanmadaki patlayış bir kez daha bastırıldı. Bir kez daha: Yaşasın ayaklanma!

V. Lenin, Bütün Eserleri,
c. VII. s. 278-282,
Rusça Baskı

27 Eylül (10 Ekim)
1905'de yazılmıştır.

HALK SAVAŞINDA SİYASİ VE ASKERİ YÖNETİM

DEVRİMCİ ORDU VE DEVRİMCİ HÜKÜMET

V. İ. Lenin

Odesa'daki ayaklanma ve Potemkin Zırhlısının devrimci kampa geçmesi, otokrasiye karşı devrimci harekette yeni ve büyük bir ilerlemedir. Olaylar, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin III. Kongresinde(*) toplanmış olan bilinçli proletarya temsilcilerinin halka yönelttiği, ayaklanma ve geçici devrim hükümeti kurulması, çağrılarının doğru ve yerinde olduğunu olağanüstü bir hızla kanıtladı. Yeni devrimci patlama bu çağrıların pratik değerini gün ışığına çıkarıyor ve şimdiki durumda Rusya'daki militan devrimcilerin görevlerini daha net belirlemekle bizi görevlendiriyor.

(*) Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi, Londra'da 1905 Nisanında yapıldı. Kongre menşevikleri «partinin, düşünceleri çoğunluktan ayrı olan kesimi» olmakla suçladı (menşevikler bu kongrede bulunmadılar. Cenevre'de kendi konferanslarını topladılar). Başlayan demokratik devrim için partinin taktiği bu kongrede saptandı.

Tüm halkın silahlı ayaklanması, olayların kendiliğinden gelişmesinin etkisiyle gözlerimizin önünde olgunlaşıyor ve örgütleniyor. Daha yakın bir geçmişte, isyanlar, başka bir deyişle, bilinçsiz, örgütüz, kendiliğinden ve bazen vahşice başkaldırmalar, otokrasiye karşı halkın mücadelesinin tek gösterileriydi. Fakat işçi hareketi, proletaryanın yani en ileri sınıfın hareketi, bu ilkel aşamayı hızla geride bıraktı. Sosyal-demokrasinin bilinçli propaganda ve ajitasyonu etkisini gösterdi. İsyanların arkasından otokrasiye karşı örgütlü grev eylemleri ve *siyasi gösteriler* geldi. Askerlerin, isyanları vahşi ve kanlı biçimde bastırmaları birkaç yıl içinde proletaryayı ve kentlerin halkını «eğitti», onları devrimci eylemin daha yüksek biçimlerine hazırladı. Otokrasinin, halkı içine attığı canice ve utanç verici savaş, tüm sabrı tüketti. Yığınların, çarın birliklerine karşı ilk silahlı direniş girişimleri başladı. Halkla birlikler arasında, gerçek *sokak savaşları, barikat savaşları,* sürüp gidiyordu. Şu son zamanlarda, Kafkasya, Lodz, Odesa, Libau bize proletarya kahramanlığı ve halk coşkusunun örneklerini verdiler. Mücadele, ayaklanmaya dönüşecek derecede şiddetlendi.. Çarın ordusuna utanç verici özgürlük katili ve polis yamağı rolü oynatılması, yavaş bu ordu askerlerinin gözünün açılmasına yol açtı. Ordu ikirciklenmeye başladı. Önce tek itaatsizlik olayları, yedek askerler arasında isyanlar, subayların protestoları, erler arasında ajitasyon, tümüyle bölük yada alaylarda kardeş işçilere ateş açılmasına karşı çıkışlar görüldü. Daha sonra *ordunun bir kısmı ayaklananların safına geçti.*

Odesa'daki son olayların büyük önemi, ilk kez olarak, çarlık silahlı kuvvetlerinin büyük bir biriminin, tüm bir zırhlının, açıktan açığa devrim safına geçmesinden ileri gelir. Hükümet umutsuzca çabalarda bulundu, deniz erlerinin ayaklanmasını daha başlangıcında boğmak ve bu olayı halktan gizlemek için akla gelebilecek her türlü hileye başvurdu. Herşey boşunaydı. Devrimci *Potemkin Zırhlısına* karşı gönderilen savaş gemilerinin mürettebatı, yoldaşlarıyla *savaşmayı reddettiler.* Çarlığın, Avrupa'da *Potemkin*'in ele geçirildiği ve çarın, devrimci zırhlının batırılmasını emrettiği haberini yayması, otokratik hükümeti, tüm dünyanın gözünde son derece rezil etti. Filo, Sivastopol'a dönünce, hükümet derhal mürettebatı terhis etti, savaş gemilerinin silahlarını söktü; Karadeniz filosu subaylarının kitle halinde görevlerinden atıldığı söylentileri dolaşmaya başladı; *George Pobiedonosets Zırhlısında* kargaşalıklar çıktıysa da bastırıldı. Libau ve Cronstadt'da da deniz erleri ayaklandı; askeri birliklerle çarpışmalar çoğaldı; deniz erleri ve işçiler, barikatlarda askerlere karşı savaştılar (Libau). Yabancı basın, çok sayıda başka savaş gemilerinde de kargaşalıklar olduğunu bildiriyor *(Minin, Aleksandr II* ve başkaları). Hükümet ve çar, *donanmasız* kaldı. Yapabildikleri tek şey, şu an için donanmanın kesinlikle devrimin safına geçmesini önlemek oldu. Devrimin yenilmez parçası olarak kalan *Potemkin* Zırhlısına gelince, daha sonraki kaderi ne olursa olsun, en yüksek derecede inkar edilmez ve belirleyici bir gerçekle karşı karşıyayız: *Devrimci bir ordu çekirdeği* oluşturma girişimi.

Hiçbir bastırma, devrime karşı kazanılmış hiçbir kısmi başarı, bu olayın önemini azaltamaz. İlk adım atıldı. Engel aşıldı. Ordunun devrime katılması bugün tüm Rusya ve bütün dünya için gerçekleşmiş bir olaydır. Karadeniz Donanmasında meydana gelen olayları, kaçınılmaz olarak, devrimci ordu oluşturmak için daha da enerjik yeni girişimler izleyecektir. Şimdiki görevimiz bu girişimleri tüm gücümüzle desteklemek, proletaryanın ve köylülüğün en geniş kitlelerine, bütün halk için, özgürlük uğruna savaşta, devrimci bir ordunun varlığının önemini açıklamak, bu ordunun müfrezelerine tüm halk için aziz olan, kitleyi birleştirebilecek *özgürlük bayrağını* yükseltmelerinde yardımcı olmak, bu ordunun müfrezelerine, çarlık otokrasisini ezmeye yeterli güçleri bir araya getirmelerinde destek olmaktır.

İsyanlar, gösteriler, sokak savaşları, devrimci ordu müfrezeleri... İşte, halk ayaklanmasının gelişim aşamaları bunlardır. Sonunda, son aşamaya vardık. Elbette ki bunun anlamı, hareketin tümüyle bu yeni, yüksek düzeye ulaştığı değildir. Hayır, tüm hareketin gelişimi henüz çok yetersiz, Odesa olayları, eski isyanların çok açık çizgilerini hâlâ taşıyor. Bunun anlamı, kendiliğinden meydana gelen kasırganın ilk dalgalarının otokrasinin «kalesi»nin eşiğine kadar ulaştığıdır. Bunun anlamı, halk kitlesinin öncü temsilcilerinin kuramsal kabullenmeler nedeniyle değil, büyüyen hareketin baskısı altında, mücadelenin yeni ve daha yüksek hedeflerini, Rus halkının düşmanına karşı son savaşının hedeflerini kabul etmek zorunda kaldığıdır. Otokrasi, bu savaşı hazırlamak için *herşeyi* yaptı. Uzun

yıllar boyunca, halkı askeri birliklere karşı silaha sarılmaya itti; şimdi de ektiğini biçiyor. Bu aynı askeri birliklerin içinden devrimci ordunun müfrezeleri çıkıyor.

Bu müfrezelerin görevi, ayaklanmanın başladığını ilan etmek, her türlü savaşta olduğu gibi içsavaşta da kitleler için zorunlu olan *askeri yönetimi* sağlamak, tüm halkın açık eylemi için dayanak noktaları yaratmak, ayaklanmayı komşu bölgelere yaymak, önce devlet topraklarının küçük bir parçası üzerinde bile olsa, tam bir politik özgürlük sağlamak, tümüyle kokuşmuş olan otokratik rejimin devrimci dönüşümünü başlatmak, barış zamanında bu etkinliğe pek az katılan, fakat devrim dönemlerinde birinci planda bir etken olan halkın alt tabakalarının yaratıcı devrimci etkinliğinden bütün genişliğiyle yararlanmaktır. Ancak bu yeni hedeflerin bilincine vardıktan sonra, bunları cesaretle ve bütün genişliğiyle ortaya koyduktan sonra, devrimci ordunun müfrezeleri tam bir zafere erişebilir ve *devrimci hükümetin* desteği olabilirler. Halk ayaklanmasının şimdiki aşamasında devrimci hükümet, devrimci ordu kadar gereklidir. Devrimci ordu, otokrasinin silahlı güçlerinin kalıntılarına karşı halk kitlelerinin askeri yönetimi ve askeri mücadele için zorunludur. Devrimci ordu zorunludur, çünkü büyük tarihi sorunları *ancak güç* çözebilir, çünkü çağdaş savaşta askeri örgüt, *güç örgütü* demektir. Otokrasinin silahlı kuvvetlerinin artıklarından başka, daha ilerde anlatacağımız gibi, sendeleyen Rus hükümetinin hâlâ destek almak için yalvardığı komşu devletlerin silahlı güçleri de vardır.

Devrimci hükümet, önce devrimci ordu tarafından çarlıktan alınan toprak üzerinde, sonra da tüm devlette, halk kitlelerinin politik yönetimini sağlamak için gereklidir. Devrimci hükümet, adına devrim yapılan siyasi dönüşümlerin hemen gerçekleştirilmesi, halkın devrimci kendini yönetiminin sağlanması, gerçekten tüm halktan kaynaklanan ve gerçekten kurucu bir meclis yaratılması, gerçek halk iradesinin dile gelmesi için zorunlu «özgürlük»lerin verilmesi için gereklidir. Devrimci hükümet, otokrasiden gerçekten ve kesinlikle kurtarılmış olan ayaklanan halk kesimini siyasi bakımdan birleştirmek için gereklidir. Elbette ki, halkın iradesinin yerine gelmesini sağlamak ve halkın aracılığıyla hareket etmek için, halk adına iktidarı alan devrimci hükümetin kendisi gibi, bu örgüt de geçicidir. Fakat bu örgütlenme çalışması, ayaklanmanın ileriye doğru attığı her adımla atbaşı beraber yürüyerek, *beklemeksizin* başlamalıdır, çünkü birleşme ve politik yönetim bir dakika bile ertelenemez. Halkın çarlığa karşı tam bir zafere ulaşması için halk güçlerinin askeri yönetimi ne denli gerekli ise, ayaklanan halkın politik yönetiminin hemen yaratılması da en az onun kadar gereklidir.

Otokrasinin savunucularıyla halk kitlesi arasındaki mücadelenin nasıl bir sonla biteceğinden, mantıklı düşünme yeteneğini yitirmemiş olan bir kimse kuşku duyamaz. Fakat ciddi mücadelenin henüz yeni başladığı ve önümüzde bizi bekleyen büyük olaylar bulunduğu gerçeğini bilmezlikten gelemeyiz. Devrimci ordu ve devrimci hükümet o kadar yüksek tipten «organizmalar»dırlar ve bu denli karmaşık kuruluşlar, yurttaşlar-

da o kadar gelişmiş bir bilinç gerektirir ki, bu görevlerin kolayca, hemen, kesinlikle ve bir atılımda gerçekleşeceğini beklemek yanlış olur. Elbette ki biz bunu beklemiyoruz; ısrarla sürdürülen, yavaş, bazen göze bile çarpmayan bir çalışmanın, sosyal-demokrasinin her zaman sürdürdüğü ve her zaman sürdüreceği, siyasi eğitimin değerini biliyoruz. Fakat bugün daha da tehlikeli bir şeye, yani halkın güçlerine güvensizliğe göz yummamalıyız. Güçlü tarihi olayların bir bölge sakinini çekilmiş olduğu köşesinden, tavan arasından yada bodrumdan zorla çekip çıkardığı ve onu *bir yurttaş* olmaya zorladığı devrim dönemlerinin eğitici ve örgütleyici gücünü unutmamalıyız. Kimi zaman devrimin birkaç ayı, yurttaşların eğitimini siyasi durgunluk dönemlerinin on yada yirmi yılından daha çabuk ve daha tam yapar. Devrimci sınıfın bilinçli liderlerinin görevi, bu eğitim çalışmasında, sınıflarının başında bulunmak, onlara yeni hedeflerin önemini açıklamak, onları büyük nihai amacımız doğrultusunda ileri yürümeye yöneltmektir. Devrimci bir ordu oluşturmak ve devrimci bir hükümet kurmak için daha ilerideki girişimlerimizde bizi bekleyen başarısızlıklar, bize bu sorunları *pratik olarak* çözmeyi öğretmekten ve yeni halk güçlerini, şimdiye kadar yedekte tutulan taze güçleri bu amaca çekmekten başka birşey yapamayacaktır.

Askeri sorunu gözönüne alalım. Tarihten biraz olsun anlayan ve Engels gibi büyük bir askerlik sanatı uzmanının okulunda yetişmiş hiçbir sosyal-demokrat, askeri bilgilerin, halk kitleleri ve sınıfların büyük tarihi anlaşmazlıkları çözmek için yararlandığı araçlar olarak

kabul edilen askeri teknik ve örgütlerin büyük öneminden kuşku duyamaz. Sosyal-demokrasi asla askeri komplolarla uğraşacak kadar alçalamaz, başlangıç halindeki bir içsavaş koşullarıyla karşı karşıya bulunmadıkça, askeri sorunları birinci plana alamaz. Fakat *bugün,* tüm sosyal-demokratlar birinci plana değilse de ilk planlardan birine askeri sorunları koyuyorlar, halk kitlelerine öğretilmesi gereken konuların eğitimini gündeme getirdiler. Devrimci ordu, Rus halkının gelecekteki kaderini belirleyecek ve en önemli ve en acil sorun olan özgürlük sorununu çözecek askeri yöntemlerin bilgisini pratiğe uygulamalıdır.

Devrimci bir hükümetin yaratılması sorunu da, yeni ve en az devrimci güçlerin örgütlenmesi kadar zor ve karmaşık bir sorundur. Fakat bu da halk tarafından çözümlenebilir ve çözümlenmelidir de. Bu alanda uğranılacak kısmi başarısızlıklar, yol ve yöntemlerin mükemmelleşmesine, başarıların sağlamlaşması ve yayılmasına katkıda bulunacaktır. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. kongre kararında bu yeni görevin çözümünün genel koşulları gösterilmiştir; bu görevin gerçekleştirilmesinin pratik koşullarının tartışılması ve hazırlanmasına yaklaşmanın zamanıdır. Partimizin bir asgari programı, kolaylıkla ve hemen gerçekleştirebilecek, demokratik (yani burjuva) devrim sınırları içinde kalan ve proletaryanın daha sonraki sosyalist devrim için mücadelesinde gerekli olacak dönüşümleri gösteren bir programı vardır. Fakat bu program, birincilerden çıkan yada anlamı bu birincilerde gizli bulunan, temel hak davalarını ve özel hak davalarını da içerir. Geçici devrimci hükümet kurul-

ması için yapılacak her girişimde, tüm halka, en bilgisiz kitlelere bile kısa formüller halinde, açık ve kesin biçimlerde bu hükümetin amaçlarını ve tüm halkı ilgilendiren görevlerini göstermek için temel hak davalarını kesinlikle ortaya koymak önemlidir.

Biz bu temel noktalardan, bütün devrimci hükümetlerin siyasi bayrağı ve doğrudan doğruya programı olacak, halkın sempatisini kazanacak ve halkın tüm devrimci gücünü en acil işlerde yoğunlaştıracak *altı* tanesini ortaya koyabildiğimizi sanıyoruz.

Bu altı nokta şunlardır: 1) tüm halkın kurucu meclisi; 2) halkın silahlandırılması; 3) siyasi özgürlük; 4) ezilen ve haklarından yoksun edilen milliyetlere tam özgürlük; 5) sekiz saatlik iş günü; 6) devrimci köylü komitelerinin kurulması. Bunların, demokratik bir cumhuriyet kurulması için zorunlu olan acil dönüşümlerin adlarının sayılmasından başka birşey olmadığı kendiliğinden anlaşılır. Konuyu sonuna vardırdığımızı iddia etmiyoruz. Yalnızca bazı temel görevlerin önemi hakkındaki düşüncemizi açıklamak istiyoruz. Devrimci hükümet, halkın alt tabakalarına, işçi ve köylü kitlesine dayanmaya çalışmalıdır, bunlarsız tutunamaz; halkın kendiliğinden devrimci etkinliği olmaksızın devrimci hükümet hiçtir, hiçten de az bir şeydir. Görevimiz halkı maceracı, şaşaalı fakat budalaca (ondan sözedenlerin bile birşey anlamadığı «derhal sosyalleştirme» türünden) vaatlere karşı uyarmak ve aynı zamanda şimdi gerçekten uygulanabilecek, devrimin güçlenmesi için gerçekten gerekli dönüşümleri öne sürmektir. Devrimci hükümet, «halkı» ayaklandırmalı ve devrimci etkinliğini *örgütlemelidir*. Ezilen milliyetle-

rin tam özgürlüğü, diğer bir deyişle, yalnızca kültürel bakımdan değil, siyasi bakımdan da kendi kaderlerini belirleme haklarının tanınması, işçi sınıfının korunması için acil önlemler alınması güvencesi (bir dizi önlemin ilki olarak sekiz saatlik iş günü), büyük toprak sahiplerinin gözü doymazlığı hesaba katılmaksızın köylü kitlesinin lehine ciddi önlemler alınmasının güvencesi; kanımızca devrimci hükümetin herşeyden önce ele alması gereken başlıca noktalar bunlardır. İlk üçünden söz etmiyoruz, bunlar o kadar açıktır ki yorum gerektirmez. Örneğin çarlıktan alınan sınırlı bir toprak parçası üzerinde bile olsa bu dönüşümlerin pratiğe uygulanması zorunluluğundan söz etmiyoruz; pratik uygulamalar en çeşitli bildirilerden bin defa daha önemlidir ve elbette ki bin defa daha güçtür. Yalnızca, şimdiden, geç kalmaksızın, bütün yollara başvurulup ulusal ve acil hedeflerimiz düşüncesinin doğru olarak yayılması gerektiğini işaret etmekle yetiniyoruz. Halka kelimenin gerçek anlamıyla hitap etmeyi bilmek gerekir. Bu yalnız onu genellikle mücadeleye yöneltmekle olmaz (bu ancak devrimci bir hükümetin kuruluşundan önce yeterlidir), halkı temel demokratik reformları hemen ve doğrudan doğruya gerçekleştirmeye çağırmak da gereklidir.

Devrimci ordu ve devrimci hükümet aynı bir madalyonun iki yüzüdür. Bunlar ayaklanmanın başarısı ve kazanımlarının güçlenmesi için aynı derecede gerekli iki kuruluştur. Bunlar, değişmez devrimci sloganlar olarak ortaya konması ve yorumlanması gereken iki slogandır. Şimdi birçok kişi kendisini demokrat olarak nitelendiriyor. Fakat çağrılan çok, seçilen az. «Anaya-

sal-demokrat parti» gevezeleri çok, fakat gerçek demokratlar, yani halkın kayıtsız şartsız egemenliğini içten isteyen ve halkın egemenliğinin düşmanlarına ve çar otokrasisinin savunucularına karşı bir ölüm kalım savaşı sürdürebilecek olanlar, mahut «toplum» içinde de sözümona demokratik Zemstvo'larda(*) da azdır.

İşçi sınıfında, sınıf olarak burjuvaziye özgü olan ödleklik, iki yüzlülük yoktur. İşçi sınıfı kararlı olarak demokrat olabilir ve olmalıdır. İşçi sınıfı, Petersburg, Riga, Libau, Varşova, Lodz, Odesa, Bakû ve daha başka birçok kentte, sokaklara kanını dökerek, demokratik devrimde öncü rolüne hak kazandığını gösterdi. Yaşadığımız şu kader belirleyici saatte, bu büyük role layık olmalıdır. Proletaryanın bilinçli temsilcileri, RSDİP üyeleri, sosyalist amaçlarını, sınıf ve parti olarak bağımsızlıklarını bir an bile unutmaksızın, tüm halkın önünde öncü, demokratik sloganları açıklamalıdırlar. Bizim için, proletarya için demokratik devrim, emeğin her türlü sömürüden tam olarak kurtuluşuna, büyük sosyalist amaca yönelik ilk aşamadan başka birşey değildir. En kısa zamanda bu ilk aşamayı geride bırakmalı, halkın özgürlüğünün düşmanlarını alt etmeli, demokrasinin sloganlarını daha da yüksek bir sesle duyurmalıyız: Devrimci ordu ve devrimci hükümet!

V.İ.Lenin, Bütün Eserleri,
c. 7, s. 379-387,
Rusça Baskı

Proletari, *No. 7*
27 Haziran
(10 Temmuz) 1905

(*) Zemstvo'lar, devrimden önce Rusya'da yerel yönetim organları. Zemstvo'lar kır halkını ilgilendiren tamamıyla yerel işlerle uğraşırlardı (yol, hastane, okul yapımı gibi). Liberal toprak sahiplerinin Zemstvo'larda büyük rolleri vardı.

DUMANIN DAĞILMASI VE PROLETARYANIN HEDEFLERİ (IV)
(Kısaltılmıştır)

V. İ. Lenin

Savaş amacıyla *örgütlenme,* savaş biçimi sorununa sıkıca bağlıdır. Bu açıdan da, 1905 Ekim-Aralığının büyük tarihi deneyimi, çağdaş devrimci harekete silinmez damgasını basmıştır. İşçi temsilcileri sovyetleri ve benzer kuruluşlar (köylü komiteleri, demiryolu işçileri komiteleri, asker temsilcileri sovyeti, vb.) çok büyük ve tamamıyla hak edilmiş bir otoriteden yararlanırlar. Şimdiki durumda, genellikle bu örgütlere karşı sempati beslemeyen ve özellikle de şimdi bunların kurulmasını salık vermeyen başka bir partiden yada başka bir eğilime sahip herhangi bir sosyal-demokrat yada devrimci bulmak zordur. Görünüşe göre, bu konuda görüş ayrılıkları yoktur yada hiç değilse ciddi ayrılıklar yoktur. O halde, bu nokta üzerinde ısrar etmek faydasızdır.

Fakat sorunun çok dikkatle incelenmesi gerekir, çünkü çoğu kez üzerinde durulmayan bir yönü var. Büyük Ekim ve Aralık günlerinde işçi temsilçileri sovyetlerinin oynadığı rolün (basit olması için bu sovyetleri bütün bu tür örgütlerin belirleyici *tipi* olarak kabul edip yalnız onlardan söz edeceğiz) bu kuruluşlara büyük bir prestij kazandırması, bazılarının onları bir çeşit fetişizmle ele almalarına yol açtı. Bu kuruluşların daima ve her halükarda, bir devrimci kitle hareketi için «zorunlu ve yeterli» olduğu düşünülüyor. Bu kuruluşları yaratmak için gerekli anın seçilmesinde ve çalışmalarının başarısının gerçek koşulları konusunda tutumumuzu karakterize eden eleştiri yoksunluğu buradan ileri geliyor.

Ekim-Aralık deneyi, bu noktalarda en eğitici bilgileri verdi. İşçi temsilcileri sovyetleri doğrudan doğruya *kitle mücadelesi organlarıdır.* Bunlar, *grev* mücadelesi organları olarak ortaya çıkmışlardı. Zorunlulukların baskısıyla, bu örgütler hızla hükümete karşı *genel devrimci mücadele* organları halini almışlardır. Olayların gelişmesi nedeniyle -grevden ayaklanmaya geçiş- *kaçınılmaz olarak ayaklanma kurumlarına* dönüşmüşlerdir. Aralıkta, çok sayıdaki «sovyet» ve «komite»lerin rolünün bu olduğu mutlak biçimde çürütülemez bir gerçektir. Olaylar en açık ve en inandırıcı biçimde, mücadele zamanında, bu organların gücünün ve öneminin tümüyle ayaklanmanın gücüne ve başarısına bağlı olduğunu göstermiştir.

Bu partisiz organları, bu kitle organlarını ayaklanmanın zorunluluğuna inandıran ve onları ayaklanma organları haline getiren, herhangi bir teori, herhangi

bir yerden gelen çağrılar, keyfi olarak hayal edilmiş herhangi bir taktik, bir parti doktrini değil, olayların zorlayıcı gücüdür.

Şimdi bu tür organlar kurmak, ayaklanma organları yaratmak demektir; bunların yaratılmasını istemek, ayaklanmayı istemek demektir. Bu gerçeği unutmak yada geniş halk kitleleri önünde hafife almak, affedilmeyecek bir dar görüşlülük göstermek, en kötü politikayı uygulamak olacaktır.

Bu böyle ise -elbette ki böyledir- bundan açıkça şu sonuç çıkar: ayaklanmayı örgütlemek için, «sovyetler» ve benzeri kitle kuruluşları henüz *yetersizdir.* Bunlar kitleleri biraraya toplamak, onları savaş amacıyla birleştirmek, sloganları, parti yada bu konuda anlaşan partiler tarafından ileri sürülen siyasi direktifleri iletmek, kitlelerin ilgisini çekmek, kitleleri uyandırmak ve kendi safına kazanmak için gereklidir. Fakat *savaş güçlerini doğrudan doğruya* örgütlemek, *ayaklanmayı örgütlemek için* kelimenin en katı anlamıyla yetersizdirler.

Küçük bir örnek: Çoğu kez, işçi temsilcileri sovyetlerine, işçi sınıfının parlamentoları deniliyor. Oysaki hiçbir işçi, polise teslim etmek için parlamentosunu toplamayı kabul etmez. Herkes *güçlerin* derhal *örgütlenmesi* zorunluluğunu, «parlamentolarının» savunulması için silahlı işçi müfrezeleri şeklinde *askeri* örgütlenmenin zorunluluğunu bilir. Şimdi hükümet, «sovyet»lerin nereye götüreceğini ve kuruluşlarının neler olduğunu deneyimiyle bildiği ve çok iyi anladığı için, tepeden tırnağa silahlı olduğu ve düşmana toparlan-

mak ve harekete geçmek zamanı bırakmaksızın üstüne atılmak için bu kuruluşların yaratılmasını beklediği için, propagandamızda olaylara sağduyu ile bakmak zorunluluğunu, sovyetlerin yanında, onları savunmak, bütün sovyetlerin ve halk kitleleri içinden bütün seçilenlerin güçsüz kalmaması için, ayaklanmayı örgütlemek üzere *bir askeri örgüt* yaratma zorunluluğunu özellikle açıklamalıyız.

Sözünü ettiğimiz örgütler, «askeri örgütler» -eğer böyle ifade edilebilirlerse- kitleleri kendi aralarından seçilenler aracılığıyla kucaklamaya çalışmamalı, doğrudan doğruya sokak savaşlarına ve iç savaşa girmiş savaşçılar kitlesini kucaklamalıdırlar. On kişilik, beş hatta belki üç kişilik küçük gönüllü gruplarından hücreler kurmalıdırlar. Savaş saatinin yaklaştığı ve *tüm* dürüst yurttaşların görevinin kendini feda etmek ve halkı ezenlere karşı savaşmak olduğu durmaksızın tekrarlanmalıdır. Elverdiğince büyük bir hareketliliğe ve esnekliğe sahibolması gereken örgütlerde, elverdiğince büyük bir basitlik ve elverdiğince az formalite ve karmaşıklık bulunmalıdır. Özgürlük safında yer almak isteyen herkes, beş kişilik savaş gruplarında, parti ilişkileri aracılığıyla yada yalnızca komşuluk ilişkileriyle (aynı köy, kentte aynı ev yada aynı lojman) yada arkadaşlık bağlarıyla birbirine bağlı, aynı meslekten yada aynı fabrikadan gönüllülerden oluşan gruplar içerisinde derhal birleşmelidir. Kimisi parti üyelerinden oluşan, kimisi de partisiz olan bu gruplar, tek bir dolaysız devrimci görevle birbirine bağlıdır: hükümete karşı ayaklanma. Elverdiğince çok sayıda olmalı ve

silah dağıtımından önce, bu silah sorunundan *bağımsız olarak* oluşmalıdır.

Hiçbir parti örgütü, kitleleri «silahlandırmayı» başaramaz. Tersine olarak, küçük, hareketli gruplar halinde savaşmak için örgütlenen kitleler, silaha sarılma zamanı geldiğinde çok büyük hizmetler yaparlar.

Gönüllü grupları, Moskova'daki büyük Aralık günlerinin* çok iyi ifade ettiği kelimeyi kullanacak olursak «drujiniki»ler, patlama anında paha biçilmez yararlılıklar gösterirler. Silah kullanmayı bilen filan grup bir polis memurunun silahını elinden alır, bir devriyenin üzerine atılır ve silahlarını ele geçirir. Başka bir grup, tüfek kullanmayı bilmediğinden yada silah elde etmeyi başaramamış olduğundan barikatlar kurmaya, bilgileri artırmaya, bağ kurmaya, düşmanı tuzağa düşürmeye, düşmanın sipere girdiği binayı ateşe vermeye, ayaklananlara üs olabilecek yerleri işgal etmeye yardım edebilir; tek kelimeyle ölüm-kalım savaşı vermeye kararlı, yerel topografyayı çok iyi bilen ve halkla sıkı bağı olan gönüllü grupları, çok çeşitli, binlerce görevi yerine getirirler.

Her fabrikada, her sendikada, her köyde bu savaş gönüllüleri gruplarının örgütlenmesi çağrıları yankılansın! Birbirlerini tanıyan insanlar, bu grupları öncelikle kurarlar. Birbirlerini tanımayanlar, böyle gruplar kurma düşüncesi kitleler arasında yaygınsa ve gerçekten kabul edilmişse, savaş günü yada birgün önce derhal beş yada on savaşçıdan oluşan gruplar kurarlar.

Duma'nın dağılışının, yeni toplumsal tabakaları heyecanlandırdığı bu sıralarda, en az örgütlü, genel

yönüyle en çok «yüz-karalar» niteliği gösteren çevrelerde, önemsiz kimseler arasında, kentlerin sıradan halkı içinde son derece devrimci sözler ve açıklamalar duyuluyor. Hepimiz öyle davranalım ki, bunlar öncü işçi ve köylülerin yakında toprak mülkiyeti ve özgürlük uğruna savaşa girmeye kararlı olduğunu, savaşçı grupları örgütlemenin zorunlu olduğunu bilsinler, ayaklanmanın yakın olduğundan ve halk ayaklanması niteliğinde olacağından emin bulunsunlar. Bu durumda, bütün büyük kentlerde, Moskova'da Aralıktaki «drujiniki»ler gibi yüzlerce değil binlerce savaşçıya sahibolacağımız sonucuna varıyoruz -ve bu hiç de ütopya değildir. O zaman, Moskova'da, halkın, savaş gruplarının yeterince belirli kitle karakteri taşımadığını, yapıları ve bileşimleri bakımından halka yeterince yakın olmadıklarını gözlemlediğinde dediği gibi *hiçbir mitralyöz tutunamayacaktır.* Öyleyse, her yerde işçi temsilcileri sovyetleri, köylü komiteleri ve benzeri kuruluşlar örgütlemek, ayaklanmanın ve bu amaçla gerekli güçlerin derhal hazırlanması lehinde geniş çapta propaganda ve ajitasyona girişmek, ayrıca kitleler içinden gönüllü müfrezeleri (drujinikiler) örgütlemek gereklidir.

V.İ. Lenin, Bütün Eserleri *14- 17,* *c. X, s. Rusça Baskı*

1906 Temmuz'unun *son on günlük süresi içinde yazılmıştır.*

ST. PETERSBURG KOMİTESİ'NE BAĞLI SAVAŞ KOMİTESİNE MEKTUP

V. İ. Lenin

Değerli yoldaşlar! Bana, 1) savaş komitesinin raporunu, 2) ayaklanma hazırlığının örgütlenmesi üzerine notları, 3) örgütlenme şemasını gönderdiğiniz için çok minnettarım. Bu belgelerden bilgi aldıktan sonra, görüşlerimizi dostça birbirimize iletmemiz için, doğrudan doğruya savaş komitesine yazmayı görev bildim. Pratik sorunlar üzerinde yargıda bulunmayı iddia etmediğimi söylemeye bile hiç gerek yok; Rusya'nın şimdi içinde bulunduğu öylesine zor koşularda yapılabilecek herşeyin yapıldığı kuşkusuzdur. Fakat belgelere göre yargıya varılırsa, çalışma, kırtasiyeciliğe dönüşüp yozlaşma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bütün bu şemalar, bütün bu savaş komitesi örgütleme planları, geniş çapta bir kırtasiyecilik izlenimi bırakıyor, Açık konuşmamı hoş görünüz, beni hır-gür çıkarmaya niyetlenmekle suçlamayacağınızı umarım. Aynı şekilde, savaş komitesinin görevleri ve hakları konusundaki

şemalar, tartışmalar, uzun laflar o kadar yersiz ki daha beteri olamaz. Bize gerekli olan, yırtıcı bir enerji ve daima enerjidir. *Altı aydan fazla zamandan beri* bombalardan sözedildiğini, fakat bir tanesinin bile imal edilmediğini dehşetle, gerçekten dehşetle görüyorum. Bundan sözedenler de en bilgiç kişiler... Gençlere gidiniz, baylar! Tek kurtarıcı çare budur. Yoksa inanınız ki, kendinizi «bilgiççe» anılar, planlar, grafikler, şemalar, harikulade reçeteler arasına, fakat örgütsüz, canlı bir çalışmadan yoksun, geç kalmış olarak bulacaksınız (herşey bana bunu gösteriyor). Gençlere gidiniz! Her yerde *derhal* savaş grupları oluşturunuz, bunları özellikle öğrenciler ve işçiler vb. arasında oluşturunuz. 3 ila 10 hatta 30 kişiye kadar varan müfrezeler derhal kurulsun. Bunlar hemen olanakların elverdiği biçimde, kimi tabanca ile, kimi bıçakla, kimi meşale gibi kullanılmak üzere petrole batırılmış paçavrayla silahlansın. Bu müfrezeler şeflerini derhal belirlesinler ve Petersburg komitesine bağlı savaş komitesiyle olanaklar elverdiği ölçüde *ilişki kursunlar.* Hiçbir formalite istemeyiniz, şemalara yuf olsun, allah aşkına, yalvarırım, bütün «görev, hak ve ayrıcalıkları» şeytan götürsün. RSDİP'ye üye olmayı şart koşmayınız, bu, silahlı bir ayaklanma için saçma bir istek olur. Üç adamdan bile oluşsa, polisle herhangi bir ilişkisi olmamak ve çarın askeri birliklerine karşı savaşmaya hazır olmak koşuluyla, en küçük bir grupla bile bağ kurmayı reddetmeyiniz. Bu gruplar, RSDİP'ye girmeyi yada ona bağlı olmayı istiyorlarsa ne âlâ, fakat *bunu* şart koşmayı mutlak biçimde hatalı sayarım.

Petersburg komitesine bağlı savaş komitesinin rolü, devrimci ordunun bu müfrezelerinin *yardımına koşmak*, «irtibat bürosu» görevi yapmak olmalıdır. Bütün müfrezeler *hizmetlerinizi* seve kabul edeceklerdir, fakat siz *bu işe* şemalar ve savaş komitesinin «hakları» üzerine demeçlerle başlarsanız herşeyi kaybedersiniz, inanınız herşeyi geri alınmayacak biçimde kaybedersiniz.

Burada gerekli olan, geniş bir propagandadır. 5-10 adam bir haftada *yüzlerce* işçi ve öğrenci çevresini ziyaret etsin, girebildiği her yere girsin, her yerde açık, kısa, dolaysız ve basit bir plan önersin: Derhal bir müfreze oluşturunuz, olanaklarınızın elverdiği ölçüde silahlanınız. Bütün gücünüzle çalışınız, size olanaklarımızın elverdiği ölçüde yardım edeceğiz, *fakat siz beklemeyiniz*, kendiniz çalışınız.

Bu işin özü, küçük çevrelerdeki kitle inisiyatifidir, bunlar, herşeyi yapacaklardır. Bunlarsız sizin savaş komiteniz bir hiçtir. Savaş komitesinin çalışmalarının etkililiğini bağlı olduğu bu tür müfrezelerin sayısıyla ölçebilirim. Eğer bir-iki ay içinde, savaş komitesi, Petersburg'da en azından 200-300 müfrezeye sahibolmazsa, bu komite ölmüş demektir, onu gömmek gerekir. Bugünkü kaynaşmalar içinde yüz kadar müfrezeyi biraraya toplayamamak, hayatın dışında kalmak demektir.

Propagandacılar, bu birliklerin her birine en basit ve en kısa bomba tarifleri, kaba çizgilerle çalışmanın türü üzerine basit bilgiler sağlamalı, sonra da onları kendi başlarına hareket etmeye bırakmalıdırlar. Müfrezeler, doğrudan doğruya savaş harekatlarıyla askeri

eğitimlerine *derhal* başlamalıdırlar. Bazıları hemen bir hafiyenin yakalanmasına girişecek, yada bir polis karakolunu havaya uçuracak, diğerleri ayaklanma için gerekli paralara elkoymak için bir bankaya saldıracak, daha başkaları prova yapacak yada kroki hazırlayacaklardır. Vazgeçilmeyecek derecede önemli olan, ayaklanmaya derhal eylemle başlamaktır; bu saldırı denemelerinden korkmayınız. Elbette ki bunlar aşırılıklara götürebilir. Fakat bu yarınki sorun olacaktır; oysaki hareketsizliğimiz, doktrinarizmimiz, bilgiççe durgunluğumuz, ihtiyarlamışçasına inisiyatif korkumuz bugünün sorunudur. Bütün müfrezeler, polis memurlarını canlarından bezdirerek de olsa, öğrenimlerini kendi kendilerine yapsınlar: Yarın savaşta yüzbinlerce insanı eğitecek yüzlerce savaşçının savaş deneyimi kazanması, bizim birkaç düzine adam kaybetmemizi geniş ölçüde telafi edecektir.

Ellerinizi sıkarım, yoldaşlar, ve başarılar dilerim. Görüşümü hiçbir zaman zorla kabul ettirmek istemiyorum; fakat *danışma oyu hakkımı kullanmayı görev bilirim. Lenin*'iniz.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c.8, s. 325 326,
Rusça baskı

29 (16) Ekim 1905'te yazılmıştır.

DEVRİMCİ ORDU MÜFREZELERİNİN GÖREVLERİ

V.İ. Lenin

1. Bağımsız askeri eylemler.

2. Yığının yönetimi.

Müfrezeler iki-üç kişiden başlayarak herhangi bir büyüklükte olabilir.

Birlikler, herbiri olanakları ölçüsünde, kendi kendilerine silahlanmalıdırlar (tüfek, tabanca, bomba, bıçak, topuz, sopa, meşale olarak kullanılmak üzere petrole batırılmış paçavralar, ip ve ip merdiven, barikat kurmak için kürekler, piroksilin kapsülleri, dikenli teller, çiviler (süvarilere karşı) vb.) Hiçbir zaman yanından, üstünden, dışından yardım beklememeli, herşeyi kendi kendine yapmalı.

Müfrezeler, olanaklar elverdiği ölçüde birbirlerinin yakınında yaşayan yada belirli saatlerde, düzenli ola-

rak, sık karşılaşan kimselerden oluşmalıdır (en iyisi her iki koşulun bir arada bulunmasıdır, çünkü düzenli karşılaşmalar ayaklanma yüzünden önlenebilir. Herşey onların en kritik anlarda, en beklenmedik durumlarda birbirlerini bulabilecekleri tarzda düzenlenmelidir. Bu nedenle bütün müfrezeler önceden ortak eylem yöntemleri saptamalıdırlar: Daha kolay biraraya gelmek için pencerelerden işaretleşmeler, kalabalığın içerisinde bir arkadaşı tanıyabilmek için uygun şekilde bağırışlar yada ıslıklar, geceleri karşılaşma durumunda birbirini tanımak için işaretler vb. Bütün enerjik insanlar, iki-üç arkadaşları ile birlikte bu türden birçok kurallar ve çeşitli yöntemler saptayabilirler, bunları saptamak, öğrenmek, uygulamak için prova yapmak gereklidir. Olaylar yüzünden sürprizlerle karşılaşmak ve çok büyük zorluklarla toplanmak zorunda kalma olasılığının yüzde doksandokuz olduğunu unutmayalım.

Silahsız olarak bile, müfrezeler önemli roller oynayabilirler: 1) yığının yöneticisi olarak; 2) fırsat bulunca silahını almak için bir polis memuruna, tek başına bulunan bir kazak askerine saldırarak (Moskova'da olduğu gibi); 3) polisin saldırmadığı zamanlarda tutuklanan kimseleri yada yaralıları gizleyerek; 4) askeri birliklerin üzerine taş ve kaynar su yağdırmak için evlerin çatılarını ve üst katlarını işgal ederek vb. Enerjik, örgütlü ve sıkı bir birlik halinde olan müfreze, büyük bir güç halini alır. Hal ne olursa olsun, bir müfreze örgütlemekten vazgeçmemeli, silah olmadığı bahanesiyle ertelenmemelidir.

Müfrezeler, olanakları elverdiğince, önceden iş bölümü yapmalı ve bazen şeflerini önceden belirlemelidir. Elbette ki, rütbe dağıtımıyla uğraşmak akılsızca olur, fakat tek bir yönetimin, hızlı ve kararlı bir eylemin büyük önemi unutulamaz. Kararlılık ve saldırı ruhu başarının dörtte üçüdür.

Kuruluşlarından başlayarak, yani şimdiden başlayarak müfrezeler her yönüyle, yalnız teorik değil, zorunlu olarak pratik bakımdan da çalışmalarına başlamalıdır. Teorik çalışma olarak askeri bilimleri, bazı askeri sorunlar üzerine edinilen bilgilerin incelenmesini, askeri sorunlar üzerine konferansları, askerlerle sohbetleri (subaylar, astsubaylar, hatta eski asker olan işçilerle) Okuma, illegal broşürlerin ve sokak savaşları üzerine gazete makalelerinin analiz ve incelenmesini sayabiliriz.

Pratik çalışmalar, tekrar edelim, derhal başlamalıdır. Bu çalışmalar hazırlık çalışmaları ve askeri harekatlar olmak üzere ikiye ayrılır. Her çeşit silah ve mermi, sokak savaşlarına uygun yerler (sokağa hakim olunabilecek, bomba, taş vb. yada polisin üzerine atılabilecek asit deposu olabilecek, genelkurmayın konuk edilebileceği, haberlerin alınabileceği, izlenen kimselerin saklanabileceği, yaralıların yatırılabileceği vb. yerler) aranması hazırlık çalışmalarına girer. Yine hazırlık çalışmalarına acil keşif ve bilgi edinme çalışmaları da girer. Hapishanelerin, polis karakollarının, bakanlıkların vb. planlarını elde etmek, devlet kuruluşlarında, bankalarda, vb. işbölümü hakkındaki yönetmelikleri bilmek, bu kuruluşlarda bekçilik ve gözetleme koşullarını bilmek, yararlı ilişkiler kurmaya çalışmak (polis

merkezleri, bankalar, mahkemeler, hapishaneler, postahaneler, telgrafhaneler vb. personeliyle) silah depolarının, kentteki bütün silah mağazalarının yerlerini öğrenmek gereklidir. Yapılacak çok iş var ve bu işte herkes son derece yararlı olabilir, hatta sokak savaşları için en küçük yeteneği olmayanlar, hatta hastalar, kadınlar, ilk gençlik çağındaki kimseler, ihtiyarlar vb. için bile, hemen en küçük bir ayırım yapmaksızın ayaklanmaya katılmak isteyen herkesi müfrezelerde birleştirmeye çalışılmalıdır, çünkü çalışmak istedikten sonra davaya çok büyük faydası olmayacak, silahlı olmasa da, savaşmaya yeteneği olmasa da, yararlı olmayacak kimse *yoktur* ve olamaz.

Hal ne olursa olsun, devrimci ordunun müfrezeleri yalnızca hazırlık eylemleriyle yetinmeyecek, olanakların elverdiği ölçüde hızla askeri eylemlere geçeceklerdir. Bu eylemlerin amacı: 1) savaş güçlerine askeri deneyim kazandırmak, 2) düşmanın zayıf noktalarını bulmak; 3) düşmanı kısmi bozgunlara uğratmak; 4) hükümlü ve tutukluları özgürlüğe kavuşturmak, 5) silah elde etmek; 6) ayaklanma için para elde etmek (hükümetin fonlarına elkonması) vb. dir. Müfrezeler, genel ayaklanmayı beklemeksizin, faydalı bir iş görmek için elverişli bütün fırsatları derhal yakalayabilirler ve yakalamalıdırlar, çünkü *ateşe* gidilmedikçe ayaklanma için yetenekli olunamaz.

Elbette ki her türlü abartma zararlıdır; iyi ve yararlı olan herşey abartılırsa bazı sınırlardan sona kötü ve zararlı olabilir, hatta böyle olması kaçınılmazdır. Küçük ölçüdeki terörizm düzensiz ve hazırlıksız olarak son haddine kadar ileriye vardırılırsa, güçlerin dağıl-

masına ve harcanmasına yol açar. Bu doğrudur ve muhakkak ki unutulmaması gereklidir. Fakat, diğer yandan, bugün ayaklanma sloganının *artık atılmış* olduğu, ayaklanmanın başladığı da hiçbir şekilde unutulmamalıdır. Elverişli koşullar varsa saldırıya başlamak bütün devrimcilerin yalnız hakkı değil doğrudan doğruya görevidir de. Hafiyeleri, polis ajanlarını, jandarmaları öldürmek, polis karakollarına saldırmak, mahkûmları kurtarmak, ayaklanma için hükümetin para fonlarını müsadere etmek ve daha başka bu türden operasyonlar şimdiden her yerde görülüyor, Polonya'da olduğu gibi, Kafkasya'da da ayaklanma meşalesini yakıyor. Devrimci ordunun bütün müfrezeleri, hemen buna benzer operasyonlara hazır olmalıdır. Bütün müfrezeler bugün bu operasyonlardan herhangi birini gerçekleştirme fırsatını kaçırırlarsa *affedilmez durgunlukla,* pasiflikle suçlanacaklarını ve bu suçun ayaklanma döneminde devrimcinin en büyük suçu olduğunu, lafta değil gerçekten özgürlüğü özleyen biri için en büyük şerefsizlik olduğunu unutmamalıdırlar.

Bu müfrezelerin bileşimi için şunları söyleyebiliriz: Arzu edilen sayısal güçler ve işbölümü, deneyle öğrenilir. Bu deneyimi edinmeye, kimsenin yol göstermesini beklemeden kendimiz başlamalıyız. Elbette ki yerel devrimci örgütten, müfrezeye konferans verecek, sohbetlere katılacak ve önerilerde bulunabilecek bir devrimci asker göndermesi istenebilir, fakat buna olanak yoksa, zorunlu olarak, durmaksızın kendi başına harekete geçmelidir.

Partilere göre dağılıma gelince, belli bir partinin üyelerinin aynı müfrezede toplanmak istemeleri çok doğaldır. Fakat bu müfrezelere çeşitli parti üyelerinin girmesine mutlak olarak karşı çıkmak da yersizdir. Biz burada birliği, sosyalist proletarya ile devrimci demokrasinin pratik anlaşmasını sağlamak zorundayız (partiler arasında en küçük bir birleşme olmaksızın). Özgürlük uğruna savaşmak isteyen ve buna hazır olduğunu eylemleriyle gösteren herkes, devrimci demokrat olarak sınıflandırabilir ve bu kimse ile birlikte ayaklanma hazırlıklarında çalışmaya gayret edilebilir (elbette ki bu kimsenin yada grubun tam bir güven uyandırması koşuluyla). Bütün diğer «demokratlar», sözümona (quasi)(*) demokratlar, güzel konuşan güvenilmez liberaller olarak kesinlikle uzaklaştırılmalıdır, devrimciler için bunlara güvenmek büyük bir hatadır.

Müfrezelerin kendi aralarında birleşmesi elbette ki, istenen birşeydir, ortak etkinliklerinin biçim ve koşullarının ortaya konması son derece yararlı olacaktır. Fakat hiçbir şekilde karmaşık planlar, genel şemalar hazırlamaya koyularak ve ukalaca hayaller uğruna canlı eylemi erteleyerek abartmaya varılmamalıdır. Ayaklanma, kaçınılmaz olarak, örgütsüz unsurların örgütlü unsurlardan bin defa daha fazla olduğu koşullarda meydana gelecektir; yine zorunlu olarak, yerinde, derhal müdahale edilmesi gereken haller olacaktır ve herkes tehlikeleri ve mahvolmayı bile göze alacak şekilde davranmaya hazırlanmalıdır. Ara vermeler, tartışmalar, kararsızlıklar, duraksamalar, ayaklanma-

(*) quasi... bu kelime Lenin'in yazdığı metinde fransızcadır.

nın mahvolması demektir. En büyük bir kararlılık, son derece yoğun bir enerji, her fırsattan derhal yararlanma, yığının devrimci tutkularını derhal coşturma, yığını en enerjik ve en kararlı eylemlere yöneltme, bunlar devrimcinin en başta gelen görevleridir.

Yüz-karalara karşı mücadele, mükemmel bir askeri eylemdir, devrimci ordunun askerlerini *oluşturur,* onları savaş ateşi içersinde eğitir ve devrim için çok büyük yararı vardır. Devrimci ordunun müfrezeleri, bu karayüzlüklerin nasıl, nerede ve kimin tarafından oluşturulduğunu derhal incelemeli, yalnızca propaganda (yararlı fakat yetersiz) ile yetinmemeli, yüz-karalara saldırarak, onları öldürerek, genel karargâhlarını havaya uçurarak vb. silah gücüyle müdahale etmelidir.

V.İ.Lenin, Bütün Eserleri
c. VIII, s. 327-330,
Rusça Baskı

1905 Ekim sonlarında
yazılmıştır.

AYAKLANMA HAZIRLIĞI ve SİLAHLI HALK SAVAŞI YÖNETİMİNİN TEMEL KURALLARI

İSKRA'NIN TAKTİĞİ ÜZERİNE SON SÖZ(*)

(Kısaltılmıştır)

V.İ. Lenin

...Ayaklanma, büyük kelimedir. Ayaklanmaya çağrı çok ciddi bir şeydir. Toplumsal rejim ne denli karmaşıksa, iktidarın örgütlenme derecesi ne denli yüksekse, askeri teknik ne denli mükemmelse, bu sloganı kullanmanın hafife alınması da o denli yanlıştır. Devrimci sosyal-demokratların bu sloganı kullanmaya çoktan

---

(*) İskra (Kıvılcım), ilk merkezi, illegal, marksist yayın organı. Lenin tarafından 1900 Aralığında kurulmuştur. Yabancı ülkelerde yayınlanıyor, Rusya'ya gizice sokuluyor ve dağıtılıyordu.

1900-1903 yılları arasında yayınlanan İskra'ya «*eski*» yada «*leninist*» İskra denir. Bolşevik partisinin ideolojik ve organik oluşumunu hazırlamıştır. 1903 Kasımında (52. sayısından başlayarak) menşevikler bu yayın organını ellerine geçirdiler ve oportünist görüşlerini yaymak amacıyla kullanmaya başladılar. Bu dönemden başlayarak, İskra, «yeni» (menşevik) İskra adını aldı.

beri hazırlandıklarını, fakat devrimci hareketin ciddilik, yaygınlık ve genişliği konusunda kararsızlıklar ve kelimenin tam anlamıyla çözülmenin yakınlığı hakkında kuşkular bulunduğu sürece, doğrudan doğruya çağrı olarak bu sloganı ortaya atmadıklarını birçok kez söyledik. Büyük kelimeler iyice düşünülerek kullanılmalıdır. Onları büyük eylemlere dönüştürmenin güçlüğü son derece çetindir. Bir takım yüksekten atılan sözlere sığınıp bu güçlüklerden kaçmanın, Manilovvari kaçamaklarla ciddi görevlere yan çizmenin, bu güç görevlere sözümona «doğal geçiş» gibi tatlımsı hayallerle görüşünü daraltmanın da affedilmeyecek kadar yanlış olması bundandır.

Devrimci ordu da büyük bir sözdür. Bu ordu, ancak uzun, zor ve karmaşık bir süreç içinde yaratılır. Fakat bu sürecin başladığını ve her yerde yavaş, adım ilerlediğini görüyorsak, bu ordu olmaksızın devrimin gerçek zaferinin *olanaksız* olduğunu biliyorsak, bu kesin ve direkt sloganı kullanmalı, yaymalı, her günkü siyasi etkinliğimizin denek taşı haline getirmeliyiz. Devrim, ekonomik ve toplumsal koşullar nedeniyle tamamıyla olgunlaştığında, devrimci sınıfların herzaman devrim yapmak için yeterli güce sahip olduğunu sanmak yanlıştır. Hayır, insan toplumu ilerici öğeler için böylesine akılcı ve «rahat» biçimde düzene sokulmuş değildir. Devrim, devrimi tamamlayacak güçler yeterli olmaksızın da olgunluğa erişmiş olabilir; bu durumda toplum çürür ve çürümesi yıllarca sürer. Rusya'da demokratik devrimin olgunlaştığı kuşku götürmez bir gerçektir. Fakat devrimci sınıflar, şimdi devrim yapacak güçte midirler? Henüz bu konuda

kimse birşey bilmiyor. Hızla yaklaşan kritik anı dolaylı ve dolaysız birçok belirtileri etkileyecek olan savaş bizi haklı çıkarıyor. Moral üstünlük söz götürmez, moral güç şimdiden ezicidir; elbette ki bunlarsız, devrim sözkonusu bile olamaz. Bu gerekli, *fakat henüz yeterli olmayan* koşuldur. Otokrasinin son derece büyük direnişini (bu gerçeği bilmemezlikten gelemeyiz) kırabilecek maddi bir güce dönüşüp dönüşmeyeceğini ise savaşın sonu gösterecektir. Ayaklanma sloganı atmak, sorunu çözmek için maddi güce çağrıda bulunmak demektir; oysaki bugünkü Avrupa uygarlığında silah gücünden başka maddi güç yoktur. Devrimin genel koşulları olgunlaşmadıkça, eyleme geçen kitlelerin hazırlığı ve coşkunluğu açıkça ortada olmadıkça, dış koşullar bir bunalım yaratmadıkça bu slogan atılmamalıdır. Fakat bir kez bu slogan ortaya atıldıktan sonra, geri çekilmek, yeniden ayaklanma zemininin hazırlanma koşullarına, «mümkün geçişlere», moral gücüne geri dönmek utanç vericidir. Bir kez ok yaydan çıkınca dolambaçlı yollara sapmayı bir yana bırakmak, en geniş kitlelere şimdiki durumda devrimin başarısının pratik koşullarını doğrudan doğruya ve açıkça anlatmak gereklidir.

V.İ.Lenin,
Bütün Eserleri
c. VIII. s. 305 - 306
Rusça Baskı

Proletari, *No. 21*
17(4) Ekim 1905

İKİ TAKTİK

(Kısaltılmıştır)

V.İ. Lenin

... 22 (9) Ocak'tan başlayarak işçi sınıfı hareketimiz bir halk ayaklanmasına *dönüşüyor.*

Bakalım sosyal-demokratlar önceden bir taktik sorunu olarak gördükleri bu ayaklanmaya geçişi nasıl değerlendiriyorlar, işçiler, pratikte, bu sorunun çözümüne nasıl yaklaşıyorlar.

Üç yıl önce, acil, pratik hedeflerimizi tanımlayan bir slogan olarak kabul edilen ayaklanma için şunlar söyleniyordu: «Halk ayaklanmasını düşünelim. Elbette ki bugün bunun düşünülmesi ve hazırlık yapılması gerektiği konusunda herkes düşünce birliği içersinde olacaktır. Fakat bu hazırlık nasıl yapılacaktır? Ayaklanmayı hazırlamak için bütün bölgelerde muhabirleri belirleyecek olan bir Merkez Komitesi tarafından mı? Bir Merkez Komitemiz olsa bile, Rusya'nın şimdi

içinde bulunduğu koşullarda böyle atamalarla hiçbir sonuca varılamaz. Tersine, bir merkez yayın organının yaratılmasında ve dağıtımında çalışarak kendiliğinden oluşan muhabirler ağı, ayaklanma sloganını «beklemekle» yetinmez; onun, ayaklanma durumunda en büyük başarıya ulaşma şansını güvence altına alabilecek olan düzenli işleri de yapar. Büyük işçi kitlesi ve otokrasiden hoşnut olmayan bütün halk tabaklarıyla bağları sıkılaştıran bu çalışmalardır, ayaklanma için en önemli şey budur. Ancak bu çalışmalar yapılırsa, genel siyasi durumu tam olarak değerlendirme ve bunun sonucu olarak da ayaklanma için uygun anı seçme yeteneği kazanılır. *Bütün* örgütlere, geçici durumlar ve olaylar, bütün Rusya'yı heyecanlandıran siyasi sorunlar karşısında aynı anda ve aynı şekilde, güçlü ve elverdiğince rasyonel olarak tepki göstermeyi öğretecek olan bu çalışmalardır. Ayaklanma, halkın tümüyle hükümete karşı en güçlü, biricik düzenli ve rasyonel tepki gösterme biçimidir. Rusya'daki tüm devrimci örgütlere, aralarında en düzenli ve aynı zamanda en gizli ilişkileri sürdürmeyi öğretecektir. Bu ilişkiler olmaksızın ne ortaklaşa bir ayaklanma planı hazırlanabilir, ne de ayaklanmadan hemen önce, en büyük bir gizlilik içinde tutulması gereken hazırlık önlemleri alınabilir, bu ilişkiler *gerçekte* Partinin birliğini yaratır. Tek kelimeyle; «tüm Rusya için bir siyasi gazete tasarısı», çalışma masaları başında derin düşünmelerin, doktrinarizme çok bağlı kimselerin, kendini beğenmiş yazınsal savların ürünü değildir (bu konuyu yeterince düşünmemiş kimseler böyle sanabilirler); tersine, bu iş ancak, *her yerde işe koyulmak ve günlük çalışmaları bir*

an bile unutmaksızın ayaklanmaya hazırlanmak için en pratik yöntemle başarılır.» (Ne yapmalı?)(*)

Altını çizdiğimiz son kelimeler, sosyal-demokratların ayaklanma hazırlığını nasıl düşündüklerini açıkça ortaya koyuyor. Fakat bu cevabın açıklığına karşın, eski «körükörüne izleyici» taktik de kendi karşılıklarını öne sürmekten geri kalmıyor. Martinov, şu son zamanlarda, yeni İskra (No. 84) tarafından hararetle salık verilen «iki Diktatörlük» adlı bir broşür yayınladı. Yazar, Lenin'in «tüm halkın silahlı ayaklanmasının hazırlanmasından, *tarihinin saptanmasından* ve yönetiminden» sözetmeye cür'et etmesinden dolayı *Raboçeye Dyelo*(**) redaktörü olarak kızıp köpürüyor. Müthiş öfkelenen Martinov, hasmını şu sözlerle yerden yere vuruyor: «Tarihi deney ve toplumsal güçlerin dinamiğinin bilimsel analizine dayanan uluslararası sosyal-demokrasi, ancak saray devrimlerinin ve hükümet darbelerinin önceden *tarihi saptanıp* belirli bir plana göre başarı ile yürütülebileceğini kabul eder. Çünkü bunlar halk devrimleri değildir, yani toplumsal

---

(*) **«Ne Yapmalı?»** Lenin'in çok tanınmış bir eseridir. 1902 Martında çıkmıştır. Bu eserde geliştirilen teorik tezler, bolşevik partisinin ideolojisinin temelini oluşturmuştur.

(**) **Raboçeye Dyelo,** 1899-1902 yılları arasında, Cenevre'de, «Dış Ülkeler Rus Sosyal-Demokratları Birliği» tarafından yayınlanan, düzensiz aralıklarla çıkan bir yayın organıydı. Redaktörlerinden biri de Martinov'du. Bu dergi, XIX. yy sonlarıyla XX. yy başlarındaki Rusya sosyal-demokrasisi arasında yaygın bir akım olan «ekonomizm»in görüşlerini sergiliyordu. Ekonomistler, işçi sınıfının siyasi mücadelesini inkar ediyor, onların günlük çıkarları için ekonomik mücadelenin yeteceğini kabul ediyorlardı («ekonomist» adı buradan gelir).

ilişkilerdeki devrim olmayıp yönetici zümre içindeki grupların devrimidir. Sosyal-demokrasi herzaman ve her yerde, halk devriminin önceden *tarihinin belirlenemeyeceğini,* yapay olarak yaratılamayacağını, kendiliğinden oluştuğunu kabul etmiştir.»

Bu uzun lafları okuyan biri, belki de Martinov'un tehlikeli bir hasım olmadığını, onu ciddiye almanın gülünç olduğunu düşünebilir. Biz de bu fikirde olabilirdik. Hatta, bu okuyucuya, yeni İskra'daki adamlarımızın bütün teori ve düşüncelerini ciddiye almanın dünyanın en büyük zavallılığı olduğunu söyleyebilirdik. Fakat ne yazık ki, bu incir çekirdeğini doldurmayan laflar, İskra'nın başyazılarında da yer almaktadır (No. 62). Yine ne yazık ki, partide bunlara kanan kimseler var, hem de oldukça fazla sayıda. Bu nedenle, «süreç olarak örgütlenmeyi» keşfeden Rosa Luxembourg'un «teorisinden» sözetmeye nasıl mecbursak, aynı şekilde bu ciddiyetten yoksun şeylerden de sözetmek zorundayız. Martinov'a ayaklanmayla halk devrimini birbirine karıştırmaması gerektiğini anlatmak zorundayız. Rusya'da otokrasiyi devirmenin kendine özgü yöntemleri sorununu pratikte çözmek yerine, toplumsal ilişkilerde devrim üzerine bütün bu derin düşünceleri ileri sürmenin Kifa Mikieviç'(*)lere yaraşır bir davranış olduğunu Martinov'a açıklamalıyız. Rusya'da toplumsal ilişkilerde devrim, köleliğin kaldırılması ile başlamıştır ve siyasi üstyapımızın çökmesini kaçınıl-

---

(*) Kifa Mikifaroviç, Gogol'ün *Ölü Canlar* adlı eserinin kahramanlarından biri. Bütün zamanını «derin», fakat kısır düşüncelere dalmayla geçirir.

maz kılan, onun toplumsal ilişkilerde meydana gelen devrime göre geri kalmış niteliğidir. İçinde bulunduğumuz durumda, bu çöküşün *tek bir darbenin arkasından,* birdenbire olması olasılığı büyüktür, çünkü «halkın devrimi» çarlığa yüz kadar darbe indirmiştir, son darbenin yüz birinci mi yoksa yüz onuncu mu olacağı bilinemez. Ancak kendi küçük-burjuvaca görüşlerini proletaryaya yükleyen oportünist aydınlar, otokrasiye ikinci yüzlüğü oluşturacak darbeleri indirmenin pratik yolları araştırılırken, «toplumsal ilişkilerde devrim» konusundaki okul bilgilerini ortaya serebilir. Ancak *İskra* oportünistleri, sinir nöbetleri içinde, daha önce söylediğimiz gibi, ağırlık merkezi siyasi bir gazete yardımıyla kitleler arasında yapılan geniş ve katmerli bir propaganda olan korkunç «jakoben» planını çığlık çığlığa ifşa edebilirler.

Halk devriminin tarihi önceden saptanamaz, bu doğru. Martinov'u ve 62 numaralı *İskra*'nın başyazısının yazarını kutlamaktan kendimizi alamayız. («Ütopistler»le savaşmayı amaçlayan bu makalede, Martinov'un sadık bir silah arkadaşı yada çömezi, «zaten, genellikle partimizde nasıl bir ayaklanma hazırlığı söz konusu olabilir ki?» diye soruyordu.) Fakat gerçekten ayaklanmayı hazırlamışsak ve toplumsal ilişkilerdeki devrimin daha önce tamamlanmış olması tüm halkın ayaklanmasını olanaklı kılıyorsa, ayaklanmanın tarihini saptamak pekâlâ yapılabilecek bir şeydir. Bunu çok basit bir örnekle yeni *İskra*'dakilere göstermeye çalışalım. Bir işçi sınıfı hareketi emir üzerine başlatılabilir mi? Hayır, çünkü böyle bir hareket, toplumsal ilişkilerdeki devrimin doğurduğu binbir farklı eylemin

sonucudur. Bir grev başlatılabilir mi? Evet, oysa ki - kafanıza iyice yerleştiriniz yoldaş Martinov, *oysa ki*- bütün grevler toplumsal ilişkilerdeki bir devrimin sonucudur. Ne zaman grev kararı verilebilir? Grevi başlatan grup yada örgüt ilgili işçi *kitlesi* üzerinde etkili olduğunda ve bu kitlenin büyüyen hoşnutsuzluk ve öfkesini doğru değerlendirmesini bildiğinde. Şimdi, olup biteni anlıyor musunuz, yoldaş Martinov, ya siz 62 Nolu *İskra* başyazısının yazarı yoldaş? Anladınızsa, ayaklanma ile halk devrimini karşılaştırmaya çaba gösteriniz. «Halk devriminin tarihi önceden saptanamaz.» Ayaklanmanınki ise saptanabilir, onu saptayanlar, kitleler üzerinde etkili olan, yaşanılan anı doğru değerlendirmeyi bilenlerdir.

Ne mutlu ki, önce işçilerin kendiliğinden etkinliği yeni *İskra'nın* «körü körüne izleyici» felsefesinden önde gidiyor. Yeni İskra, gayretkeşlikle ayaklanmanın tarihinin, onu devrimci sınıfın öncülerini örgütleyerek hazırlayanlarca saptanamayacağını kanıtlayan teoriler doğurup durmakta iken, olaylar, ayaklanmaya hazır olmayanların bile, tarihini saptayabileceğini ve bunu yapmak zorunda olduğunu gösteriyor.

İşte bize Petersburg'lu bir yoldaş tarafından gönderilen bir bildiri. Bu bildiri, 10 Ocakta, yasal çalışan bir basımevini işgal eden işçilerin ta kendileri tarafından hazırlanmış, basılmış ve 10.000'den fazla sayıda dağıtılmıştır.

«Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!

YURTTAŞLAR!.

Dün, otokrat hükümetin vahşetini gözlerinizle gördünüz! Kanların sokakları suladığını gördünüz. İşçi davasının öncülerinden yüzlercesinin öldürüldüğünü gördünüz, ölümü gördünüz, yaralı kadınların ve savunmasız çocukların inlemelerini duydunuz! İşçilerin kanları, beyinleri, kendi elleriyle döşedikleri yollara döküldü. Askeri birliği halkın üzerine kim saldırttı, tüfekleri ve mermileri işçilerin göğsüne kim doğrulttu? Çar, gran-dükler, bakanlar, generaller ve çarın maiyetindeki reziller takımı.

Katil bunlar! Katillere ölüm! Silaha sarılın, yoldaşlar! Askeri fabrikaları, silah depolarını, silah mağazalarını ele geçirin! Yoldaşlar, hapishaneleri yıkın, özgürlük savaşçılarını özgürlüğe kavuşturun! Jandarma karakollarını, polis komiserliklerini, bütün hükümet kuruluşlarını işgal edin. Çarcı hükümeti devirelim! Kendimizinkini kuralım! *Yaşasın devrim!* Yaşasın halkın temsilcilerinin Kurucu Meclisi!

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi»

Bir avuç öncü ve inisiyatif dolu işçinin ortaya attığı bu ayaklanma çağrısı başarıya ulaşamadı. Birçok ayaklanma çağrılarının yada ayaklanmayı başlatma girişiminin başarısızlığa uğramasına ne şaştık, ne de bun-

dan dolayı cesaretimiz kırıldı. «Toplumsal ilişkilerde devrim»in gerekliliği üzerine uzun söylevler verme ve «Kendi hükümetimizi kuralım!» diye bağıran işçilerin «ütopizm»ini tumturaklı sözlerle mahkum etme uğraşlarını yeni *İskra*'ya bırakıyoruz. Ancak iflah olmaz ukalalar ve ortalığı karıştırıcılar, bu sloganı, çağrının temel bölümü olarak kabul ederler. Bizim için önemli olan; bu sorunun bugün doğrudan doğruya bize düşen çözümünün böyle pratik ve cür'etli biçimde ele alınışıdır.

Petersburg işçilerinin çağrısı büyük bir etki uyandırmadı ve istedikleri kadar hızlı bir etki de uyandıramazdı. Daha birçok kez tekrarlanacak ve ayaklanma girişimleri belki daha birçok kez başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Fakat sorunun işçilerin kendileri tarafından ortaya konması çok önemlidir. Bu, işçi sınıfı hareketinin bir kazanımıdır. Bu kazanım, işçi sınıfı hareketini, bu görevi, pratik bir görev, gelecekteki herhangi bir harekete yüklenecek acil bir görev olarak ortaya koymak zorunluluğunun bilincine varmaya götürmüştür. Bu kazanımı hiçbir şey proletaryanın elinden alamaz.

Genel durumu inceleyen sosyal-demokratlar, üç yıl önce ayaklanmanın hazırlanması sloganını atmışlardı. Proletarya ise bu noktaya, doğrudan doğruya iç savaştan aldığı derslerin etkisiyle, kendi özerk etkinliği sayesinde varmıştır. İnisiyatiften inisiyatife fark vardır. Devrimci proletaryanın cür'etli inisiyatifi vardır, keyfi biçimde yönetilmiş, eğitilmemiş proletaryanın zayıf inisiyatifi vardır, bilinçli sosyal-demoktrat inisiyatifi

vardır ve Zubatovvari özerk inisiyatif vardır(*). Bugün bile, bu ikinci tip inisiyatifi saygıyla anan ve güncel sorunlara «sınıf» kelimesini sonsuz kez tekrarlayarak, doğrudan doğruya cevap vermekten kaçınılabileceğine inanan sosyal-demokratlar vardır. 84 No.lu İskra'yı alalım. Başyazı, zafer kazanmışçasına bir tavırla bize saldırıyor: «Niçin çığın yuvarlanmasında ilk adımı atan (9 Ocakta) profesyonel devrimcilerin sıkı bir örgütü yok da İşçi Birliği(**) var? *Çünkü bu birlik işçi kitlelerinin kendiliğinden eylemi üzerine kurulu geniş bir örgüttü.»* Eğer bu klasik cümlenin yazarı Martinov'un hayranı olmasaydı, belki de birliğin devrimci proletarya hareketine, tam da kendiliğinden Zubatov etkinliğinden sosyal-demokrat inisiyatifine geçtiği ölçüde ve o anda hizmet ettiğini anlardı (bundan sonra derhal yasal bir birlik olarak varlığı sona ermiştir).

Yeni *İskra* yada yeni *Raboçeye Dyelo*'dakiler körükörüne izleyici olmasalardı, 9 Ocak gününün önceden söylenmiş olan şu sözleri doğruladığını görürlerdi: «İşçi sınıfı hareketinin yasallaşması, sonunda, Zubatov'lara değil bize yararlı olacaktır!» *(Ne yapmalı?).* 9 Ocak şu şekilde belirtilmiş olan hedefin önemini bir kere daha gösterdi: «bugünkü dikenli otları ayıklamayı bilen» (yani Zubatov tarafından tohumları atılan

---

(*) **Albay Zubatov,** Moskova güvenlik servisi şefi. Polisin himayesinde işçileri devrimci hareketten vazgeçirmek amacıyla sözümona işçi örgütleri kurmuştur.

(**) **İşçi Birliği,** burada söz konusu olan, 1904'te papaz Gapon (ajan provokatör) tarafından kurulan Zubatov tipi bir örgüttür. («Rus fabrika işçilerinin biraraya toplanması»).

bugünkü yozlaşmayı felce uğratabilen) «*ve yarınki buğdayı hasat edebilecek olan hasatçıları hazırlayalım*» (yani yasallaşma sayesinde ileriye doğru bir adım atacak olan hareket için devrimci bir yönetim kurabilecek olan). Yeni *İskra*'nın kabadayıları, devrimci orakçıların güçlü bir örgütünün rolünü küçültmek için hasadın bolluğunu öne sürüyorlar!

Yeni *İskra*'nın bu başyazısı «devrime arkadan saldırmanın» cinayet olacağını söyleyerek devam ediyor. Bu cümlenin ne anlama geldiğini allah bilir. İskra'nın tümüyle oportünist dış görünüşüyle olan ilişkisine gelince, buna ilerde daha özel olarak kuşkusuz değineceğiz. Bugün, ancak bir siyasi anlamı olabileceğine işaret etmemiz yeter, o da şudur: Başarısızlığa uğrayıp devrimin gerisine düşen yazar, oradan «sığ» ve «jakoben» öncüye, hor görürcesine yüz buruşturuyor.

Yeni *İskra*, Martinov doğrultusunda gayretkeşlik gösterdikçe, «körü körüne izleyicilik» taktiğiyle devrimci sosyal-demokrasi taktiği arasındaki karşıtlık daha da göze çarpar hale geliyor. *Vperiyod*'un ilk sayısında ayaklanmanın kendiliğinden hareketlerden biriyle birleşmesi gerektiğini göstermiştik. Demek ki, askeri bir deyimle «arkayı emniyete almak» zorunluluğunu hiçbir zaman unutmuyoruz. 4 No.lu sayıda, başlangıçtan beri ihtiyatlı ve tedbirli olarak, Zubatov'un hayal meyal seçildiği karanlık arkaları dikkatle gözönünde bulundurarak, bütün güçleriyle, kendiliğinden hareketin devrimci unsurlarını desteklemeye ve geliştirmeye çalışan Petersburg komitesi üyelerinin bu doğru taktiklerinden söz ediyorduk. Bugün, sözlerimi-

zi yeni *İskra*'ya daha pek çok kez tekrarlayacağımız bir öneriyle bitiriyoruz: Devrimin öncüsünün rolünü küçümsemeyiniz, *örgütlü* inisiyatifimizle onu desteklemek görevinin bize düştüğünü unutmayınız. İşçilerin inisiyatifinin gelişmesi üzerine daha az genel cümleler yapınız -onlar, siz farkında olmaksızın pek çok devrimci inisiyatif yaratırlar- ve kendi körükörüne izleyiciliğinizle, geri kalmış işçilerin daha fazla ahlakını bozmamaya dikkat ediniz.

V.İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c. VII, s.110-114
Rusça Baskı

Vperiyod, No. 6
14 (1) Şubat 1905

TÜM KAFKASYALI İŞÇİLERE ÜÇ AYLIK MÜCADELENİN AÇIK SONUÇLARI

J. Stalin

Yoldaşlar, Rusya'da «yeni eğilimler» kendini hissettirmeye başlayalı yalnızca birkaç ay geçti. Ünlü Sviatopolk-Mirski «kamuya» karşı «güvenini» açıklarken «yukarıdan gelen vahiyler» zamanıydı bu. Liberallerin beklediği tam da buydu. Dilleri birdenbire çözüldü, şölenler, kutlama geceleri, dilekçe vermeler birbirini izledi. «Ayağınızın tozu olalım, bize bir sadaka verin, allah aşkına, biraz özgürlük bağışlayın», diye çara yalvarıyorlardı, bir yerlerden sosyalist-devrimcilerin tabancalarının tetik sesleri geldi, hemen konuyu değiştirip «baharın» geldiğinden sözetmeye başladılar. Çar bir bakışta bunların hepsini gördü ve gülümsedi... Fakat herşeyin bir sonu vardır. Liberallerin bu «bitmez tükenmez patırtısı» çarı sıkmaya başladı, hiddetle bağırdı: «Susun! Kesin şu şakaları, kafa şişirdiniz artık!» Zavallılar, susup hepsi bir kenara sindi-

ler. Liberallerin «devrimi» böylece bitti. Proletarya ise derin düşüncelere dalmış gibi susuyordu. Yalnızca «patırtıcı» Bakû bir türlü sakinleşmiyordu. Fakat bütün Rusya'ya kıyasla Bakû nedir ki? Sesi, proletaryanın suskunluğuna daha da bir esrarlılık katıyordu. Atmosferde «uğursuz bir sessizlik» hakimdi. Herkes birşeyler bekliyordu... Petersburg'daki ayaklanma tam bu sırada gürledi. Proletarya ayaklanmıştı. Üçyüz bin proleter, «insan hakları» istiyordu. İsyancı Petersburgluların sloganı «ya özgürlük, ya ölüm»dü. Moskova, Vilno, Varşova, Odesa, Kafkasya onları izledi, Rusya bir ayaklanmalar arenasına dönüştü. Çar ile proletarya çarpışmaya girişti. Bunun üzerine, çarlık hükümeti, geri çekildi. Asayişe çağrılarına, kurşunlarına Rusya proletaryası müthiş bir savaş narasıyla karşılık verdi. Çarlık hükümeti pabuçsuz kaçtı. Hemen sesini alçalttı ve bir takım pazarlıklar konusunda gevezeliğe başladı: Aranızdan bazı adamlar seçin, bana gönderin, ihtiyaçlarınız nedir, anlatsınlar, isteklerinizi yerine getirmek benim için bir zevk olacak, vb. Proletaryaya, ona acıması ve «ayaklanmaması» için yalvaran «bildiriler» yayınlayacak kadar ileri gitti. Bütün bunlar ne demektir? Bunun anlamı, proletaryanın bir güç olduğu, çarlık hükümetinin onu en müthiş, en azılı düşmanı, mezar kazıcısı kabul ettiği, üzerine ateş ettirdiği halkın, Rusya devriminin kaderini tayin edeceğidir. Proletarya, etrafında bugünkü sistemden hoşnut olmayan herkesin toplanacağı ve onları çarlığa saldırmaya götürecek olan çekirdektir. Şu son aylardaki olayları tahlil ediniz, Güney Rusya'da, Volga, Guri, Mingrel, İmeret, Kartalini, Kahetya, Kıziki bölgelerin-

de ayaklanan köylülerin proletaryaya ne kadar saygı duyduğunu düşününüz, proletaryanın «kahrolsun çarlık hükümeti, yaşasın halkın hükümeti» sloganını ne büyük bir coşkuyla tekrarladığına bakınız, proletaryanın devrimin bayraktarı, temel çekirdeği olduğunu anlarsınız.

Evet yoldaşlar, *proletarya devrimin önderidir,* şu son üç ayın olaylarından çıkan sonuç budur.

Peki niçin? Proletaryada devrim için istek, çarlık hükümetini devirmek için şiddetli bir arzu mu vardır? Bütün gücünü kullanmayı mı düşünüyor? Olaylara bakalım. Petersburg'dan bir işaret gelmesiyle ve devrim bayrağının yükseltilmesiyle birlikte, tüm Rusya proletaryası, yani Ruslar, Polonyalılar, Yahudiler, Gürcüler, Ermeniler, Tatarlar, Rumlar vb., söz birliği etmişçesine, Petersburg işçilerinin çağrısına hep birden kardeşçe bir selamla karşılık vermiş, otokrasiye cesaretle meydan okumuştur. «Ücretleri yükseltmekle bizi yumuşatamazsınız, demokratik cumhuriyet istiyoruz!» diyorlardı. Bu ne demektir? Bunun anlamı, proletaryanın artık şimdinin politik kundak bezleriyle sarılıp sarmalanamayacağı, bunların onu boğduğu, devrime doğru tutkuyla yöneldiği, «ya özgürlük, ya ölüm» haykırışının ruhunun derinliklerinden geldiğidir.

Evet yoldaşlar, *proletarya devrime doğru yol alıyor.* Çarlığa karşı mücadelenin şu son üç ayından açıkça bu sonuç çıkar.

Fakat istekleri dile getirmek yetmez. İş, bunları gerçekleştirmektedir. Ne ölçüde devrime hazırdık,

doğrudan doğruya devrimci özlemlerimizin gerçekleşmesine götüren yola koyulmayı başarmış mıydık? Sorun budur. Yine olaylara bakalım. Petersburglu yoldaşlar kanlarını döker ve barikatlar üzerinde ölürken, bizler günlük işlerimizle sessiz sedasız uğraşıyorduk, uzun bir aradan sonra, Petersburglu yoldaşları sempatimizle desteklemeyi istediğimizde, onlar artık soğuk mezarlarında yatıyorlardı. Düşmana karşı bir arada yürümedik, devrim bizi küçük birlikler halinde dağılmış buldu, bu nedenle, hükümet baskısını koruyabildi, hiç ceza görmeksizin halkın kanını oluk akıtabildi. Güçlü bir birlik örgütleyebilmiş olsaydık, başımızda tek ve katı bir parti bulunsaydı ve aynı zamanda düşmana karşı genel bir saldırıya geçebilseydik, olayların akışı bambaşka olurdu. Fakat bizde buna benzer birşey yapılamadı, başarısızlığımızın sebebi de budur. Bunlardan çıkan sonuç, devrimci özlemlerimizi gerçekleştirebilmemiz için, soluk aldığımız havadan da çok, bizi etrafında toplayabilecek, yolumuzu aydınlatabilecek ve bizi otokrasiye saldırıya götürebilecek tek ve bölünmez bir partiye ihtiyacımız olduğudur.

Evet, yoldaşlar, *proletaryaya gerçek ve güçlü bir yönetici parti gereklidir,* yine bu üç aylık mücadeleden çıkan sonuçlardan biri de budur.

Eylemlerimiz her yerde aynı anda olmuyordu, hükümet bu nedenle bizi dağıtmayı başardı. Silahsız, ellerimiz boş yürüdük, bu nedenle başarısızlıkla karşılaştık. Ayaklanan proletarya umutsuzluk içinde «Silah! Bize silah versenize!» diye bağırıyordu. Düşmanı

görünce dişlerini gıcırdatıyor, kahramanca çarpışmaya atılıyordu, fakat silahtan yoksun olunca, daha baştan yenik sayılırdı. Bütün bunlardan, çürütülemeyecek biçimde, herşeyden önce silahlanmamız ve bir kez silahlandıktan sonra, her yerde düşmana karşı saldırıya geçmemiz gerektiği sonucu çıkar. Görevimiz ayaklanmayı örgütlemektir, Rusya proletarya partisinin yapması gereken şey budur. Şöyle bir durumu gözönüne getiriniz: Önemli merkezlerde ayaklanmanın örgütlendiğini, yani komitelerin askerler arasında çalışmak için özel gruplara sahip olduğunu; «savaş örgütleri»nin çalıştığını, el altında silahlar, bombalar bulunduğunu; topçu bataryaları, silah depolarıyla ilişkiler kurulduğunu, devlet bankaları ve PTT memurlarıyla da bağlar bulunduğunu, komitelerin işçi kitlesiyle temasta olduğunu, bunalımın şiddetlendiğini ve işçileri devrime götürdüğünü varsayalım. Petersburg'da herhangi bir yerde 9 Ocakta olduğu gibi ayaklanma bayrağının yükseltildiğini varsayalım. O anda, parti işaret verir ve ayaklanma başlar. Genel grevle harekete geçirilen silahlı proletarya, silah fabrikalarına, devlet bankalarına, posta, telgraf merkezlerine, demiryollarına saldırır. Bütün bunlar belli başlı noktalarda, elverdiğince aynı anda gerçekleştirilir, bundan amaç, hükümetin «önlemler» almasına zaman bırakmamaktır. Bu öncü şehirleri, arkaları sıra kırları sürükleyen diğer şehirler izler... İşte ayaklanma örgütlemenin anlamı budur. Bugüne kadar ayaklanma örgütlemeye çalışmadıysak da, şimdi proletarya devrim istediğinden proletaryanın sınıf çıkarları onu yönetici rolünü yüklenme-

ye zorladığında, proletaryanın partisinin görevi ayaklanmayı örgütlemek ve bununla proletarya yönetiminin zeminini sağlamlaştırmaktır.

Evet, yoldaşlar, *partimizin birinci görevi ayaklanmayı örgütlemektir.* Üç aylık kanlı mücadeleden ortaya çıkan sonuçlardan biri de budur.

26 Mart, 1905

L. Beria:
Kafkasyalı Bolşevik Örgütlerinin
Tarihe Katkısı. *Editions d'Etat,*
1941, s.64-68

1905'TE TİFLİS'TEKİ BİR MİTİNGDE VERİLEN SÖYLEV

(Kısaltılmıştır)

J.Stalin

...Menşevikler, çarın 1905 Ekimindeki manifestosunu sevinç ve heyecanla karşıladılar. Onların fikrine göre, bu manifesto ile Rusya'da anayasal burjuva bir rejim dönemi başlıyordu.

Çarın manifestosunun Tiflis'te yayınlandığı gün, Kafkasyalı menşevik liderler olan N. Jordania, N. Ramişvili ve daha başkaları söylevlerinde tantanalı biçimde şunları açıkladılar: «Artık otokrasi yoktur, otokrasi ölmüştür. Rusya anayasal mutlakıyetler arasında yer almaktadır.»

Menşevikler, işçi sınıfının silahsızlandırılması sloganını öne sürdüler. «Silah istemiyoruz, kahrolsun silahlar!» diyorlardı.

Yoldaş Stalin, menşeviklerin kalleşçe taktiklerini söz götürmez biçimde ortaya çıkarıyor ve genel silahlı ayaklanmaya çağrıda bulunuyordu.

Manifestonun yayınlandığı gün, Nadzaladevi'de (Tiflis) bir işçi mitinginde yoldaş Stalin şöyle diyordu:

«Silahsız zafere ulaşabilecek hangi devrim vardır ve kahrolsun silahlar diyebilecek hangi devrimci vardır? Böyle konuşan hatip, büyük bir olasılıkla, devrimci değil Tolstoycudur ve bu kim olursa olsun, devrimin ve halkın özgürlüğünün düşmanıdır.

Gerçekten zafere ulaşmak için ne yapmalıdır? Bunun için üç şey gereklidir: Bize gereken ilk şey silahtır, ikincisi daha da silah, üçüncüsü, yine silahtır.»

Az zaman sonra bir bolşevik bildirisi, ekte imza listesiyle Tiflis Yürütme Komitesinin bir çağrısı yayınlandı. Çağrıda şöyle deniliyordu:

«YURTTAŞLAR!

Büyük Rusya devrimi başlamıştır! Tüyler ürpertici kan dökümünün ilk sahnesini gördük. Gelecek bize yeni savaşlar ve fedakarlıklar hazırlıyor. Bize düşen birinci görev, *halkın silahlandırılmasıdır.* Otokrasiyi bozguna uğratmak ve devrimin zaferini sağlamak için, silah, daha silah ve yine silah gereklidir!

Yurttaşlar! Silah elde etmek için tüm tedbirleri almak zorunludur. Külhanbeylerini ezmek, çar yanlısı

başıbozukları durdurmak gereklidir; otokrasiye karşı kesin bir savaş, bir içsavaş ve bir siyasi savaş gereklidir. Bunlar *silah olmaksızın* olanaksızdır.

Yurttaşlar! Görevden kaçmayınız, halkın silahlandırılmasında üzerinize düşen payı pazarlık konusu yapmayınız.

Yaşasın devrimin zaferi!

Yaşasın genel silahlı devrim!

Yaşasın demokratik cumhuriyet!»

L.Beria:
Kafkasyalı Bolşevik Örgütlerinin
Tarihe Katkısı. *Editions d'Etat,*
1941, s. 74 - 75

BİR NAMEVCUTUN ÖNERİLERİ

V.İ.Lenin

Bu satırları 8 Ekimde yazıyorum, 9 Ekimde Petrograd'daki yoldaşların eline geçeceğinden de büyük bir umudum yok. Kuzey Bölgesi Sovyetleri Kongresi'nin tarihi 10 Ekim olarak saptandığına göre, belki de mektubum onlara çok geç ulaşabilir. Bununla birlikte, Petrograd ve «dolaylarındaki» işçi ve askerlerin pek yakında patlak verme olasılığı bulunan eyleminin henüz meydana gelmemesi halini düşünerek, yine de «bir namevcut olarak önerilerimi» iletmeyi deneyeceğim.

Tüm iktidarın Sovyetlere geçmesinin zorunlu olduğu açıktır. Tüm bolşevikler için devrimci proletarya iktidarının (yada bolşevik iktidarının, bugün ikisi aynı şeydir) tüm dünyadaki ve özellikle savaşan ülkelerin tüm emekçi ve sömürülenlerinin ve büyük ölçüde Rusya köylülüğünün en büyük sempatisini ve kayıtsız şartsız desteğini sağladığı da kesindir. Bu gerçekler evrensel olarak bilinmektedir ve çok uzun zamandan

beri kanıtlanmış durumdadır, bu nedenle bunun üzerinde durulmaya değer.

Belki de birçok yoldaş için tamamıyla açık olmayan bir noktaya parmak basmak gereklidir. Yani, bugün iktidarın Sovyetlere geçmesinin pratikte silahlı ayaklanma demek olduğunu belirtmek gerekir. Bu görünüşte apaçık birşeydir, fakat yine de henüz herkes yeterince üzerinde düşünmemiştir.

Şimdi silahlı ayaklanmadan vazgeçmek, bolşevizmin en başta gelen sloganından (tüm iktidar Sovyetlere) ve genellikle, her türlü devrimci proletarya enternasyonalizminden vazgeçmek demektir.

Fakat silahlı ayaklanma, siyasi mücadelenin *özel bir biçimidir: Dikkatle üzerinde düşünülmesi büyük önem taşıyan, özel yasalara uyar. Karl Marx: «Savaş gibi, ayaklanma da bir sanattır»* diye yazarken bu düşünceyi heyecan verici parlak bir anlatımla dile getirmiştir.

İşte Marx'ın bu sanat için öne sürdüğü başlıca kurallar:

1) Ayaklanmayı asla bir *oyun* haline getirmemeli, bir defa başlayınca *sonuna kadar gidilmesi* gerektiği düşüncesi kafaya iyice yerleştirilmelidir.

2) Tayin edici bir anda, tayin edici bir yerde düşmanınkinden *çok daha üstün güçleri* toplamalıdır aksi halde daha iyi hazırlıklı ve örgütlü olan düşman ayaklananları yok edecektir.

3) Ayaklanma bir defa başlayınca, en büyük bir *kararlılıkla* davranmak ve mutlak biçimde, ne pahasına

olursa olsun *saldırıya* geçmek gereklidir. «Savunma silahlı ayaklanmanın ölümüdür.»

4) Düşmana hiç beklemediği bir anda baskın yapmaya, birliklerinin dağınık olduğu anı yakalamaya çalışılmalıdır.

5) *Her gün* (hatta bir şehir sözkonusu ise her saat denilebilir) önemsiz de olsa başarılar kazanmalı, *«moral üstünlüğünü»* ne pahasına olursa olsun korumalıdır.

Marx, «tarihte görülen en büyük devrimci taktik ustası olan Danton'un şu sözünü belirterek tüm devrimlerin silahlı ayaklanma üzerine öğretilerini özetlemiştir: «Cür'et, daha da cür'et daima cür'et.»

Rusya'daki 1917 Ekim'ine uygulandığında bunun anlamı şudur: Petrograd üzerine mutlak biçimde içten ve dıştan gelen, işçi mahallelerinden ve Finlandiya'dan, Reval ve Cronstadt'dan başlayan elverdiğince ani ve hızlı, her yerde aynı anda patlak veren bir saldırı, tüm donanmanın saldırısı, «burjuva muhafızlarımızın» (askeri okul öğrencileri) ve *«Vendée*'li(*) birliklerimizin» (bir kısım kazaklar) vb.nin oluşturduğu

---

(*) **Vendée Savaşı:** 1793'de, Fransa'da Konvansiyon 300.000 kişiyi silah altına çağrınca topraklarına bağlı, katolik Vendée'li köylüler hükümete karşı ayaklanıp savaşa gitmeye karşı çıktılar. Şehirleri istila ettiler, yurtseverleri öldürdüler, bunları papazlar ve yerli soylular yönetiyordu. Önceleri, cumhuriyetçi ordu, düşman istilasına karşı sınıra gönderildiğinden bazı başarılar kazandılarsa da, üzerlerine Mayence ordusu gönderilince yenildiler ve yok edildiler. Bununla birlikte 1796'ya kadar gerilla savaşları sürdü gitti. 1796'da Hoche tarafından sona erdirilen savaş kanlı olmuş ve 50.000 kişinin ölümüne yol açmıştır.

15-20.000 kişilik güçlerden *çok daha üstün* güçlerin toplanması, vb.

Üç temel güç'ümüz olan donanma, işçiler ve savaşçı birlikler, a) telefon merkezini, b) telgraf merkezini, c) garları, d) belli başlı köprüleri ne pahasına olursa olsun işgal etmek ve verilen *kayıplar ne olursa olsun* ellerinde tutmak üzere birleştirilmeli.

En kararlı unsurlar («vurucu güçlerimiz», *işçi gençliği* ve en iyi deniz erleri (seçilmeli ve bunlardan en önemli noktaları işgal etmek ve her yerde, tüm tayin edici harekatlara *katılmakla* görevli küçük müfrezeler oluşturmalı. Tayin edici harekatlar, örneğin:

Petrograd'ı kuşatma ve tecrit etmek, donanmanın, işçilerin ve savaşçı birliklerin birleşik saldırısıyla ele geçirmek, -ki bu *üçlü bir cür'et ve sanat gerektirir.*

Tüfek ve elbombalarıyla silahlandırılmış olarak düşman «merkezleri» (askerleri okullar, telgraf, telefon santralleri vb.) üzerine yürüyecek ve bunları, *düşmanın geçmesine izin vermektense son adamına kadar ölmek* sloganıyla kuşatacak olan en iyi işçilerden oluşan müfrezeler meydana getirilmeli.

Umut edelim ki ayaklanmaya karar verildiyse, yönetenler Danton ve Marx'ın büyük kurallarını etkili biçimde uygulamayı başaracaklardır.

Rusya ve dünya devriminin zaferi iki yada üç günlük mücadeleye bağlıdır,

V.İ. Lenin, Seçilmiş Eserler, *Editions en langues étrangères, Moskova, 1941, c.II. I. kısım, s. 137 - 138*

21 (8) ekim 1917
Tarihinde yazılmıştır.

SAVAŞ MÜFREZELERİNİN PARTİZAN EYLEMLERİ

1905 ARALIK AYINDAKİ MOSKOVA AYAKLANMASININ ÖĞRETTİKLERİ

RUSYA'DA ŞİMDİKİ DURUM VE İŞÇİ HAREKETİNİN TAKTİĞİ

(Kısaltılmıştır)

V.İ. Lenin

... Burada konudan biraz ayrılarak savaş müfrezelerinin partizan eylemlerinden sözedeceğiz. Bunların eski tarzdaki terörle kıyaslanmasının yanlış olduğunu düşünüyoruz. Terör, bireylere karşı yöneltilmiş bir intikam biçimiydi. Terör, aydın gruplarıyla hiçbir ilişkisi yoktu. Terör, kitleler için askeri şefler hazırlamamıştır. Terör, ayaklanmaya inançsızlığın, ayaklanma için gerekli koşullardan yoksunluğun sonucu olduğu gibi aynı zamanda belirtisiydi ve atbaşı beraber giderdi.

Gerilla savaşları ise bir intikam aracı değildir, askeri harekatlardır. Bunların, savaşın durgunluk zamanlarında, başlıca savaş alanında, düşman ordusuna arkadan saldıran çetecilerin saldırılarından daha

fazla macerayla ilgisi yoktur, bunlar düellocuların yada fesatçıların işledikleri cinayetlere benzemezler. Savaş müfrezelerinin partizan eylemleri uzun zamandan beri her iki fraksiyondan sosyal-demokratlar tarafından, hareketin bütün önemli merkezlerinde meydana getirilmiştir ve temel unsurunu işçiler oluşturur, bu eylemler kitlelerin zihniyetiyle söz götürmez, apaçık ve doğrudan ilişkilere sahiptir. Savaş müfrezelerinin partizan eylemleri doğrudan doğruya kitlelerin askeri şeflerini hazırlar. Bugün, bu eylemler, yalnızca ayaklanmaya güvensizliğin yada bunun olanaksızlığının sonucu olmamakla kalmaz, tersine bunlar varolan ayaklanmanın zorunlu tamamlayıcı parçasıdırlar. Kuşkusuz, herzaman ve herşeyde yanılgılar mümkündür, zamansız ve yersiz ayaklanma girişimleri gibi gereksiz hayranlıklar ve aşırılıklar da daima mutlak biçimde zararlıdır ve en iyi bir taktiğe bile zarar verebilir. Fakat gerçek şudur ki şimdiye kadar öz be öz Rus merkezlerinin çoğunluğunda başka bir aşırılıktan zarar gördük: Savaş müfrezelerimizin inisiyatifinin azlığı, askeri deneyimlerinin yetersizliği, çalışmalarındaki kararsızlıkları. Bu konuda, hem Kafkasya, hem Polonya, hem de Baltık ülkeleri, yani hareketin eski terör yöntemlerinden en çok uzaklaştığı, ayaklanmanın en iyi hazırlandığı, proletarya mücadelesinin kitle karakterlerinin en güçlü ve en canlı biçimde belirdiği merkezler tarafından geride bırakıldık.

Bu merkezlere yetişmemiz gerekli. Ayaklanmayı hazırlamayı gerçekten istiyorsak ve proletaryanın buna ciddi olarak hazırlandığı yargısına varmışsak, savaş

müfrezelerinin partizan eylemlerini felce uğratmak değil, cesaretlendirmeliyiz.

Rusya devrimi, çara, özgürlük tanıması için iletilen bir dilekle başladı. Halkın üzerine ateş açmalar, gericilik, Trepov'un baskı rejimi, hareketi boğmak şöyle dursun, daha da alevlendirdi. Devrim, ikinci bir adım attı. Özgürlük tanınması hakkını, çardan zorla koparıp aldı. Silah elde, bu özgürlüğü savundu. Bunu birdenbire başarmış değildi. Halkın üzerine ateş açmalar, gericilik, Dubasov rejimi(*), hareketi boğmak yerine yeniden alevlendirdi. Şimdi, devrimin kaderini tayin edecek olan üçüncü aşamanın belirdiğini görüyoruz: Bu, özgürlüğü gerçekleştirebilecek bir rejim uğruna, devrimci halkın savaşıdır. Bu savaşta muhalefetteki partilerin değil, devrimci demokratik partilerin desteğine güvenmeliyiz. Bu uzun ve güç bir savaştır, amacı demokratik devrimi sonuna kadar, tam zafere kadar götürmektir. Bugün bütün belirtiler, bu savaşın, olayların zorlamasıyla yaklaştığını hissettiriyor. Öyle davranalım ki, bu yeni akım Rusya proletaryasını yeni çarpışmalar için hazır bulsun.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c. IX., s. 26-7, Rusça Baskı.

Parti İzvestiyaları,
No. 1, 20/7 Şubat 1906

(*) Dubasov: Moskova Askeri Genel Valisi. Aralık 1905'te, Moskovalı işçilerin silahlı ayaklanmasını, çok zalimce bastırmasıyla tanınır.

MOSKOVA AYAKLANMASININ ÖĞRETTİKLERİ

V.İ. Lenin

1905 Aralığında, Moskova (Moskova 1906)(*) adlı kitap tam zamanında yayınlandı. İşçi partisinin acil görevi, Aralık'taki ayaklanmanın deneyini çözümlemektir. Ne yazık ki, bu eser, içine bir kaşık katran katılmış bir bal fıçısına benziyor: Eksiklerine rağmen çok ilginç bir kitap ve inanılmayacak kadar baştan savma, bayağı yargılar. Bu yargılara tekrar döneceğiz, şimdilik büyük, güncel siyasi önem taşıyan Moskova ayaklanmasından alınacak dersleri inceleyelim. Moskova'da Aralık hareketinin temel biçimleri, barışçı grev ve gösterilerdi. İşçilerin çok büyük bir çoğunluğu bu mücadele biçimlerine etkinlikle katıldı. Fakat, yine Moskova'daki Aralık hareketi, genel grevin, bağımsız

(*) Menşeviklerin Aralık 1905 olaylarıyla ilgili yorumu.

ve temel bir mücadele biçimi olarak eskimiş olduğunu, hareketin içten gelen, karşı konulmaz bir güçle bu dar çerçeveleri zorladığını, daha yüksek bir mücadele biçimi olan ayaklanmayı doğurmaya yöneldiğini parlak bir şekilde gösteriyordu.

Tüm devrimci partiler, Moskova'nın tüm sendikaları, grev ilan ederken bunun kaçınılmaz olarak ayaklanmaya dönüşeceğinin bilincindeydiler, hatta bu durumu önceden hissediyorlardı. 19 Aralık (6 Aralık)'ta işçi temsilcileri sovyeti «grevin silahlı ayaklanmaya dönüştürülmesine çalışılmasına» karar verdi. Fakat gerçekte örgütlerden hiçbiri buna hazırlıklı değildi. Savaş birliklerinden oluşan Konsey bile *(22 (9) Aralıkta!)* ayaklanmadan henüz uzak birşeymiş gibi sözediyordu, sokaklarda savaşlar olurken, bunların yönetimi için birşey yapmadığı, bunlara katılmadığı belliydi. Örgütler, hareketin büyüyüp yayılmasının kendilerini *aşmasına* seyirci kaldılar.

Grevin ayaklanmaya dönüşmesi, herşeyden önce, Ekimden sonra ortaya çıkan nesnel koşulların baskısıyla oldu. Artık genel bir grevle hükümeti hazırlıksız yakalamak olanaksızdı; hükümet artık askeri eylemlerde bulunmaya hazır bir karşı-devrim örgütlemişti. Ekimden sonra Rusya devriminin genel akışı ve Aralık günlerinde Moskova'daki olayların peş peşe gelişi, Marx'ın büyük tezlerinden birini heyecan verici bir biçimde doğruladı: Devrim, güçlü ve birleşmiş bir karşı devrim yaratarak ilerler, yani, düşmanı daha aşırı savunma yollarına başvurmaya zorlar, böylelikle giderek daha güçlü saldırı yöntemleri geliştirir.

20-21 Aralık (7-8 Aralık): Barışçı grev, büyük barışçı kitle gösterileri. 21 Aralık (8 Aralık) akşamı: *Akvaryum*'un(*) kuşatılması. 22 Aralık (9 Aralık): Strastnaya meydanında süvariler kalabalığa saldırıyor. Akşam, Fiedler ticarethanesi yağmalanıyor. Gerginlik artıyor. Sokakta örgütlenmemiş kalabalık, tamamıyla kendiliğinden, çekingence, ilk barikatları kuruyor.

23 Aralık (10 Aralık): Topçu, barikatlar ve kalabalık üzerine ateş açıyor. Artık barikatlar, duraksamaksızın, tek değil, topluca kuruluyor. Tüm halk sokaklarda, şehrin başlıca merkezleri barikatlarla doluyor. Günlerce, savaş gruplarıyla, artık aciz kalan askeri birlikler arasında inatçı partizan savaşları sürüyor. Dubasov, takviye istemek zorunda kalıyor. Ancak, 28 Aralık (15 Aralık)'ta, hükümet güçleri duruma hakim oluyor ve Semenovski alayı ayaklanmanın son kalesi olan Presniya'yı eziyor.

Grev ve gösterilerden, tek barikatların kurulmasına, tek barikatlardan topluca kurulan barikatlara ve askeri birliklere karşı sokak savaşlarına geçildi. Proletaryanın kitle mücadelesi, örgütlerden bağımsız olarak, grevden ayaklanmaya kadar vardı. Rusya devriminin, 1905 Aralığındaki büyük tarihi kazanımı budur, daha öncekiler gibi bu da büyük fedakarlıklar pahasına elde edildi. Hareket, genel siyasi grevden daha yüksek bir düzeye yükseldi. Gericiliği, direnişinde *sonuna kadar* gitmeye zorladı; devrimin de saldırı yöntemlerinin kullanılmasında sonuna kadar gideceği

---

(*) Akvaryum, Moskova'da bir yazlık bahçe ve tiyatroydu. 1905'te genellikle devrimcilerin miting yeri olarak kullanılıyordu.

anın yaklaşması işte böyle oldu. Gericilik, barikatları, evleri ve kalabalığı top ateşine tutmaktan öte birşey yapamaz. Fakat devrim, Moskova'daki savaş gruplarından öteye varacaktır, geniş bir alana sahiptir, hem de enine boyuna en yaygın bir alana. Devrim, Aralıktan beri epeyi yol aldı. Devrimci bunalım şimdi, çok, çok daha geniş bir tabana sahiptir; artık iş palanın daha iyi bilenmesine kalıyor.

Mücadelenin nesnel koşullarındaki, grevden ayaklanmaya geçişi gerektiren değişme, proletarya tarafından, yöneticilerinden çok daha önce sezinlendi. Pratik, herzamanki gibi, teoriden önce geldi. Barışçı grev ve gösteriler, daha kararlı bir eylem isteyerek «Bundan sonra ne yapacağız?» diye soran işçileri tatmin etmek için derhal durduruldu. Ancak, barikatlar kurulması emri, mahallelere çok geç iletildi, merkezde bunlar yükseltilmişti bile. İşçiler, kitle halinde çalışmaya koyuldular, fakat bununla yetinmeyerek, «Bundan sonra ne yapacağız?» diye soruyor, kararlı bir eylem istiyorlardı. Bizler, sosyal-demokrat proletaryanın yöneticileri, Aralıkta birliklerini, en büyük kısmı savaşa katılmayacak biçimde akılsızca yerleştiren bir yüzbaşının durumuna düştük. İşçiler, kararlı bir kitle eylemi için emir bekliyorlar, fakat bu emir bir türlü gelmiyordu.

Demek ki, Plehanov'un bütün oportünistler tarafından benimsenen, bu, vakitsiz greve girişmemek, «silaha sarılmamak» gerektiği, biçimindeki düşüncesi kadar kısa görüşlü birşey olamaz. Tersine, silaha daha kararlı, daha enerjik biçimde, daha saldırgan bir ruhla sarılmak gerekiyordu, kitlelere, barışçı bir grevle yetinmenin olanaksızlığını ve korkusuz, amansız bir

silahlı savaşın zorunlu olduğunu anlatmak gerekiyordu. Bugün, siyasi grevlerin yetersizliğini açıkça kabul etmek ve açıklamak zorundayız. Sorunu «hazırlık aşamaları» bahanesiyle örtbas etmeksizin, kaçamaklara sapmaksızın, en geniş kitleler arasında ajitasyon yapmalıyız. Gelecekteki eylemin doğrudan doğruya hedefi olarak kanlı ve umutsuz bir savaş gerektiğini kitlelerden saklamak, hem kendini hem de halkı aldatmak demektir.

Aralık olaylarından alınacak ilk ders budur. İkinci ders, ayaklanmanın karakterini, yönetim biçimini, askeri birliklerin hangi koşullar altında halkın safına geçtiğini içerir. Bu son nokta konusunda, Partimizin sağ kanadında, çok dar bir görüş benimsenmiştir. Sözümona, modern bir orduyla savaşmak olanaksızdır; ordunun devrimci olmasını beklemek gereklidir. Elbette ki, eğer devrim, kitlelere ve orduya yayılmazsa, ciddi bir mücadele söz konusu bile olamaz. Kuşkusuz, ordu içinde eylem gereklidir. Fakat, askeri birliğin bir yandan inandırılmasının sonucu olarak, bir yandan da, bilincinin uyanmasıyla böyle saf değiştirmesinin tek ve basit bir eylem olduğu düşünülmemelidir. Moskova ayaklanması, bu görüşün beylik ve kısır olduğunu açıkça gösterdi. Gerçekte, bütün tam anlamıyla halk hareketlerinde kaçınılmaz olan, askeri birliklerin kararsızlığı, devrimci savaş kızıştığında, *orduyu ele geçirmek için mücadeleye* götürür. Moskova ayaklanması bize, orduyu ele geçirmek için gericilikle devrimin en amansız, en zorlu bir savaşının örneğini vermektedir. Dubasov'un ta kendisi, Moskova garnizonundaki 15.000 askerden ancak 5.000'ine güvenilebileceğini açıkladı.

Hükümet, kararsızları elinde tutabilmek için en çeşitli, en umutsuzca önlemlere başvuruyordu: Onları kandırmaya çalışıyor, pohpohluyor, kol saatleri, paralar dağıtarak satınalmaya çabalıyor, votka içirerek sarhoş ediyor, aldatıyor, korkutuyor, kışlalara hapsediyor, silahlarını ellerinden alıyor, en çok kuşkulanılan askerleri hileyle yada zorla aralarından ayırıyordu. Bu konuda, hükümetin bizi geride bırakmasına göz yumduğumuzu açıkça itiraf etme cesaretini kendimizde bulmalıyız. Kararsız olan birlikleri elde etmek için, etkin ve cesurca, korkusuz ve karşı konulmaz bir mücadelede, sahibolduğumuz güçleri kullanmayı bilemedik, hükümetse giriştiği savaşı sonuna kadar götürdü. Ordu içinde «ideolojik çalışmalar» yapmaya uğraşıyorduk, orduyu kazanmak için ayaklanma anında fiziksel bir savaş da yapmak gerektiğini unutursak acınacak ukalalar durumuna düşeriz.

Moskova proletaryası, Aralık günlerinde, bize, askeri birlikler üzerinde moral etkisi konusunda hayranlık verici dersler öğretti: Örneğin 21 Aralık (8 Aralık)'ta, Strastnaya meydanında, kalabalık halk yığını, kazakları çevirerek onların arasına karıştı, kardeşçe davrandı ve kazakları geri çekilmeye ikna etti. Yine, 23 Aralık (10 Aralık)'ta, Presniya'da, kızıl bayrak taşıyan iki genç işçi, 10.000 kişilik bir kalabalığın arasından kazakların önüne fırlayarak: «Öldürün bizi! Biz sağ oldukça bayrağımızı alamazsınız!» diye bağırdığında, kazaklar dağılıp atlarını çevirdiler. Bu sırada kalabalık «Yaşasın kazaklar!» diye bağırıyordu. Bu yiğitlik ve kahramanlık örnekleri, proleterlerin bilincinde sonuna dek yaşayacaktır.

Fakat, bizim Dubosov'a göre geride kaldığımızı gösteren örnekler de var: 22 Aralık (9 Aralık) günü, Bolşaya Serpukovskaya sokağında, askerler *Marseillaise*'i söyleyerek yürüyor, ayaklananlara katılmaya gidiyorlardı. İşçiler onlara temsilciler yolladı. Malakov'un ta kendisi askerlere dört nala yetişti. İşçiler çok geç kaldılar, Malakov onlardan önce varmıştı. Heyecanlandırıcı bir nutuk attı, askerleri kararsızlığa düşürdü, onları süvarilerle kuşattırdı, kışlalarına yollayıp kapattırdı. Malakov zamanında vardı, biz geç kaldık. Bununla birlikte, çağrımız üzerine 150.000 kişi iki günde bize katılmıştı, bunlardan sokaklarda devriye örgütlenebilirdi ve örgütlenmeliydi. Malakov, askerleri süvarilerle kuşattırdı, bizse Malakov ve adamlarını bomba atıcılarla kuşatmayı başaramadık. Bunu yapabilirdik ve yapmalıydık: Bundan çok zaman önce sosyal-demokrat yayın organı (eski *İskra*), ayaklanma sırasında görevimizin sivil ve asker şefleri acımasızca yok etmek olduğunu bildirmişti. Bolşaya Serpukovskaya sokağında olanlar, ana çizgileriyle, Nesvijkiye ve Krutitskiye kışlaları önünde, proletarya, Yekaterinoslav alayındakileri «geri çekmeye» kalkıştığında, Aleksandrov'daki istihkamcılara ve Moskova üzerine yöneltilen Rostov topçularının seferine temsilci gönderildiğinde, Kolomna'da istihkamcıların

silahsızlandırılması sırasında da tekrarlandı. Ayaklanma sırasında, kararsız askeri birlikleri kendi tarafımıza kazanma mücadelesinde yetersizdik.

Aralık deneyi, Marx'ın oportünistler tarafından unutulan başka bir derin tezini doğruladı: Ayaklanma bir sanattır ve bu sanatın en başta gelen kuralı *saldırı,*

gözüpeklik ve sarsılmaz bir kararlılıkla saldırıdır. Bu gerçeği iyice anlayamadık. Bu sanatı ve bu ne pahasına olursa olsun saldırı kuralını ne kendimiz yeterince öğrenebildik, ne de kitlelere öğretebildik. Şimdi, var gücümüzle, kaybedilen zamanı telafi etmeliyiz. Siyasi sloganlar etrafında birleşmek yetmez, silahlı ayaklanma sorunu etrafında da birleşmek gereklidir. Buna karşı çıkan yada buna hazırlanmayı reddeden, kim olursa olsun, devrimci partizan saflarından acımasızca kovulmalı, hasımlarının, alçakların ve hainlerin kampına gönderilmelidir, çünkü, mücadelenin olaylarının ve koşullarının zorlayıcı etkisiyle, dostlarımızla düşmanlarımızı ayırdetmek zorunda kalacağımız gün yaklaşıyor. Ne pasifliği, ne de askeri birliğin «tarafımıza geçeceği» zamanı beklemeyi vaaz etmeliyiz, hayır, alarm çanı çalarcasına, cesurca ve silah elde bir saldırının gerekli olduğunu, şefleri ortadan kaldırmak ve kararsız askeri birlikleri kendi tarafımıza kazanmak için en güçlü biçimde mücadele etmek gerektiğini öne sürmeliyiz.

Moskova'nın bize verdiği üçüncü büyük ders, ayaklanma amacıyla güçlerimizin örgütlenmesi ve taktikle ilgilidir. Askeri taktik, askeri tekniğin düzeyine bağlıdır, bu gerçeği defalarca tekrarlayan ve hazır olarak marksistlere sunan Engels'dir. Artık askeri teknik, XIX. yüzyıl ortalarında olduğu gibi değildir. Yığını topçunun karşısına çıkarmak ve barikatları tabancalarla savunmak aptallıktır. Kautsky, Moskova'dan sonra, Engels'in görüşlerinin yeniden gözden geçirilmesi zamanı geldiğini ve Moskova'nın «*yeni bir barikat taktiği*» yarattığını yazarken haklıydı. Bu taktik, partizan savaşı taktiğidir. Bunun örgütlenişi, çok küçük,

seyyar müfrezeler biçimindedir, gruplar on, üç ve hatta iki kişilik olabilir. Bugün, bizde, beş yada üç kişilik gruplardan sözedildiğinde bıyık altından gülen sosyal-demokratlara rastlanıyor. Fakat bıyık altından gülmek modern askeri teknik karşısında, sokak savaşları için getirilen *yeni* taktik ve örgütlenme sorununu bilmemezlikten gelmenin kolay bir yoludur. Moskova ayaklanmasının hikayesini dikkatle okuyunuz baylar, «beş kişilik grupların», «yeni barikat taktiği» sorunuyla nasıl bir ilişkisi olduğunu göreceksiniz.

Bu taktiği Moskova ortaya atmıştır, fakat onu geliştirmesi, geniş bir alana yayması, bunu gerçek bir kitle taktiği haline getirmesi için daha çok çaba gerekir. Savaş grupları çok sayıda değildi; işçi kitlesi cesaretli saldırılar sloganıyla karşılaşmamış ve bu doğrultuda hareket etmemişti; partizan müfrezeleri fazlasıyla birbirinin aynıydı, silahlanmaları ve yöntemleri yetersizdi; yığınları yönetmeyi hemen hiç bilmiyorlardı. Moskova deneyini inceleyerek, kitleler arasında yayarak, kitlelerin kendi yaratıcı dehalarını bu deneyimin gelişmesi doğrultusunda uyandırarak kaybedilen zamanı telafi etmek zorundayız ve telafi edeceğiz. Aralıktan beri hemen sürekli olarak her yere yayılan Rusya'daki partizanlar savaşı ve genel terör, kaçınılmaz biçimde kitlelere ayaklanma anında doğru taktiği öğretmekte yardımcı olacaktır. Kitlelerin deneyimini, yaşadığı bu terörü sosyal-demokrasi kabul etmeli ve taktiğine katmalı; elbetteki onu örgütlemeli ve kontrol altına almalı, işçi hareketinin ve genel devrimci mücadelenin çıkar ve ihtiyaçlarına uydurmalı; partizan savaşını «sokak serseriliğine» dönüştürme eğilimini

acımasızca ortadan kaldırmalıdır. Bu sapmanın, ayaklanmalar sırasında Moskovalılar tarafından ve ünlü Letonya Cumhuriyeti zamanında Letonyalılar tarafından iyice ve amansızca hakkından gelinmiştir.

Şu en son zamanlarda, askeri teknik yeni ilerlemeler gösteriyor, Japon savaşı, elbombasını ortaya çıkardı. Silah imalathaneleri, otomatik tüfekleri piyasaya çıkardılar. Her ikisi de Rusya devriminde başarıyla, ancak yeterli olmaktan uzak oranlarda kullanıldı. Teknikteki mükemmelleşmelerden yararlanabiliriz ve yararlanmalıyız, işçi müfrezelerine geniş çapta bomba imalini öğretebiliriz ve öğretmeliyiz, işçi müfrezeleri gibi bizim savaşçı gruplarımıza da patlayıcılar, elbombaları ve otomatik tüfekler edinmekte yardımcı olabiliriz ve olmalıyız. Eğer işçi kitlesi şehirlerdeki ayaklanmada yer alırsa, düşmana kitle halinde saldırırsak, Sveaborg ve Cronstadt olaylarından, Duma deneyiminden sonra daha da kararsızlaşan askeri birlikleri kazanmak için ustaca ve kararlı bir mücadele yürütürsek, kırların, ortak mücadeleye katılması sağlanırsa, tüm Rusya'nın gelecekteki silahlı ayaklanmasında zafer bizim olacaktır.

Öyleyse çalışmamızı daha geniş biçimde geliştirelim ve Rusya devriminin büyük günlerinin öğrettiklerini özümleyerek görevlerimizi daha büyük bir ataklıkla belirleyelim. Çalışmamızın temeli, şimdiki anda sınıf çıkarlarının ve halkın gelişmesinin ortaya çıkardığı ihtiyaçların doğru değerlendirilmesidir. Çarlık iktidarının yıkılması ve devrimci bir hükümet tarafından kurucu meclisin toplanması sloganı altında proletaryanın, köylülüğün ve ordunun giderek daha büyük bir

kısmını topluyoruz ve toplayacağız. kitlelerin bilincini geliştirmek, herzamanki gibi çalışmamızın temeli ve başlıca içeriği olarak kalmaktadır, Fakat, bu genel, değişmez ve temel göreve, Rusya'nın şimdi yaşadıklarına benzer anlarda özel, kendine özgü görevler eklendiğini unutmayalım. Ukala ve dar kafalı olmayalım, zaman ve koşullar ne olursa olsun sürekli ve değişmez görevleri boş yere bahane ederek, o anın gerektirdiği özel görevlere, savaşın güncel biçimlerinin getirdiği kendine özgü görevlere sırt çevirmeyelim.

Büyük kitle savaşı gününün yaklaştığını hatırımızda tutalım. Bu silahlı bir ayaklanma olacaktır. Elverdiğince her yerde aynı anda olmalıdır. Kitleler amansız ve kanlı bir silahlı savaşa girdiklerini bilmelidir. Ölümü küçümseme, kitleler arasında yayılmalı ve zaferi garantilemelidir. Düşmana karşı saldırı daha güçlü olmalıdır; kitlelerin sloganı savunma değil saldırı olmalıdır; düşmanın amansızca yok edilmesi onların hedefi olacaktır. Savaşın örgütlenişi hareketli ve esnek olacaktır; ordudaki kararsız unsurlar etkin savaşa sokulacaktır. Bilinçli proletaryanın partisi bu büyük mücadelede görevini yerine getirecektir.

Proletari, No. 2,
11 Eylül (29 Ağustos) 1906

V. İ. Lenin Bütün Eserleri,
c. X, s. 48-53
Rusça Baskı

ŞİMDİKİ DURUM VE İŞÇİ SINIFI PARTİSİNİN BİRLEŞTİRİCİ KONGRESİ

J.Stalin

Aralıktaki eylem biz sosyal-demokratların, proletaryaya karşı olan hatalarımıza, çok büyük bir tanesini daha eklediğimizi gösterdi. Bu hata, öncü unsurların silahlandırılması ve kızıl müfrezelerin örgütlenmesiyle ilgilenmemiş olmamız yada çok az ilgilenmemizdir. Aralığı hatırlayınız. Tiflis'teki, Batı Kafkasya'daki, Güney Rusya'daki, Sibirya, Moskova, Petersburg ve Bakû'daki halkı ayaklandıran kaynaşmayı kim unutabilir? Niçin çarın uşakları bu öfkeli halkı, koyun sürüsü gibi dağıttı? Halk henüz çarlık hükümetinin budalalığını anlamamış olduğu için mi? Elbette ki hayır? Peki, niçin öyleyse?

Birincisi, çünkü silah ya hiç yoktu, yada pek azdı. İstediğiniz kadar bilinçli olun, elleriniz boşken mermilere karşı birşey yapamazsınız.

Yoldaşlarımızın dağıtılmasının ikinci nedeni, eğitilmiş, silahlandırılmış, geri kalan silahlı adamları eğitebilecek, silah zoruyla silah elde edebilecek ve halkı silahlandırabilecek kızıl müfrezelerin olmayışıydı. Sokak savaşlarında, halk kahramanca davranır, fakat örnek olacak ve kılavuzluk edecek silahlı kardeşler olmazsa, bir atlı araba sesi duyar duymaz dört bir tarafa kaçışan korkaklar yığınına dönüşebilir (Ekimde, Tiflis'te yapılan mitingleri hatırlayınız).

Yoldaşlarımızın dağıtılmasının üçüncü nedeni, Aralık'taki ayaklanmanın dağınık ve örgütlenmeden yoksun oluşuydu. Moskova, barikatlarda çarpışırken, Petersburg susuyordu. Moskova artık «boyun eğdiğinde», Tiflis ve Kutais saldırıya hazırlanıyordu. Güney bölgeleri ve Letonyalılar «yenildiğinde», Sibirya silaha sarılıyordu. Bunun anlamı savaşan proletaryanın birbirinden kopuk gruplara bölünmüş bir ayaklanmaya atıldığı, bu nedenle hükümetin göreli olarak kolaylıkla proletaryayı «bozguna uğrattığı»dır.

Yoldaşlarımızın dağıtılmasının dördüncü nedeni, Aralık ayaklanmasının saldırı değil savunma politikasına dayanmasıdır. Aralık ayaklanmasını hükümetin kendisi başlattı; hükümetin kendisi bizi suçladı ve bize saldırdı. Planını kurmuştu, bizse hazırlıksız olarak hükümetin bu saldırısıyla karşılaştık, hiçbir planımız olmadığından kendini savunma politikasına dayanmak zoruna kaldık ve bu yüzden küstahlaşan gericiliğin ardı sıra sürüklendik. Eğer Moskovalılar saldırı politikasını benimseseydiler, Nikolas garını derhal ele geçirirler ve hükümet de askeri birliklerini Petersburg'dan

Moskova'ya gönderemez, Moskova'da isyan daha uzun sürer ve bunun da başka şehirlerde yansıması olurdu. Letonyalılar için de aynı şeyler söylenebilir: Daha başlangıçta saldırıya geçselerdi, en başta topları ele geçirirler ve yönetimin güçlerini baltalarlardı. Marx şu sözleri boşu boşuna söylemiş değildir:

«Bir kez ayaklanmaya girişince, en büyük bir kararlılıkla hareket ediniz ve saldırıya geçiniz. Savunma her türlü ayaklanmanın ölümüdür... Düşmanın üstüne, henüz güçleri dağınıkken, şaşırtıcı baskınlar yapınız, küçük de olsa günlük yeni başarılar hazırlayınız, ilk başarılı hareketin size kazandırdığı moral üstünlüğünü devam ettiriniz, etrafınıza daima en güçlünün hareketlerini izleyen ve daha emin tarafa yönelen kararsız unsurları toplayınız, düşmanlarınızı, daha güçlerini size karşı toparlamaya fırsat bulamadan, geri çekilme halinde dövüşmeye zorlayınız ve devrimci politikanın tanıdığımız en büyük ustası olan Danton'un sözleriyle: «Cür'et, daha da cür'et, daima cür'et gösteriniz!»

Aralık ayaklanmasında bu «cür'et» ve bu saldırı politikası noksandı.

Bize denilebilir ki: «Aralık «bozgununu» açıklamak için bu nedenler yetmez!» Aralık'ta, köylülüğün proletarya ile birleşemediğini unutuyorsunuz, bu da Aralık'taki yenilginin nedenlerinden biriydi. Çok doğru, bozgunun bu nedenini unutmadık. Fakat köylülük niçin proletarya ile birleşmedi, bu neye bağlanabilir? Bize şöyle cevap vereceklerdir: bilinçsizlikten. Pek güzel, ama köylüleri nasıl bilinçli kılmalıyız? Kitap dağıtarak mı? Elbette, ama bu yetmez. Peki, nasıl?

Mücadeleyle, onları bu mücadelenin içine sokarak ve bu mücadele sırasında yönetimi üzerimize alarak. Bugün köyü yöneten şehir ve köylüyü yöneten işçidir, eğer şehirlerde ayaklanma örgütlenmemişse, köylü öncü proletarya ile asla birleşmeyecektir. Kutais köylüleri niçin Aralık'taki ayaklanmada yenildiler? Bilinçsizliklerinden mi? Hiç de değil, peki niçin? Çünkü o ana kadar, Tiflis'teki işçiler geri çekilmişlerdi. Kutais köylüleri «Tiflis olmaksızın, biz birşey yapamayız,» dediler. Askerler için de aşağı yukarı aynı şeyleri söylemek gereklidir.

Tiflis, 1906

L. Beria:
Kafkasyalı Bolşevik Örgütlerinin
Tarihe Katkısı,
Editions d'Etat, 1941, s. 82- 84

R.S.D.İ.P BİRLEŞTİRİCİ KONGRESİNİN TAKTİK PLATFORMU
(Kısaltılmıştır)

V. Lenin

Silahlı ayaklanma

Madem ki:

1) Rusya'daki çağdaş demokratik devrimin bütün geçmişi, tüm olarak bize, hareketin otokrasiye karşı daima daha kararlı ve saldırgan, daha kitlesel özellikte ve ülkeyi tümüyle kucaklayan mücadele biçimlerine doğru gevşemek bilmez atılımını gösteriyor;

2) Buligin(*) Dumasının reddedilmesine yol açan Ekim politik grevi, otokratik hükümeti siyasi özgürlük ilkeleri ilan etmeye zorlamış, proletaryanın dev

(*) Buligin Duması, İçişleri Bakanı Buligin'in isminden gelir. Buligin, danışma görevleriyle yükümlü temsili bir kuruluş (Devlet Duması) toplanması için bir tasarı hazırlamıştır. 1905 sonbaharındaki olayların etkisiyle, çarlık hükümeti bu tasarıdan vazgeçmek zorunda kalmış ve yasama görevleriyle yükümlendirilmiş bir Devlet Duması toplanacağını vadetmiştir.

gücünü kanıtlamış ve sınıf örgütlerinin tüm kusurlarına karşın, tüm Rusya çapında elbirliğiyle eylemin mümkün olduğunu göstermiştir;

3) Hareketin daha sonraki ilerlemeleri nedeniyle genel barışçı grevin yetersizliği ortaya çıkmış ve bu grevin kısmi uygulanışının amaca ulaşmaktan aciz olduğu görülmüş, proletaryanın güçlerinin örgütlenişini bozmaktan başka bir şeye yaramadığı anlaşılmıştır;

4) Tüm devrimci hareket, daha sonra, gerici hükümetin saldırılarına karşı halkın kazandığı özgürlükleri savunmak için, yalnızca proletaryanın değil, şehir yoksul halkından ve köylülükten oluşan yeni güçlerin de silaha sarıldığı, silahlı ayaklanmaya kendiliğinden gelen bir güçle itilmiştir;

5) Aralık ayaklanması yeni bir barikat savaşı taktiği yaratmış ve genellikle, modern askeri birliklere karşı da olsa, açık silahlı halk savaşının mümkün olduğunu kanıtlamıştır;

6) Anayasa vaatlerine rağmen asker-polis diktatörlüğünün kurulması, halk kitlelerinde, halkın ancak otokrasinin güçlerine karşı açık bir savaşla elde edebileceği, gerçek bir iktidar uğruna mücadele zorunluluğu bilincini olgunlaştırmıştır;

7) Otokrasi, askeri güçlerini, ellerinde silahla, ayrılmaz bir parçası oldukları halka boyun eğdirmekte kullanarak onların morallerini bozmuş ve yıpratmış, ordunun tüm namuslu unsurlarınca istenen, askeri alandaki acil reformları gerçekleştirmemiş, yedeklerin umutsuz durumunu biraz olsun hafifletecek önlemleri almamış, askerlerin ve deniz erlerinin isteklerini yal-

nızca kışla polis düzenini daha da ağırlaştırarak cevaplandırmıştır.

Şu maddeleri kabul eder ve kongrenin de kabul etmesini öneririz:

1) Bugün silahlı ayaklanma yalnızca özgürlük uğruna mücadele için gerekli bir yöntem olmakla kalmayıp, yeni siyasi bunalımdaki ilerleyiş ve şiddetlenme dolayısıyla, hareket, silahlı mücadelenin, savunma biçimlerinden saldırı biçimlerine geçişini sağlayacak bir düzeye erişmiştir;

2) Hareketin şimdiki aşamasında, siyasi grev, bağımsız bir mücadele yöntemi olmaktan çok, ayaklanmaya göre yardımcı bir yöntem kabul edilmelidir ve bunun sonucu olarak, bu grevin zamanı gibi yeri ve içine alacağı iş kolu seçiminin, temel mücadele biçimi olan silahlı ayaklanmanın zamanına ve koşullarına bağlı olması arzu edilir;

3) Partinin ajitasyon ve propaganda çalışmasında, Aralık ayaklanmasının pratik deneyinin incelenmesine, bu ayaklanmanın askeri açıdan eleştirilmesine ve gelecek için doğrudan doğruya sonuçlar çıkarılmasına daha büyük bir dikkatle eğilmelidir;

4) Savaş gruplarının sayıca artırılması, örgütlenişlerinin mükemmelleştirilmesi ve her türlü silah edinmeleri amacıyla daha enerjik bir çalışmaya girişilmelidir; ayrıca, deneyin gösterdiklerine uygun olarak, yalnız Partinin savaş gruplarını değil, Partinin sempatizanı yada büsbütün partisiz olan savaşçı gruplar da oluşturulmalıdır;

5) Hareketin başarısını güvence altına almak için yalnız askeri birliklerdeki heyecanın yetmediği, hükümete karşı daha kararlı saldırı eylemlerine atılmak için devrimci demokratik zihniyetli, örgütlü unsurlarla doğrudan doğruya anlaşmanın gerekli olduğu gözönünde bulundurularak, askeri birlikler arasındaki çalışmaya ağırlık vermek zorunludur.

6) En yakın bir gelecekte ayaklanmaya dönüşebilecek olan, büyüyen köylü hareketi dolayısıyla, çabaların, elverdiğince çok ortak ve eş zamanlı savaş eylemleri örgütlemek amacıyla, işçi ve köylü eylemlerinin birleştirilmesine yöneltilmesi arzu edilir.

Partizan Eylemleri

Madem ki:

1) Aralık ayaklanmasından beri, silahlı eylemler Rusya'da hemen hiçbir yerde sona ermemiştir ve bugün devrimci halk tarafından, düşmana karşı tek partizan saldırıları şeklinde sürdürülmektedir;

2) İki düşman silahlı gücün varlığı ve geçici olarak başarılı olan askeri isyan bastırma hareketlerinin çoğalması yüzünden kaçınılmaz hale gelen partizan eylemleri, hem düşmanın örgütlerinin dağıtılmasında, hem de gelecekteki silahlı, açık, kitle eylemlerinin hazırlanmasında katkıda bulunmaktadır;

3) Benzeri eylemler, Aralık ayaklanması sırasında, pratikte, birçok bölgede, kendileri için yeni olan bir

eylemde eğitim yetersizliği gösteren savaş gruplarımızın eğitimi ve yetiştirilmesi için gereklidir;

Şu maddeleri kabul eder ve kongrenin de kabul etmesini öneririz:

1) Parti, üyelerinden yada sempatizanlarından oluşan savaş gruplarının askeri partizan eylemlerini kabul ettiğini ve şimdiki dönemde ilke olarak yararlı bulduğunu açıklamalıdır;

2) Askeri partizan eylemleri, özellikleri bakımından ayaklanma sırasında işçi kitlelerinin yönetici kadrolarını oluşturma, ani ve saldırı biçimindeki eylemlerin deneyinin ortaya konması göreviyle bağdaştırılmalıdır;

3) Bu eylemlerin başlıca acil görevi, hükümet, polis ve ordu aygıtlarını yıkmak, halka karşı şiddet ve yıldırma hareketlerinde bulunan Yüz-Karaların etkin örgütlerine karşı amansız bir mücadele yürütmektir;

4) Düşmana, yani otokrat hükümete ait para fonlarına elkoymak ve bu kaynakları, halkın çıkarlarına elverdiğince az zarar vermeye özen göstererek, ayaklanmanın gereksinmelerinde kullanmak için de silahlı eylemler kabul edilebilir;

5) Partizanların askeri eylemleri, proletarya güçlerinin her türlü gereksiz dağılmasını önlemek amacıyla ve belirli bir bölgedeki işçi hareketinin koşulları ve geniş kitlelerin ruh hali göz önünde bulundurulacak biçimde, Partinin kontrolü altında yapılmalıdır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, *c. IX, s. 41-43, Rusça Baskı.*

1906 Martının ilk *günlerinde yazılmıştır.*

1918'DE ALMAN İSTİLASINA KARŞI UKRAYNA HALKININ SAVAŞI

J. Stalin

UKRAYNA'DAKİ DÜĞÜM

Şubat sonlarına doğru, Almanya'yla barışın kabul edilmesinden önce, Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliği, Brest Litovsk'a Eski Kiev Rada'sının(*), Alman koalisyonuyla yaptığı antlaşmayı imzalamaya hazır olduğunun belirtildiği bir bildiriyle birlikte bir heyet gönderdi. Brest'teki Alman komutanlığı temsilcisi olan ünlü Hoffman, Halk Sekreterliği heyetini kabul etmek istemedi, onlarla barış görüşmeleri yapmanın yararlı olduğuna inanmadığını açıkladı.

Aynı zamanda Alman ve Avusturya-Macaristan vurucu taburları, Petliura ve Viniçenko haydamak müfrezeleriyle uyuşarak Sovyet Ukrayna'sını işgal

(*) Kiev Rada'sı yada Merkezi Rada, Ukrayna'da 1917-1918'de kurulan karşı-devrimci bir hükümetti. Alman işgalcileriyle aktif biçimde işbirliği yapıyordu.

ediyorlardı. Almanların cevabının anlamı barış değil, Sovyet Ukrayna'sı ile savaştı.

Eski Kiev Rada'sı ile imzalanan antlaşmaya göre, Ukrayna, Almanya'ya Nisan sonundan önce otuz milyon pud(*) buğday sağlamak zorundaydı, ayrıca Almanya «serbest mineral ihracını» zorunlu tutuyordu.

Sovyet Ukrayna Halk Sekreterliği, kuşkusuz antlaşmanın bu özel şartını biliyordu ve Viniçenko'nun ileri sürdüğü koşullar altında barış imzalamaya razı olduğunu resmen açıklarken ne gibi bir yükümlülük altına girdiğinin de bilincindeydi.

Bununla birlikte, Alman hükümeti, Hoffman'ın kişiliğinde, şehir ve kırlardaki tüm Ukrayna Sovyetleri tarafından tanınmış olan Ukrayna Halk Sekreterliği ile barış görüşmelerine girmeyi reddetti. Alman hükümeti, Ukrayna halkı tarafından tanınmış olan ve «gerekli miktarda» buğdayı sağlayabilecek tek kuruluş olan Halk Sekreterliğiyle barış antlaşması yerine, ölülerle ittifakı, devrilmiş ve kovulmuş olan Rada ile ittifakı yeğ tutuyordu.

Bunun anlamı, Avusturya-Alman istilasının amacının buğday elde etmek olmayıp, herşeyden önce Ukrayna Sovyet iktidarını devirmek ve eski burjuva rejimini yeniden kurmak olduğudur.

Bunun anlamı, düşmanın yalnızca Ukrayna'dan milyonlarca pud buğday elde etmekle kalmayıp, Ukraynalı işçi ve köylülere, kanları pahasına kazandıkları iktidarı kaybettirip, bu iktidarı büyük mülk sahipleri

---

(*) 1 pud: 16,3 kg. (çn)

ve kapitalistlere geri vererek, işçi ve köylülerin elinden bütün haklarını da almak isteğidir.

Avusturya ve Alman emperyalistleri süngülerinin ucunda, eski tatar boyunduruğundan hiç de geri kalmayan yeni ve aşağılayıcı bir boyunduruk getirmektedirler.

Ukrayna halkı bunu kesinlikle anlamıştır ve hararetle buna karşılık vermeye hazırlanmaktadır. Ukrayna halkının kendilerini köleleştirmeye gelenlerin işgaline karşı cevabı, bir köylü kızıl ordusunun oluşturulması, işçi kızıl muhafızlarının seferberliği, ilk panik olaylarından sonra «uygar» istilacılarla bir dizi başarılı çarpışmalar, Bakmaç, Konotop, Nejin'nin geri alınması ve Kiev'e yaklaşılması, istilacılara karşı yürümek üzere binlerce savaşçı çıkaran kitlelerin büyüyen coşkusu olmuştur.

Sovyet Ukrayna'sı, batıdan gelen yabancı istilasına karşı yurtsever kurtuluş savaşına girişmiştir. Ukrayna'da meydana gelen olayların anlamı budur.

Bunun anlamı, her pud buğdayın ve her maden parçasının, Almanlar tarafından, ancak büyük bir mücadeleyle ve Ukrayna halkıyla amansız bir savaş sonunda alınabileceğidir.

Bunun anlamı, Ukrayna'nın, Almanların buğday elde edebilmeleri ve Petliura-Veniçenko'yu tahta geçirebilmeleri için biçimsel olarak fethedilmesi gerektiğidir.

Almanların iki tavşanı birden vurmayı (buğday elde etmeyi ve Sovyet Ukrayna'sını ezmeyi) umdukları «kısa av seferi», büyük bir olasılıkla, yabancı istilacıla-

rın, buğdaylarını ve özgürlüklerini ellerinden almak istedikleri yirmi milyon Ukraynalıya karşı uzun bir savaşa dönüşecektir.

Ukraynalı işçi ve köylülerin, «uygar» istilacılara karşı verilen kahramanca savaşı desteklemek için güçlerini esirgemeyeceklerini eklemeye gerek var mı?

Yine, Ukrayna'da başlayan ulusal savaşın tüm Sovyet Rusya'ın tam desteğine güvenebileceğini kanıtlamaya gerek var mı?

Ukrayna'daki savaş, uzayıp giden bir niteliğe büründükten sonra, sonunda Rusya'nın tüm dürüst ve soylu elemanlarının batıdan gelen yeni istilaya karşı savaşına dönüşürse ne olacaktır?

Eğer Alman işçi ve askerleri, bu savaşta, sonunda, Almanya'yı yönetenlerin hiç de «Alman vatanını savunma» kaygısında olmayıp sadece patlayasıya yiyen yontulmamış bir ayının doymak bilmez içgüdülerine hizmet ettiklerini anlar ve bunu anladıktan sonra zorunlu pratik sonuçları çıkarırlarsa ne olacaktır? Ukrayna'da tüm uluslararası güncel olayların temel düğümünün, Rusya'da başlayan işçi devriminin ve batıdan gelen emperyalist karşı-devrimin düğümünün düğümlediği açık değil mi?

Olayların katı mantığının bugün götüreceği sonuç, patlayasıya yiyen yontulmamış emperyalist ayısının Sovyet Ukrayna'sıyla çarpışırken boynunun kırılacağı değil mi?

İzvestiya, No. 47,
14 Mart 1919

SOVYETLER BİRLİĞİNİN YURDUN KURTULUŞU UĞRUNA VERDİĞİ BÜYÜK SAVAŞ ÜZERİNE

(3 Temmuz 1941'de Radyodan Yayınlanan Söylev)

J. Stalin

Yoldaşlar! Yurttaşlar!
Kardeşler! Bacılar!
Ordumuzun ve Donanmamızın Savaşçıları!
Size sesleniyorum, dostlarım!

Hitler Almanya'sının yurdumuza karşı 22 Haziran'da başlattığı askeri saldırı devam ediyor. Kızılordunun kahramanca direnişine rağmen ve düşmanın seçme tümenleri ve hava kuvvetlerinin en iyi birlikleri şimdiden bozguna uğratıldığı ve savaş alanında ölümü tattığı halde, düşman, cepheye yeni güçler yığarak ileriye doğru yol almaya devam ediyor. Hitler'in askeri birlikleri, Litvanya'yı, Belorusya'nın batı bölümünü ve Batı Ukrayna'nın bir kısmını ele geçirdiler. Düşman, Nurmansk, Orşa, Mogilev, Smolensk, Kiev, Odesa ve Sebastopol'u bombalayarak, bombardıman birlikleri-

nin eylemlerini yaygınlaştırdı. Büyük bir tehlike, yurdumuzun üzerine çöktü.

Nasıl oldu da, muzaffer Kızılordumuz, bir çok şehir ve bölgelerimizi faşist birliklere bırakabildi? Faşist Alman birlikleri, geveze faşist propagandacıların bağıra çağıra durmaksızın reklam ettikleri gibi, gerçekten yenilmez midir?

Elbette ki hayır. Tarih, yenilmez orduların hiçbir zaman varolmadığını ve asla varolmayacağını göstermiştir. Napoleon'un ordusu yenilmez kabul ediliyordu. Fakat, Rus, İngiliz ve Alman birlikleri tarafından peşpeşe yenilgilere uğratıldı. Birinci emperyalist savaş sırasında, Wilhelm'in Alman ordusu da, aynı şekilde yenilmez sayılıyordu; fakat Rus ve İngiliz-Fransız birlikleri tarafından birçok kez bozguna uğratıldı ve sonunda İngiliz-Fransız birliklerince, büsbütün yenilip dağıtıldı. Hitlerin şimdiki faşist Alman ordusu için de aynı şeyleri söylemek gereklidir. Henüz, Avrupa kıtasında ciddi bir direnişle karşılaşmadı. Ciddi bir direnmeyle, yalnız bizim topraklarımız üzerinde karşılaştı. Ve bu direniş sonucunda, faşist Alman ordusunun en iyi tümenleri Kızılordumuz tarafından yenildi. Hitler'in faşist ordusu da aynı şekilde yenilebilir ve yenilecektir, tıpkı Napoleon ve Wilhelm'in orduları gibi.

Bütün bunlara karşılık, toprağımızın bir bölümünün faşist Alman birliklerince istila edilmesi, herşeyden önce, Almanya'nın SSCB'ye, Alman askeri birlikleri için elverişli, Sovyet askeri birlikleri içinse elverişsiz koşullarda savaş ilan etmiş olmasıyla açıklanır.

Gerçekten savaş yürüten bir ülke olan Almanya'nın askeri birlikleri tümüyle seferber edilmiş durumdaydı. Almanya tarafında, SSCB'ye karşı sürülen ve sınıra yığılan yüzyetmiş tümen tamamıyla hazır vaziyette, yürüyüşe geçmek için işaret bekliyordu. Oysaki, sovyet askeri birliklerini seferber etmek ve sınıra göndermek gerekiyordu. Yine çok önemli bir nokta, faşist Almanya'nın, 1939'da SSCB ile imzaladığı saldırmazlık antlaşmasını kalleşçe ve beklenmedik biçimde çiğnemesi, bütün dünyanın gözünde bir saldırgan olup çıkacağına hiç aldırmamasıdır. Antlaşmanın çiğnenmesinde ilk adımı atan taraf olmak suçunu yüklenmek istemeyen barışçı ülkemizin, böyle bir ihanet yoluna dökülmek istemeyeceği açıktır.

Bize şunu sorabilirler: Nasıl oldu da Sovyet Hükümeti, Hitler ve Ribbentrop gibi canavarlarla saldırmazlık antlaşmasını kabul etti ve imzaladı? Sovyet Hükümeti bununla hata işlemedi mi? Elbette ki, hayır. Saldırmazlık antlaşması, iki devlet arasındaki bir barış antlaşmasıdır. 1939'da, Almanya'nın bize önerdiği antlaşma bu türdendi. Sovyet Hükümeti bu öneriyi geri çevirebilir miydi? Hiçbir barışçı devletin, başında Hitler ve Ribbentrop gibi canavarlar ve yırtıcı hayvanlar olan bir komşu güçle bile olsa, barış antlaşması yapmayı reddetmeyeceğini sanıyorum. Bunun, elbette ki bir koşulu vardır; Antlaşma, dolaylı olsun, dolaysız olsun, barışçı devletin toprak bütünlüğüne, bağımsızlığına ve onuruna zarar vermemelidir. Almanya ile SSCB arasındaki saldırmazlık antlaşmasının, bu tür bir antlaşma olduğunu herkes bilir.

Almanya ile saldırmazlık antlaşması imzalamakla ne kazandık? Bir buçuk yıl için ülkemize barış ve faşist Almanya'nın antlaşmaya karşın ülkemize saldırmaya kalkışması halinde, güçlerimizi misillemeye hazırlamak fırsatı sağladık. Bu, bizim için kesinlikle bir kazanç, Almaya içinse kayıptı.

Antlaşmayı kalleşçe çiğner ve SSCB'ye saldırırken faşist Almanya ne kazandı ve ne kaybetti? Birlikleri için kısa süreli bir avantaj elde etti, ama, siyasi açıdan, dünyanın gözü önünde maskesi düşüp kanlı bir saldırgan olduğu ortaya çıktığından kayba uğradı. Bu kısa süreli askeri avantajın, Almanya için gelip geçici bir durum, oysaki SSCB lehine olan siyasi avantajın, faşist Almanya'ya karşı savaşta Kızılordunun kesin askeri başarılarını kolaylaştıracak ciddi ve sürekli bir etken olduğu kuşkusuzdur.

Tüm yiğit ordumuzun, tüm yiğit donanmamızın, tüm cesur havacılarımızın, ülkemizin tüm halkının, Avrupa, Amerika ve Asya'nın en iyi insanlarının, hatta Almanya'ın en iyi insanlarının faşist Almanların alçakça eylemlerini lanetlemesi ve Sovyet Hükümeti'ne sempati beslemesinin, Sovyet Hükümeti'nin tavrını onaylamasının, davamızın haklı olduğunu, düşmanın yenileceğini, bizim yeneceğimizi anlamasının nedeni budur.

Savaşa zorlanınca ülkemiz en kötü ve en kalleş düşmanı olan Alman faşizmiyle bir ölüm kalım savaşına girdi. Askeri birliklerimiz, bol tank ve uçağa sahip düşmana karşı kahramanca dövüşüyor. Kızılordu ve

Kızıl Donanma, birçok güçlüklerin üstesinden gelerek, Sovyet toprağının her karışı için fedakarca savaşıyor. Binlerce tank ve uçakla donatılan Kızılordunun başlıca güçleri, eyleme geçiyor. Kızılordu savaşçılarının yiğitliğinin eşi benzeri yoktur. Düşmana karşı misillememiz büyüyor ve gelişiyor. Kızılordunun yanında, tüm Sovyet halkı, yurt savunması için ayağa kalkıyor.

Ülkemizin üzerine çöken tehlikeyi altetmek için ne yapmalı, düşmanı ezmek için ne gibi önlemler almalıyız?

Herşeyden önce, insanlarımızın, Sovyet insanlarının, ülkemizi tehdit eden tehlikenin ağırlığını kavramaları, pasiflikten ve aldırmazlıktan, savaştan önce tamamıyla doğru olan, fakat savaşın durumu kökten değiştirdiği günümüzde zararlı ve yıkıcı olan barışçı inşa zamanındaki ruh halinden vazgeçmeleri gereklidir. Düşman zalim ve acımasızdır. Terimizle suladığımız toprağımızı, emeğimizin ürünü olan buğday ve petrolümüzü ele geçirmek amacını güdüyor. Büyük toprak sahipleri iktidarını yeniden kurmak, çarlığı geri getirmek, Rusların, Ukraynalıların, Belorusyalıların, Litvanyalıların, Letonyalıların, Estonyalıların, Özbeklerin, Tatarların, Moldavyalıların, Gürcülerin, Ermenilerin, Azerbaycanlıların ve Sovyetler Birliği'nin daha başka özgür halklarının kültürünü ve ulusal bağımsızlığını ortadan kaldırmak, bunları Almanlaştırmak, Alman prens ve baronlarının köleleri yapmak amacını güdüyor. Demek ki, bu sovyet devletinin ölüm-kalım sorunudur, SSCB halklarının ölüm-kalım sorunudur. Söz konusu olan Sovyetler Birliği halklarının özgürlü-

ğü yada köleliğidir. Sovyet insanlarının bunu anlaması, aldırmazlığa son vermeleri, harekete geçmeleri ve çalışmalarını yeni bir biçimde, savaşa uygun biçimde, düşmana aman vermeyecek biçimde yeniden örgütlemeleri gereklidir.

Saflarımızda, ağlayıp sızlayanlara, ödleklere, panik yayanlara ve kaçaklara yer olmaması, adamlarımızın savaşta korkusuz olması ve faşist istilacılara karşı, yurdun düşmandan temizlenmesi uğruna verdiğimiz kurtuluş savaşımıza fedakarca atılmaları da gereklidir. Devletimizi kuran büyük Lenin, sovyet insanlarının temel özelliklerinin cesaret, yiğitlik, savaşta gözüpeklik, yurdumuzun düşmanlarına karşı halkın yanında savaşma iradesi olduğunu söylemiştir. Bu mükemmel bolşevik niteliğinin, Kızılordunun, Kızıl Donanma'nın ve Sovyetler Birliği'nin tüm halklarının milyonlarca ve milyonlarca insanın niteliği olması gereklidir.

Herşeyi cephenin çıkarına ve düşmanın ezilmesinin örgütlenmesine bağlı kılarak, tüm çalışmamızı derhal savaşa göre yeniden düzenlemeliyiz. Sovyetler Birliği Halkları, şimdi Alman faşizminin, tüm emekçilere özgürce çalışma ve refah sağlayan yurdumuza karşı amansız, öfke ve kinlerinde acımasız olduğunu görüyorlar. Sovyetler Birliği Halkları, haklarını ve topraklarını düşmana karşı savunmak için ayağa kalkmalıdırlar.

Kızılordu ve Kızıl Donanma gibi tüm Sovyetler Birliği yurttaşları da, Sovyet topraklarının her karışını savunmalı, şehir ve köylerimizi korumak için kanları-

nın son damlasına kadar dövüşmeli, halkımıza özgü tüm niteliklerin, cesaretin, inisiyatifin, kavrayışın örneği olmalıdırlar.

Kızılorduya çok yönlü bir destek örgütlemek, saflarını durmadan büyütecek şekilde davranmak, gerekli ikmali sağlamak, askeri birliklerin ve savaş malzemesinin hızlı ulaşımını örgütlemek, yaralılara geniş çapta yardım sağlamak gereklidir.

Tüm çalışmamızı buna ayırarak, Kızılordunun geri hizmetlerini desteklemek; her türlü işletmenin yoğun çalışmasını sağlamak; daha çok sayıda tüfek, mitralyöz, top, kartuş, obüs, uçak üretmek, fabrikaların, elektrik santrallerinin, telefon ve telgraf haberleşmelerinin korunmasını düzenlemek ve derhal hava savunması örgütlemek gereklidir.

Geride bozguncülara, kaçaklara, panik yaratanlara, her türlü söylentinin propagandasını yapanlara karşı amansız bir mücadele örgütlememizi, casusları, kışkırtıcı ajanları, düşman paraşütçülerini yok etmemiz ve bununla avcı birliklerimize acele bir yardım sağlamamız gereklidir. Düşmanın kalleş, hileci, aldatma ve yalan haberler yayma sanatının ustası olduğunu unutmamalıyız. Bütün bunları hesaba katmamız provokasyonlara uğramamamamız gereklidir. Panik yayarak ve ödleklik göstererek savunma çabalarını engelleyenleri, kim olduğuna bakmaksızın, derhal divanı harbe vermeliyiz.

Kızılordu birliklerinin geri çekilmek zorunda kalması halinde, her türlü malzemeyi demiryollarıyla

nakletmeli, düşmana ne bir tek lokomotif, ne bir tek vagon, ne bir kilogram buğday, ne de bir litre yakıt bırakmalıyız. Kolhozcular, tüm sürü hayvanlarını götürmeli, buğdaylarını cephe gerisindeki bölgelere gönderilmek üzere Devlet Kuruluşlarının depolarına teslim etmelidirler. Bileşiminde demir olmayan madenler, buğday ve yakıt dahil götürülemeyecek bütün değerli malzeme, mutlak biçimde yok edilmelidir.

Düşman tarafından işgal edilen bölgelerde, atlı ve piyade partizan müfrezeleri, düşman ordusunun birliklerine karşı savaşmak, köprüleri ve yolları tahrip etmek, telefon ve telgraf bağlantılarını kesmek, ormanları, depoları, demiryolu katarlarını yakmak için sabotaj grupları örgütlemelidir. İstila edilen bölgelerde, düşman ve yardakçıları için dayanılmaz koşulları yaratmalı, onları her adımda izlemeli ve yok etmeli, düşmanın başvurduğu bütün önlemleri boşa çıkarmalıdır.

Faşist Alanya'ya karşı verilen savaşı, sıradan bir savaş olarak düşünmemek gerekir. Bu, yalnızca iki ordu arasında verilen bir savaş değildir. Bu, tümüyle Sovyet halklarının faşist Alman birliklerine karşı büyük savaşıdır. Yurdun kurtuluşu uğruna, faşist istilacılara karşı bu halk savaşının hedefi, yalnızca ülkemiz üzerine çöken tehlikeyi altetmek değil, aynı zamanda Alman faşizminin boyunduruğu altında inleyen tüm Avrupa halklarına yardım etmektir. Bu kurtuluş savaşında biz yalnız olmayacağız. Bu büyük savaşta sadık müttefiklerimiz, Hitler yanlısı yöneticiler tarafından köleleştirilen Avrupa, Amerika halkları ve Alman halkıdır. Yurdumuzun özgürlüğü için savaşımız, Avru-

pa ve Amerika halklarının bağımsızlıkları, demokratik özgürlükleri için savaşlarıyla birleşecektir. Faşist Hitler ordusunun köleleştirmesine ve köleleştirme tehditlerine karşı, özgürlükten yana olan halkların tek cephesi oluşacaktır. Bu böyle olduğuna göre, İngiltere Başbakanı M. Churchill'in, Sovyetler Birliği'ne yapılacak yardım üzerine tarihi söylevi ve ülkemize her türlü yardıma hazır olduğunu belirten Birleşik Devletler Hükümeti'nin bildirisi, Sovyetler Birliği halklarının yüreklerinde ancak minnettarlık duygusu uyandırabilir, bu söylev ve bildiri tamamıyla doğru ve anlamlıdır.

Yoldaşlar, güçlerimiz hadsiz hesapsızdır. Kendini beğenmiş düşman da yakında bunu anlayacaktır. Kızılordunun yanında, binlerce işçi, kolhozcu ve aydın, saldırgana karşı savaş için ayağa kalkıyor. Halkımızın çok büyük kitlelerinin ayağa kalktığı görülecektir. Daha şimdiden, Moskova ve Leningrad emekçileri, Kızılorduyu desteklemek için binlerce ve binlerce insandan oluşan bir halk milisi örgütlemeye girişmişlerdir. Düşman istilası tehlikesinin tehdit ettiği bütün şehirlerde böyle milisler yaratılmalıdır; yurdun kurtuluşu uğruna, Alman faşizmine karşı savaşımızda, özgürlüklerini, onurlarını ve ülkelerini savunmak için göğüslerini siper edecek olan tüm emekçileri savaşa hazırlamalıyız.

Yurdumuza alçakça saldıran düşmana karşı misilleme düzenlemek amacıyla, SSCB haklarının tüm güçlerini hızla seferber etmek için, şimdi ülkede tam yetkiyi elinde bulunduran bir Devlet Savunma Konseyi kurulmuştur. Devlet Savunma Komitesi çalışmalarına

başlamış; tüm halkı, Kızılordu ve Donanma'yı fedakarca desteklemek, düşmanı ezmek ve zafere ulaşmak için Lenin'in Parti'sinin ve Sovyet Hükümeti'nin etrafında toplanmaya çağırmıştır.

Tüm güçlerimiz, kahraman Kızılorduyu, muzaffer Kızıl Donanma'yı desteklemek için!

Halkın tüm güçleri, düşmanı ezmek için!

Zaferimize doğru ileri!

J. Stalin:
Sovyetler Birliğinin Yurdun Kurtuluşu Uğruna Verdiği Büyük Savaş Üzerine
Editions en Langues Etrangères, Moskova, 1943, s.3-4

İÇİNDEKİLER